

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Social Sciences Mahamakut Buddhist University
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566 | Vol.6 No.1 January - June 2023

ISSN : 2730244X-9147 (Online) 2587-003 (Print)

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อาคาร B 7.4 ชั้น 2 248 ม.1 ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

Approved by TCI January 2022 - 2023

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Social Sciences

Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2566)

Vol 6 No.1 (January-June 2023)

P-ISSN : 2773-9139 (Print) E-ISSN : 2773-9147 (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบาย สาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา การศึกษา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่าง น้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของ บุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่าง การพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง บรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ เป็นราย 6 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 248 หมู่ที่ 1 ถนนศาลายา - นครชัยศรี
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 02-444-6000 ต่อ 1147
E-mail : journalpoliticalsciencembu@gmail.com

ที่ปรึกษา

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระเทพศากยวงศ์บัณฑิต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ (คณฤฎวาสน์)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระครูธรรมศุต (สุทธิพนธ์ สัพโส)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. อธิภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัณญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชธร ตูทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ บัวช้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจันทน์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ธีรดนัย กัปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ภูษิต ปุณัณรมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ประจวบ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.เกษภา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตน์มงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.จักรี ศรีจารุเมธญาณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติกา ชนะกุล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูธรรมศุต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาณรงค์ศักดิ์ วิริยธโร,ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาอรุณ ปญญารุโณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตน์มงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อาจารย์ ธนชัย สามล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นางสาวณัฐฐา แจ่มอักษร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดร.เกษภา ผาทอง

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

พระครูธรรมศุต

โทร.09-35549591, Line ID: 0935549591

e-mail: Suttipod555@gmail.com

นางสาวอริชา เอี่ยมวิสัย

โทร.0969703934 Line ID: ati22ticha

Email : lek22nunti@gmail.com

ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พิสูจน์อักษร

รศ.ดร.ปราณีต ม่วงนวล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา

ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

จัดรูปเล่ม

นายกรวิษฐ์ คชวงศ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2565 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 10 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 7 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2567 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(จ)

บทความวิจัย : Research Article

THE BELIEF IN ANIMISM TOWARDS VILLAGE PEOPLE'S WAY OF LIFE: A CASE STUDY OF RITUAL ANCESTOR SPIRIT WORSHIP IN MAE MAO KHEE LEK VILLAGE, MON PIN SUB-DISTRICT, FANG DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE <i>Pakaus Poshakrishna</i>	1
การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ผ่าน รายการพอดคาสต์ SYNTHESIS OF 21ST CENTURY HUMAN RESOURCE MANAGEMENT KNOWLEDGE THROUGH PODCAST <i>พิจักษณ์ ภู่อะกุล</i>	26
การสำรวจองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น A SURVEY OF KNOWLEDGE OF LEADERSHIP IN LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION <i>มาธินี คงสถิต และ พิจักษณ์ ภู่อะกุล</i>	56
บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัด สมุทรสงครามต่อการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองในพื้นที่ THE ROLE OF MUEANG MAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN AMPHAWA DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM TOWARDS THE BUILDING OF DIGITAL PUBLIC SERVICE FOR DIGITAL CITIZEN IN THE AREA <i>มนทกานต์ รอดคล้าย, มาธินี คงสถิต และ พิจักษณ์ ภู่อะกุล</i>	72

**การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ 88**

PARTICIPATION IN POLITICS OF SUTUDENS MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
MAHAVAJIRALONGKORN RAJAVIDYALAYA CAMPUS, SPECIAL PROGRAM

สุธารักษ์ ปิยมาตย์, ไชยยา เรื่องดี, วรุฒิ สุขสมบูรณ์, ณัฐภัทร อยู่เมือง และ ชาญพัฒน์ ขำขัน

**ความต้องการคำปรึกษาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 105**

THE NEED FOR ADVICE AMONG STUDENTS AT FACULTY OF BUSINESS Bu
ADMINISTRATION AND SERVICE INDUSTRY KING MONGKUT'S UNIVERSITY OF
TECHNOLOGY OF NORTH BANGKOK

วิไลพันธ์ บุญมาก และ ทิชากร เกษรบัว

**การศึกษาโครงการยกระดับรายได้ครอบครัวเศรษฐกิจฐานรากตำบล
คลองโยงหมู่ 1 125**

A STUDY OF THE PROJECT RAISE INCOME TO THE FOUNDATION ECONOMY
FAMILY IN KHLONG YONG MOO 1 SUB-DISTRICT

ปวิตร มงคลประสิทธิ์

บทความวิชาการ : Academic Article

**มาตรการกักขังแทนค่าปรับกับความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญา 141**

THE CONFINEMENT MEASURE INSTEAD OF AND ECONOMIC AND INEQUALITY IN
THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM

ศิวรุฒ ลายคราม, เศรษฐาวิชญ์ นาคเพ็ญ, กัญญาณัฐ แก้วกุ่ม และ ณวัฒน์ ตาตุ

อิทธิบาทธรรม 4 กับการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 164

THE FOUR IDDHIPADA DHARMA AND EDUCATION TO PROMOTE LIFELONG
LEARNING

พระมหาฉัตรชัย ธมฺมวรมณี (ทันบาล), พระมหาโยธิน มหาวีโร (มาศสุข), ทิพมาศ เสวตวรโชติ,
แสงสุรีย์ ทองขาว และ ประฤติ ชูศรีवास

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนร่วมสมัย	182
CONTEMPORARY TEACHING TECHNIQUES LEARNING MANAGEMENT	
ธมลวรรณ อีระปัญชร	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	202

THE BELIEF IN ANIMISM TOWARDS VILLAGE PEOPLE'S WAY
OF LIFE: A CASE STUDY OF RITUAL ANCESTOR SPIRIT
WORSHIP IN MAE MAO KHEE LEK VILLAGE, MON PIN SUB-
DISTRICT, FANG DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE*

Pakaus Poshakrishna

Art and Cultural Management, Sheffield Hallam University, United Kingdom

E-mail: Pakaus354@hotmail.com

Abstract

For thousands of years, Animism has had an important role in Southeast Asian society. Spiritual beliefs have combined with Buddhism and Brahmanism to form concepts that keep the order of society. However, over time, beliefs were challenged by the new ideas of the new generation. In this research investigates the belief in Animism towards village people's way of life: a case study of ritual ancestor spirit worship in Mae Mao Khee Lek Village, Mon Pin Sub-district, Fang District, Chiang Mai Province. The search aims to identify villagers' attitudes to spirits Ritual and the impact of belief in Animism towards village people's way of life. A semi-structured interview with convenience sampling is applied in this research. Moreover, the researcher uses thematic analysis to interpret and conclusions. The qualitative research results show that the young generation, such as Gen Y and Gen Z, tend to question the spirit

* Received 21 December 2022; Revised 28 May 2023; Accepted 30 May 2023

ritual. The young generation is influenced by science and Law. Those things are affect to young generation's mindset. However, the people who were born in Babyboomer generation and Gen X are believe in the Spirit ritual. Moreover, Babyboomer Gen and Gen X tend to force their children to join the Spirit ritual.

The research uses Reciprocal Theory and Maslow's need hierarchy theory to descript the way of thinking. The Reciprocal Theory can describe the way of thinking that older people want to exchange by an offer to spirit for getting protection by spirit. Those things can show the Maslow's need hierarchy theory in the second state as a Safety Needs as a mental health. However, The young generation has safety needs differently, like movies, animals, and families.

Keywords: To reserved woman, Protection, Animism, Spirit Ritual

Introduction

Lanna is a land with a long history that consists of various provinces. In the northern region of Thailand, which consists of Chiang Mai, Chiang Rai, Lamphun, Lampang, Phrae, Nan, Phayao, and Mae Hong Son. Chiang Mai is the center of Lanna, and King Manglai established the city of Nobuburi Nakhon Ping. In 1839, Chiang Mai became the capital." Which in this land consists of various ethnic, religious and beliefs, resulting in a cultural fusion that has become its own identity” (Jaruma, 2018)

In terms of the beliefs of the Lanna people, In the beginning, there was a belief in respecting the spirits of ancestors, which is the belief that is the foundation from the past to the present of Thai society coupled with Animism

(Wiwatkunakorn, 2021) In addition, Animism has various roles in Southeast Asia. After the arrival of Brahmanism and Buddhism followed the last in the period around 450-550 A.D. (Benjapong, 2013) It makes the Lanna people believe in Buddhism along with Animism. It is clearly seen that Buddhism and Animism have coexisted or coexisted in the development of Lanna's customs, society and culture from the past to the present (Suvannarupo et al., 2019)

Human beings have experienced many stories of natural disasters and diseases since ancient times. Poisonous or ferocious beasts can cause casualties. Therefore, there is a sense of fear of things, which is a human instinct, which leads to the need for human beings to rely on the soul to protect themselves and their families (Khemacharee, 1993) The first religion or concept that was born was Animism. Animism is an idea of natural belief things have a spirit, such as trees, animals, and plants (Insoll, 2011) These things are affected through human events (Guillou, 2017). A Shaman is a person who developed into communication with spirits. After that, the shaman created the worship of various symbols (totemism). For example, in the United States, there are carved pillars with snakes, bears, dogs, and other animals. As Bolle, KW (2005) points out, and the premise is that the earliest form of religion is predominantly attributed to the idea of ghosts and spirits. Moreover, Layton (2000) also said It is a symbol, whether it is trees, plants, or animals. Insoll (2008) adds that different groups will also use different symbols as a group emblem or guardian animal (Mark Nelson, 2022)

However, over time, the concepts have evolved into new concepts or deteriorated according to people's behavior within society. From the past to the present, People can see the influence of religion on many things, both good and bad. For example, sometimes religion is the one that comes to help and solve the problems of turmoil or mental health for people. On the other hand, religion can be used as a tool to gain benefits for some groups of people.

(Buamchuai & Joralee 2019) In addition, religious clergy also play a role in politics, government, and even the economy (Achito et al., 2020) So, we can see that religion will influence the way of life of people in society.

The influence of society on religion is the same as will be mentioned below. A society is composed of various institutions or social units, from the smallest family society to a larger social unit Which is the state. The state is an essential social unit that tends to influence religion's defining role, such as the monarchy, etc. However, it must also be understood that many governments use religion as a political tool to govern as well. (Thanomsasana, 2020)

Nevertheless, the rituals and traditions of raising spirits have begun to disappear from Thai society day by day (Huang & Suk-erb, 2020). Spirit Rituals were part of people's way of life in the past. However, this ceremony has been forgotten by the younger generation. Therefore, it will affect modern people not to understand the way of life or judge through the Current view on the culture of the people from the past (Huang & Suk-erb, 2020) Thailand has several of cultures, Such as Thai Food, Thai massages, cultural ceremonies. These have gradually disappeared, especially Spirit Ritual after the nationalism policies, monoculture during World war and the cold war (Phuangphit, 2002). Nowadays, the government does not pay enough attention or call out ideas to the intangible culture. For example, Thailand did not call out to the case of Singapore that the UNESCO declare the Hawker culture in Singapore. The community dining and culinary practices in multicultural urban context intangible heritages (UNESCO, 2020) The case of Singapore is the same in Thailand. The Singapore government sent a request to UNESCO for intangible heritage, but the Thai government did not. If Thailand still ignores the intangible

heritage, Thailand will loss many of national intangible heritage that show the way of life of people (Limsira, 2014)

This is important to persevere the Spirit rituals because Lanna people's belief in spirits has been deeply rooted in their minds for a long time (Inthongpan, 2016). Spirits for the Lanna people would exist in every state of life. Sometimes it arouses interest in as a guardian or helper. Lanna people believe that spirits are powerful things. Spirit has the power to induce both suffering, happiness, hope and despair. The spirit Worshipping and performs rituals according to beliefs by process the word-of-mouth (Chailattanabunpho & Kotsupho, 2020). Socialization and self-learning combined with traditional beliefs that are firmly attached to the way of life of the Lanna people, rituals related to spiritism have been passed to descendants from ancestors. Therefore, it is crucial to pass cultural values to our children to preserve the culture (Intramo, 2017)

This belief is important in applying to social control and is a mechanism for transmitting beliefs by using cultural dimensions as an important tool for reflecting on the way of life that is tied to Animism (Sumungklo, 2016). For example, the social rules that a man cannot touch women, and that young people take care of elders and respect ancestors.

The author wants to understand and study the belief in spirits and the process of creating social spaces of spirits that can exist from the past to the present. This will be done through analysing and interpreting the social and cultural dimensions of the Lanna society. It is important to do this because globalization means that, nowadays, younger generations are less interested in spirit rituals and do not believe in spirit (Ninathi, 2012) In Thailand, like other countries, people accept new cultures and trends brought by globalization and have changed their way of life through adopting capitalism. This will affect the Ritual and spiritual beliefs (Chayangkun, 2016) Therefore, the researcher wants

to study the Spirit rituals to find out the factors of the ritual that affect the villager's way of life and to provide information for future generations to study and understand the beliefs of their ancestors as a connection between ancestors to the descendants.

Research Question

1. What are peoples' attitudes to raising ancestral spirits of villagers in Mae Maw Khi Lek Village, Mon Pin Sub-district, Fang District, Chiang Mai Province?
2. Which ethical values in the Spirit ritual affect everyday life of villagers in Mae Maw Khi Lek Village, Mon Pin Sub-district, Fang District, Chiang Mai Province or not?
3. What are the villagers' attitudes toward the idea of preserving Spirit Ritual from present to future in Mae Mao Khi Lek Village, Mon Pin Sub-district, Fang District, Chiang Mai Province?

Research Objective

To identify villagers' attitudes to spirits ritual and the impact of belief in Animism towards village people's way of life.

Literature review

1. Concepts and theories

Reciprocity Theory

1.1 The Reciprocity Theory assumes that the giver who receives benefits from giving still has expectations of receiving something in return from the

recipient (Asavanirandorn & Pothisiri, 2017) For example, Chapman sees Reciprocal Theory as a relationship that benefits both parties. In applying this to the spirit ritual, people want protection from ancestral spirits to survive various dangers and, in return, ancestral spirits receive offerings from their descendants (Just & Monaghan, 2000).

This research uses reciprocal theory as an indicator of whether villagers need spiritual dependence on the Spirit Ritual or not. The reciprocal theory talks about giving something to the other and hoping of getting something back. In which the villagers wanted protection from the spirits of their ancestors, they would make sacrifices with food offerings. On the other hand, the spirits of the ancestors would provide protection or good fortune to their descendants. In the case that the descendants did something wrong such as adultery, they would have to offer food to the ancestors' spirits to alleviate their anger (Muenjanchoey, 2015)

In the past, some indigenous groups had a strong idea of worshipping ancestor spirits. In male/female relationships for example, if a man touched a girl's hand or crossed over the threshold, the girl will scream to wake her parents up. The women's parents are not satisfied and have to negotiate with the man because it is already disrespectful to the ancestor Spirit. Every house will have an ancestor spirit to protect descendants. In such a case, the next day, the girl's parents will inform the man's parents and the man will have to raise ancestral spirits according to tradition. After raising a spirit, if the girl does not like it, the girl's parents will hold a wedding ceremony and refuse to speak to that man again (Tahom & Senarat, 2018) The above case uses the reciprocal theory that the man offers to the woman's ancestors' spirits to alleviate anger and follow the folklore. So, I want to know if we can use reciprocal theories to respond to the target sample? Because the target sample in this research is not the same as the example above, I also want to know the factors that affect

their daily lives. Cultural value from the case above is about protecting the girl from the man (Khamyod, 2018) On another dimension, "Phi Pu Phi Ya" is the ancestor's spirit of the family. It is a tool for controlling relationships between men and women. Due to the marriage system where the man has to move into the woman's house by using the ritual to enter being a member of the family, called " Sīia Phi " worship the spirits of Phi Pu Phi Ya to acknowledge the new members, If the man do not it wrong it call Phid Phi (Khamyod, 2018)

1.2 Maslow's need hierarchy theory

Humans' first belief is believed to be Animism (Kantawanno, 2020). Our ancestors worshipped Spirits because they did not understand the natural phenomenon as we do in the present. Sometimes people might face a problem or natural phenomenon that harms their lives. Moreover, People lived together as a community a long time ago. People also have social interaction with people in a community. As Aristotle, the famous philosopher, said, " humans are social animals" (Kantawanno, 2020). It is easy to have a problem between people in a community because people are not thinking in the same ways. Then they start to worship to make them feel more comfortable with the problems. (Khemacharee, 1993) It is called a spiritual anchor. Spirit ritual can be a part of Maslow's need hierarchy (Poshakrishna, 2022)

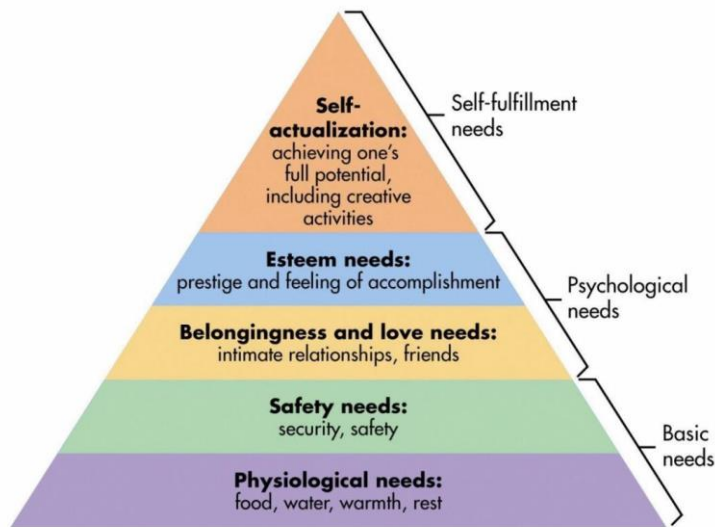

Figure 2: Maslow's need hierarchy theory

Maslow's need hierarchy theory has five models.

Which are Physiological Needs, Safety Needs, Belonging and Love Needs, Esteem Needs, and Self-actualization

1. Physiological Need in this model talk about basic needs such as food, water, clothes, home, shelter, and sleep

2. Safety Needs arise after physical needs have been satisfied. At this stage, the need to arise is the need for mentally entrenched safety without fear of Losses and dangers. Such as a safe home environment, stable job, and savings (M Koltko-Rivera, 2006) Security needs, including personal security, health, mental health and well-being. The warranty system helps in case of accident or illness (Shoib, et al.)

3. Belonging and Love Needs

The third level of human needs is social and includes a feeling of emotion. The need for interpersonal skills made relationships motivate

behaviors toward other humans (Matias & Marks, 2020) For example, People feel be a part of a family or community

4. Esteem needs

Maslow divides into two stages: the first is the esteem for oneself. Such as pride, achievement, talent, and independence. The second is the desire for reputation or respect from other people (McLeod, 2018). Such as status, prestige or Products and services that promote self-esteem, such as real estate, expensive jewellery, or premium service.

5. Self-actualization

It is the ultimate human need, and it is difficult to tell what it is. We can only say that the need to develop one's potential is a need that human beings want to be. Maybe they want to achieve success in their own life goals and or fullness of life (M Koltko-Rivera, 2006)

Safety Needs part of the model relates to the spirit that supports people's mental health during hard times. Human want to feel safe all the time. Emotional safety, such as not being sad, anxious, or in a negative state.

The ancestor Spirit worship has a long history from the past to the present. The archaeologist found artefacts about shaman tools across the world, such as Sámi is a shaman drum in Finland used to contact the spirit in the world of the dead (Matthews, 2013). This evidence shows that the people who live in different world regions share similar ideologies of Animisms, such as Northern Europe, Central Asia, America, Mongolia, and the Arctic Circle. These will describe how the Shamans worship their Spirit ancestor and God in unique ways (Matthews, 2013)

In the case of Southeast Asia, before the arrival of Buddhists and Hindus. people advocated spirituality (Wongthet, 2017). Moreover, Animism

pertains to totemism and shamanism. The Shaman is the mediator between human and spirit and also the person who creates a fetish, talisman, or amulet (Poshakrishna, 2022) Moreover, in several parts of southeast Asia, including Thailand, the shamans are women, and this has impacted on women's role in societies and everyday life. For example, in ancient times women had higher titles than men and could be family leader, chiefs of village, or a shaman who leads the ceremonies in community (Poshakrishna, 2022) At that time the status of man more like a labor (Sungworachat, 2002). According to the data, Suchit Wongthet found that Animism has existed for thousands of years in Thailand and Southeast Asia, before, Brahmins and Buddhas spread from India. There are ceremonies to support Animist beliefs, such as raising spirits, Luang Kwan, etc. (Wongthet, 2017)

Animism is a fundamental belief that is ancient and traditional. Therefore, this belief remains more or less in the customs and behavior of human beings in almost every society (Pedersen, 2001) In Thailand, it seems that this belief in Animism is a common feature of Thailand people. Because whether it is Tai Yai, Tai Khen, Tai Lue, Thai Yuan, or Lanna people, they all worshiped Spirit (Dannalert n.d.). Animism is a process under the Ancestor Worship, so Animism beliefs are human beliefs that have existed since ancient times and developed of a certain level of human belief that changes according to the structure and condition of society. Family-level to social structure level has to control the society so that society lives smoothly and peacefully (Boonmalert, 2011)

Thailand can separate into four regions, which are north, south, central and northeast. We found a link between Buddhism and the guardian spirit (Animism) in every region of Thailand. For example, Dr Tambiah (1973) said that in Thai society, the people combine the belief of Buddhists, Brahman, and Animism. In addition, there may be few details that differ depending on the

context of each region (Seneviratne & Tambiah, 1973) Thai people group Spirits into two groups which are evil spirits, and guardian spirits. This incidence reflects the belief and worship of spirits. In Lanna region, people have community system to control the relationship of people. For example, Phid Phi is a ceremony that is created to control the relationship between man and woman. Lanna community creates values that allow community members to evaluate their spirit ritual mind especially for the elder in the community (WongThet, 1995)

Methodology

Research design

This research uses qualitative methods because it was suitable for this research. The authors want to use questions and interview to support the discussion. This research assumes that the Ritual ancestor spirit worship influenced the village people's way of life. The author wants to find out whether education, income and age will affect the idea of spirit worship. This research will use a semi-structured for the interview process because the interviews consist of a small number of interviews in which I can use a combination of structured questions (Halperin & Heath, 2017) To find out the opinions of participants who were target groups to study the influence of the ceremony on the way of life of the villagers. As well as Qualitative Research, I have analyzed data from Documentary Research and have studied data from Primary Sources and Secondary Source documents, textbooks, data, research reports. Reports from government departments, academic articles, thesis and

in-depth interview methods and involves the collection of data from an online interview method.

Research area

I studied the ritual ancestor spirit worship influenced to villagers and am choosing the area used in this research, which is the Mae Mao Khee Lek Village, Mon Pin Sub-district, Fang District, Chiang Mai Province, in the north of Thailand. Moreover, this Village is far from the city, and it still has ritual spirit firmly than the city. Therefore, Mae Mao Khee Lek Village is suitable for research areas.

Select interviewee

The sample that I want to choose is 10 people who participate in the Spirit Ritual who live in Mae Mao Khee Lek Village, Mon Pin Sub-district, Fang District, Chiang Mai Province. Moreover, when research choosing the subject is in this regard, the researcher selected primary data providers using specific selection methods Convenience Sampling in interviews with relevant groups of people. I chose this method because during this coronavirus epidemic, travel to different areas is difficult to conduct target groups. So I chose convenience sampling that is suitable for this time. Unfortunately, this research is hard to find a sample in areas. Therefore, convenience sampling is suitable for this research. The convenience is a non-probability sampling that is often used for qualitative research (Stratton, 2021)

Research process and instrument

I studied concepts and theories related to works such as the Reciprocity Theory and the factors intention to create research questionnaires. I am gathering information that I have studied from various sources to create questions to measure the factors that influence the villagers' attitudes to spirit Rituals and the impact of belief in Animism towards village people's way of life, which is consistent with the research aim.

This research uses an interview for collective' s data by in-depth interview methods. The questions are related to the objective of this research. It will also be used for in-depth interviews in the belief in Animism towards village people's way of life: a case study of ritual ancestor spirit worship in Mae Mao Khee Lek Village, Mon Pin Sub-district, Fang District, Chiang Mai Province.

Results

Table 1: List of Participations and Demographic

Code Name	Gender	Education	Age
A	Female	Undergraduate	26-40(26)
B	Male	Undergraduate	18-25(24)
C	Female	Undergraduate	26-40(40)
D	Female	Primary school	56-74(58)
E	Female	High school	26-40(37)
F	Male	High school	26-40(31)
G	Female	Undergraduate	26-40(28)
H	Male	High school	41-56(47)
I	Male	High school	46-56(48)
J	Male	Undergraduate	18-24(22)

1.1 The attitude toward spiritual worship

The attitude toward spiritual worship samples D H and I is strongly positive with the ritual. Sample D said It is a good ritual. However, sample H focuses more on the gossip problem, and the ritual makes parents feel at ease. This quote can be shown the way of thinking that sample H want to avoid gossip and follow tradition. People from Gen X and Baby Boomers generation tend to be more challenging to change or adopt new beliefs than people born in gen Y and gen Z. Gen X and the baby boomers' generation can be said to be very stable in their past beliefs. This is different from the new generation that occurs in the gen z, who tend to have better access to information, resulting in continuous adaptation to the times.

However, the Sample born in Gen Z and Y tend to think the ritual is unnecessary. as sample G said, "Most of the spirit worship rituals are performed by the elderly. We just go and buy stuff to use in ritual. I think it not necessary to do the ritual." In contrast, samples B and F do not believe in the spirit. Moreover, sample E did the ritual because her family did, sample C is more understanding about the ritual than sample E.

The role of intangible cultural heritages impacts on the behaviors of the Sample. The spirit ritual significantly influences the Sample born in Gen X and babyboomer generations. In addition, the Sample who was born in Gen X and babyboomer generations will follow the ritual rules and use the rule in everyday life. Moreover, some samples tend to force their children to follow the ritual. To compare with the sample who are born in Gen Y and Z. This young sample has an idea about they willing to join the ritual by their own volunteer that different from the above sample.

The attitude of some women and men sample who were born in Gen Y and Z to the women's responsibilities in the spirit ritual

It is not women's response to be self preserved. The idea of pushing the responsibility to the women is the idea of patriarchy. The idea of patriarchy is gaining several impacts on women who live in patriarchal societies. From the past to the present day, women in Thailand are expected by the people around societies that have to do everything, including this ritual. If the man touches the woman. The women will get more blamed by others. In comparison, the men are slightly blamed by others. It is not fair.

1.2 The spirit ritual affect to you in everyday life?

Sample D though, "I think it affects. As I mentioned before, Phid Phi is a good ritual to protect women from the man." However, Sample H also thought that was not the most important thing. So instead, he mentioned that " we need to avoid slandering gossip in society." Sample H tends to care more about one's own image rather than the actual impact. Sample H repeats five times about gossip in the community if we break traditions. Sample H, unlike other examples, it is more concerned with women's safety than gossip.

This supports Jaisuwan's findings that, in rural areas, the concept of folkways is more intense than in urban society. Therefore, it may cause people in rural areas to be concerned about gossip and slander within the community if we break traditions. (Jaisuwan, 2020).

On the other hand, some of the sample think the ritual has no or less impact on everyday life. For example, Sample J said it is just a tiny part of everyday life to worry about the ritual's impact as the times have changed and Sample F said it is no impact from the ritual because time has changed. So, we can see the Sample who think it has less or no impact still think in the same way the time has changed. Sample J also said, "Gen Z children look at the digital era.

The Sample who were born in Gen Y and Z think there are less or non-impact. Moreover, Sample A said the ritual wastes time and disturbed her relationship with her boyfriend. So, the young people tend not to care about the ritual, but the older people from Gen X and baby boomers still care about the ritual. In addition, in this part, gender does not appear to impact to the way of thinking, whereas the most impact on the way of thinking is age. People who are born in a different generation will think in the same different way.

1.3 Preserve a spirit ritual

Preserve with belief

Four of the Samples want to preserve the ritual from ten participants, and four samples believe in the ritual. However, four of the Sample agree to preserve the ritual. They did so for different reasons. For example, Sample D thought “ *I wanted to preserve the spirit ritual because it is the way to protect women. Nowadays, young women are pregnant.* ” (Sample D) Nevertheless, Sample E and H thought in a way to preserve it because they wanted the children to learn about this ritual. *It should be preserved for the new generation to try to learn the culture. (Sample E) and It should be preserved for future generations to know (Sample H)*

However, Sample I said It should be preserved so that children know that these rituals still exist. For example, during the interview, *Sample I said that conservation was given to a new generation o knows that this ceremony still exists.* However, Sample I does not have the enthusiasm to talk about conservation that wants children to learn the ritual like sample E and H. When considering the mature sample D, it was classified as a babyboomer generation, focusing solely on pregnancy prevention. However, Sample H is Gen X. Sample H has a daughter and also spoke about protecting women from "slandering gossip in society". Much like sample D was female. On the other hand, when looking at sample B in the gen z group, sample B asks why it is only women

who are very reserved. Why can't men reserve? It is something that, no matter what gender, it should be done. Why put the responsibility on women?

From these examples, I strongly agree because the current situation has changed from the past, which raises questions of why are you still pushing the responsibility to women? Is it possible to think about the patriarchal society in Asia that gradually pressures women?

Preserve without belief

Six of the Samples in this group agreed that the ritual should be preserved even though they did not believe in the ritual. Sample A, C and J thought it important to preserve it because it is passed down by an ancestor. As sample A said, The ritual was passed down from generation to generation in the north of Thailand. Therefore, it should preserve, and Sample B agreed “ I want to keep it; I do not want the ritual to disappear” . But also said “Nevertheless, it should not deprive the right of compulsion to participate in the ritual. Attending the ceremony should be a willingness to attend to both parties”. Sample B is the only person who said about human rights.

In contrast, another sample did not mention rights and tried to force their son and daughter to join the ceremony because they thought it was good. When the era changes, The goodness at that time changes with the times. The good that has to be done at one moment can be converted to needless indifference in later times. Many of the samples looked at the issue of necessity in rituals. Because more children of gen Y and gen z or gen Y people under the age of 30 or over have a bachelor's degree there was a tendency to disbelief and to question whether the ceremony was still necessary. Nowadays, we all have laws that are enforced today that are different from the past that laws are not as shaping up as today. Sample F also thought in the way that ritual was

good for the woman, but time has changed. Young people are not interested anymore. Therefore, the ritual needs to be preserved, while Sample G thought it was only an era change that made people less interested in spiritual rituals. Sample G did not mention about protecting women. As we can see, sample E own High school certificate and born in Generation Y. Sample E tends to believe more than Sample C and F. Even sample C is born in the same generation but older and own a bachelor's degree. Sample F was also born in Gen Y but younger tend to do not believe in the ritual. I think education and age have an impact on belief. This is because education can give ideas and ways of thinking to people. Such as logic, science and knowledge. The samples are from the same villages but think different by education and age.

1.4 Will The spirit ritual will be gone in the future or not ?

Two samples said that because the ritual has a long history, it will not disappear because the ritual is to survive for a hundred years and still survive in the future. Nevertheless, most of the participants agreed that the ritual would be gone in the future. As some of the samples said, the times have changed and young people are not interested in or care about rituals anymore. Nevertheless, Sample J said that young people who were born in Gen Z are more questioning of the ritual by science and proof.

Moreover, I explained young people's thoughts on rituals using the philosophy of realism that required truth. Something that can be tangible and proof with your own eyes. Sample J also asked: Is it real or not? (Spirit) On the other hand, spiritualists use philosophy of idealism as a tool to drive ideas and attitudes. They use reciprocal theory and idealism, which emphasizes spirituality in exchanging with spirits to alleviate anger from what has happened or ask for good fortune and protection from ancestral spirits.

Conclusion

Faith is something that we can find in every society. However, the beliefs of each generation are not the same. The spirit ritual is a belief that has been around for a long time in Lanna's society. From the past to the present, the beliefs of people of all ages are all changing according to the information they receive. After globalization, what has happened is the change in information that we can quickly acquire information. The result causes a change in the mindset of the Generations Z, Y, X, and baby boomer generation groups in the study area, away from the dynamics of the city itself. It will still be affected by new ideas.

As a result, the people in countryside areas began to change their mindsets more like people in the big city society. This is starting to be seen in the Gen Z children, who tended to be spiritually skeptical because of their inability to touch. The mindset of Gen Z differs from the Gen x and baby boomer generation, which still has a lot of spiritual beliefs.

However, in the Gen Y groups of the same age and education level at the bachelor's level, there was a tendency to disbelief and to question the ritual more. There is a highly spiritual concept among the Gen x and baby boomer that can be used in response to different theories. This group of people needs something to allow themselves to receive what they want, such as raising spirits. Giving offers to spirits to give us protection or fortune. This is a concept that will fit Maslow's hierarchy of needs and Reciprocal Theory. At the end of this research, the older people are following the spirit ritual and this reflect cultural or ethical values through the perspective of ancestor spirit worship on the way of life of the people in that area.

Recommendations for further research

Future research could replicate this study in a different region which is the northeast region. This region still has a strong belief in Spirit rituals and ceremonies similar to the north region. Is it starting to change in the young generation or not? Second, there should be a study on the mental health of the young generation and older people. For example, older people may use spirit rituals for mental health, but the young generation uses something else.

Reference:

- Achito, E., Kittisobhan, K., Buddhisaro, R., & Sisabai, S. (2020). “GHOSTS” Making The Sacred Area In a Religious Temple To Drive The Community Economy: Case Study Of Wat Chedi(Ai Khai) Sichon District, Nakhon Si Thammarat Province. *Journal of MCU Social Science Review*, 9(4), 269–283.
- Ariyanuwat Khemajaree . (1993). *Isan people’s beliefs*. Chulalongkorn University Press.
- Asavanirandorn, C., & Pothisiri, W. (2017). Relationships between receiving and providing support of Thai Elderly. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(1), 344–360.
- Benjapong, J. (2013). *South East Asia Music Museum* (1st ed.) College of Music, Mahidol University Publishing. (Original work published 2013)
- Bolle, K. W. (2005). Animism and animatism ’ in L. Jones (ed.). *Encyclopedia of Religion*, 1. n, I, 2nd edn (Detroit: Thomson Gale), pp. 362–8.
- Boonmalert, P. (n.d.). Spirit Terms and Beliefs in Northern Thai Dialect. *Veridian E-Journal SU*, 4(1), 587–604.
- Buamchuai, C. , & Joralee, A. (2019) . Religious crimes in the form of politics. *Journal of Social Sciences Mahamakut Buddhist University*, Vol.2

- No 2, 83–94 pp. <https://doi.org/https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSMBU/article/view/248790/169051>
- Chailattanabunpho, P., & Kotsupho, P. (2020). An Analysis on the Morale of Witchcraft Appeared in Manuscripts of Thung Saliam District, Sukhothai Province. *PANIDHĀNA JOURNAL*, 16(2), 35–53.
- Chayangkun, B. (2016). A Guideline On The Explanation of Hell And Heaven In Buddhism For New Generation. *Journal Of Buddhamagga*, 1(1), 44–53.
- Dannalert, D. (n.d.). Traditions and beliefs of the Lanna community .
- Guillou, A. Y. (2017). Potent Places and Animism in Southeast Asia. *The Asia Pacific Journal of Anthropology*, 18(5), 389–399.
- Halperin, S. , & Heath, O. (2017) . Political research: Methods and practical skills (2nded.). Oxford, UK: Oxford University Press.
- Huang, C. , & Suk-erb, S. (2020) . The Conservation and Inheritance of the Ancestral Ritual Tradition of the Thai Chinese in Three Provinces in the Northeast. *Academic Journal of Mahamakut Buddhist University*, 9(2), 116–128.
- Insoll, T. (2008). Totemism. *International Encyclopedia of the Social Sciences*, pp. 397–8.
- Insoll, T. (2011). Animism and Totemism, *Oxford Handbook of the Archaeology of Ritual and Religion*. Oxford: Oxford University Press, pp. 1004-1016
- Inthongpan, P. (2016) . Preservation of Thai Culture Based on Buddhism. *Mahachula Academic Journal*, Vol.3 No.1, 68–85.
- Intramo, S. (2017). A Study of Relationship Between Buddhist Paradigm and Socio-culture Change of Tai Lue in Lanna. *Journal of Social Academic*, 10 (1), 57–70.

- Kantawanno, C. (2020). Buddhism and Sustainable Development (p. 656). Mahachulalongkornrajavidyalai University.
- Khamyod, S. (2018). Lanna desserts and Gender : a Case Study of Kalok Dance in Chiang Mai. *Journal of Liberal Art, Maejo University*, 6(1), 53–63.
- Layton, R. (2000). Shamanism, Totemism and Rock Art: Les Chamanes de la Préhistoire in the Context of Rock Art Research. *Cambridge Archaeological Journal*, 10(1), 169–186.
- Limsira, P. (2014). The UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage: Thailand's Implementation. *Journal of East Asia and International Law*, 9(2), 543–549.
- Mark Nelson. (2022). Shamanism : your personal journey to healing and self-discovery. Llewellyn Publications.
- Matias, T., Dominski, F. H., & Marks, D. F. (2020). Human needs in COVID-19 isolation. *Journal of Health Psychology*, 25(7), 871–882.
- Matthews, J. (2013). The Shamanism bible : all you ever wanted to know about shamanism. Godsfield.
- M Koltko-Rivera. (2006). Rediscovering the later version of Maslow's hierarchy of needs: Self- transcendence and opportunities for theory, research, and unification. *Review Of General Psychology*, 10(4), 302-317.
- Muenjanchoey, R. (2015). Social functions of the belief of Thai Song ancestor spirits at Korat village, Nakhon Pathom province. *Journal of Language and Culture*, 34(1), 84–103.
- Ninathi, S. (2012). Ghoul Village, The case of Ban Na Sawanaan, Phanna Nikhom District, Sakon Nakhon Province. *Humanity and Social Science Journal, Ubon Ratchathani University*, 2(1), 1–16.
- Jaruma, B. (2018). Lanna Dhamma Alphabet History Related to Buddhism from Past to Present *Mahachula Academic Journal*, 4(1), 168–175.

- Jaisuwan, K. (2020). Folkway of Thai Rural People In 4.0 Era. *Pañña Panithan Journal*, 5(1), 29–41.
- Just, P., & Monaghan, J. (2000). *Cultural and social anthropology*. Oxford University Press.
- Pedersen, M. A. (2001). Totemism, Animism and North Asian Indigenous Ontologies. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 7(3), 411–427.
- Phuangphit, N. (2002). The promulgation of “State Popularity” during the government of Field Marshal Plaek Phibunsongkhram. *SWU EJournal*s, 1(1), 20–44.
- Poshakrishna, P. (2022). Is Globalization a Threat or Opportunity to the Local Culture of Spirit Worship?. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(11), 591–600.
- Thanomsasana, S. (2020). The Formation of Boy Scout in Siam: An instrument of Ideological Construction under Absolute Monarchy Regime. *Journal of History*, 45, 163–190.
- Tahom, U., & Senarat, S. (2018). Application Of Cultural Capital and Local Community Development In the Northeastern Region. *Journal of Buddhist Studies Vanam Dongrak*, 1(2), 15–24.
- UNESCO - Hawker culture in Singapore, community dining and culinary practices in a multicultural urban context. (2020). <https://ich.unesco.org/en/RL/hawker-culture-in-singapore-community-dining-and-culinary-practices-in-a-multicultural-urban-context-01568>
- WiWatkunakorn, W. (2021). Spiritism in Thai state. *Thai Research and Management Journal*, 2(2), 70–76.
- WongThet, P. (1995). *Plays and rituals in Thai society, Folk culture: beliefs and beliefs*. Chula University Press.

- Wongthet, S. (2017). First Funeral in Southeast Asia. Natahag Publishing. Raising of Phi Pu Phi Ya. (2021, June 14). Maejo University Archives. <http://www.archives.mju.ac.th/web/?p=3983>
- Seneviratne, H. L., & Tambiah, S. J. (1973). Buddhism and Spirit Cults in North-East Thailand. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 12(2), 252.
- Shoib, S., Amanda, T. W., Menon, V., Ransing, R., Kar, S. K., Ojeahere, M. I., Halabi, S. E., & Saleem, S. M. (2022). Is Maslow's hierarchy of needs applicable during the COVID-19 pandemic? *Indian Journal of Psychological Medicine*, 44(1), 98–100.
- Stratton, S. J. (2021). Population Research: Convenience Sampling Strategies. *Prehospital and Disaster Medicine*, 36(4), 373–374.
- Sumungklo, P. (2016). The Relationship Between Law And Morality, Ethics, Religion And Tradition. *Dhammathas Academic Journal*, 16(3), 277–289.
- Suvannarupo, P., Siripariyatanusas, P., Inthanon, V., & Chanrang, T. (2019). The beliefs Of Yanta In Lanna Through Buddhist Perspective. *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(4), 2000–2022.

การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่

21 ผ่านรายการพอดคาสต์*

SYNTHESIS OF 21ST CENTURY HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

KNOWLEDGE THROUGH PODCAST

พิจักษณ์ ภู่อะกุล

Phichak Phutrakhul

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Politics and Government, Suansunandha Rajabhat University, Thailand

Email: phichak.ph@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ผ่านพอดคาสต์ โดยข้อมูลที่ใช้ในการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำประกอบด้วยรายการจากพอดคาสต์จำนวน 14 รายการผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม QDA Miner ผลการศึกษาพบว่าข้อควรปฏิบัติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้นจำเป็นต้องพัฒนาตนเองมากที่สุด การทำงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันให้ความสำคัญอย่างมากกับเรื่องการพัฒนาและเพิ่มทักษะ หน้าที่ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์มีประเด็นที่เกี่ยวข้องมากที่สุดคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในการบริหารทรัพยากรมนุษย์มากที่สุด ได้แก่ เรื่องเจเนอเรชัน สำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมหภาค ได้แก่ การที่มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งพัฒนาบุคลากรของประเทศ

คำสำคัญ: การสังเคราะห์, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, พอดคาสต์

* Received 7 March 2023; Revised 18 May 2023; Accepted 30 May 2023

Abstract

The purpose of this research is to synthesize human resource management knowledge in the 21st century through podcasts. The data used to synthesize leadership knowledge consisted of 14 podcast programs through QDA Miner data analysis. The results show that human resource management practices are most necessary for self-development. Working in human resource management at present places great importance on upskill and reskill. Human resource management duties are most relevant to human resource development. The thing that has changed the most in human resource management is generation and human resource development at the macro level is that universities are the source of human resource development in the country.

Keywords: Synthesis, Human Resource Management, Podcast

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็วทั้งประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาล้วนเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภาครัฐในฐานะที่มีบทบาทอย่างมากต่อการบริหารประเทศย่อมต้องการองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมรวมถึงการแก้ปัญหาของระบบราชการเอง ทั้งนี้ระบบราชการมักถูกมองว่าเป็นองค์การที่ไม่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ไม่ยืดหยุ่น ไม่คล่องตัว การทำงานแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานน้อย เน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ ยึดติดกับกรอบอำนาจตามกฎหมายเป็นหลัก การประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ เป็นไปในรูปแบบที่ภาครัฐเป็นฝ่ายนำ ภาคส่วนอื่นเป็นฝ่ายตาม เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2560) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีกำลังส่งผลอย่างยิ่งต่อการทำงานในอนาคต เช่น การใช้ระบบอัตโนมัติ

(Automation) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และสังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) ล้วนเป็นประเด็นที่ท้าทายการทำงานของภาครัฐโดยเฉพาะด้านการบริหารงานบุคคล หากภาครัฐต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ สิ่งหนึ่งที่จะทำให้ภาครัฐสามารถรับมือกับความท้าทายเหล่านั้นได้คือองค์ความรู้โดยองค์ความรู้ในปัจจุบันได้ถูกถ่ายทอดอย่างรวดเร็วตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากองค์ความรู้เหล่านั้นคือรวดเร็วและสดใหม่ อีกทั้งพร้อมนำไปใช้แก้สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันเวลา แหล่งขององค์ความรู้ที่สำคัญแหล่งหนึ่งได้แก่ พอดคาสต์ (Podcast) ซึ่งเป็นสื่อประเภทหนึ่งของการกระจายเสียงทางวิทยุที่ผู้ฟังสามารถดาวน์โหลดได้ทางเว็บไซต์และสามารถรับฟังได้ทางอินเทอร์เน็ต โดยสิ่งสำคัญที่ช่วยให้พอดคาสต์ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ RSS feed ที่เป็นการบริการบนเว็บไซต์ซึ่งช่วยให้ผู้ฟังได้รับข่าวสารและพอดคาสต์โดยอัตโนมัติ (อานวัฒน์ บุตรจันทร์, 2552) โดยปัจจุบันมีผู้นิยมใช้บริการรายการจากพอดคาสต์เป็นจำนวนมากโดยเห็นได้จากการสร้างช่องรายการเป็นของตนเองจำนวนมากมาย โดยผู้ฟังสามารถเลือกฟังสิ่งที่ตนเองสนใจจากหัวข้อต่าง ๆ เช่น ธุรกิจ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประวัติศาสตร์ เพศ บันเทิง การเรียนภาษาต่าง ๆ เป็นต้น

พอดคาสต์เป็นสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่และกำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในวงการศึกษาก็ได้รับความนิยมนำพอดคาสต์ใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนและสามารถใช้เทคโนโลยีนี้ให้เหมาะสมกับกระบวนการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและทันสมัยอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางอีกช่องทางหนึ่งในการให้องค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่ทันสมัยและรวดเร็วกับการเปลี่ยนแปลงทั้งเรื่องของเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ทั้งนี้พอดคาสต์ยังใช้งานง่าย สะดวกและไม่เสียค่าใช้จ่ายในการรับฟัง (Geoghegan and Klass, 2005)

ด้วยความนิยมอย่างมากในรายการต่าง ๆ ของพอดคาสต์ในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญในการสำรวจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารในภาคเอกชนที่จะสะท้อนถึงเครื่องมือการจัดการสมัยใหม่นั้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำเครื่องมือ เทคนิคการบริหารเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้กับภาครัฐ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสำรวจและสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

โดยที่องค์ความรู้นี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการบริหารองค์การภาครัฐที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็ว รวมถึงยังผู้วิจัยยังพบว่างานวิจัยประเภทสำรวจและสังเคราะห์องค์ความรู้จากรายการในพอดคาสต์ในด้านดังกล่าวยังอยู่ในวงแคบเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษ ที่ 21 ผ่านพอดคาสต์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ผ่านรายการพอดคาสต์” มีขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูล

การสำรวจองค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ผ่านรายการพอดคาสต์นั้นแหล่งข้อมูลจะเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยแหล่งข้อมูลหลักจะมาจากรายการพอดคาสต์ในเครือของเดอะแสตนดาร์ด (The Standard) เนื่องจากรายการจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมากที่สุดรวมถึงมีจำนวนของการออกอากาศเป็นประจำและสม่ำเสมอ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล (coding sheet) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อรายการ ชื่อตอนที่ออกอากาศ ชื่อผู้ดำเนินรายการ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (2) ข้อมูลเฉพาะ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปรายการนั้น ๆ

3. วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยทำการสำรวจรายชื่อรายการ รายชื่อตอนที่ออกอากาศ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยภายหลังจากนั้นผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลด้วยการจดบันทึกข้อมูลเสียงโดยละเอียดเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรม QDA Miner Lite ที่ได้จากการบันทึกข้อมูลทั้งหมดเพื่อสกัดข้อความสำคัญ เบ็ดเสร็จ และจัดกลุ่มรหัสเพื่อรวบรวมข้อมูลและเพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นองค์ความรู้ตามแนวทางการวิเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

5. นำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเพื่อแสดงให้เห็นองค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยรวมถึงวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานภาครัฐ

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ผ่านรายการพอดคาสต์” ได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานภาพองค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ผ่านพอดคาสต์

1. ข้อมูลที่ใช้ในการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ข้อมูลที่ใช้ในการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วยรายการจากพอดคาสต์จำนวน 14 รายการ ประกอบด้วย

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดของชื่อตอนที่น่าสนใจสังเคราะห์ข้อมูล

ลำดับ	ชื่อตอน	ช่องพอดคาสต์	ปีที่เผยแพร่
1	HR ตำแหน่งที่รู้เรื่องดราม่าและรู้จักพนักงานออฟฟิศที่สุด	I HATE MY JOB	2561
2	วิธีสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นและใช้ได้จริง	The Secret Sauce Podcast	2562
3	องค์กรแบบไหนที่คนรุ่นใหม่อยากร่วมงาน	The Standard Podcast	2562

ลำดับ	ชื่อตอน	ช่องพอดคาสต์	ปีที่เผยแพร่
4	ศุภชัย เจียรวนนท์ เปิดแผนดันไทยเป็น ศูนย์นวัตกรรมโลกหุ่นเด็กไทยปั้น สตาร์ทอัพก่อนเรียนจบ	The Secret Sauce Podcast	2563
5	คุยกับคุณปิเจ้าของเพจ HR THE NEXT GEN และ CO-FOUNDER QGEN	I HATE MY JOB	2563
6	ผลงานซ้ำซากด้วยหุ่นยนต์ แต่ไม่ล้ม พัฒนากลยุทธ์เติบโตของโอเอสเอสใน ยุคดิจิทัลดิสรัปชัน	The Alpha	2563
7	สอน 10 ครั้งก็อาจไม่เท่าโค้ชซึ่งครั้งเดียว บทเรียนจากโรงพยาบาลสินแพทย์	The Secret Sauce Podcast	2563
8	บริหารคนอย่างไรให้ Lean และ Agile สิ่งที่ HR ต้องเลิก-เริ่มทำเดี๋ยวนี้	The Secret Sauce Podcast	2563
9	5 กลยุทธ์การบริหารบุคลากรที่น่าจับตามองในปี2564	mission to the moon podcast	2564
10	องค์กรยุคใหม่ต้อง Empathy ดูแล สุขภาพจิตก่อนสายเกินไป	The Secret Sauce	2564
11	การบริหารคนของ HR ยุคใหม่กับ คุณ รุத்ม-อานนทวงศ์ Head of People, Lineman Wongnai	แปดบรรทัดครึ่ง	2564
12	13 วิธีรับมือ ‘บอส’ จอมแฉลงฤทธิ์	The Standard Podcast	2564
13	บทเรียนราคาแพงในการพัฒนาคนเคสจริงจาก 15 บริษัทไทย	The Secret Sauce Podcast	2564
14	ทำไมท้ายบริหารจัดการคนให้บริษัทเติบโตอย่างยั่งยืน Feat. HR – The Next Gen	THE SME HANDBOOK by UOB	2564

จากตารางที่ 1 นำเสนอรายละเอียดของชื่อตอนที่น่ามาสังเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีจำนวนทั้งหมด 14 ตอนจากปี พ.ศ.2561-2564 จากช่องพอดคาสต์จำนวน 7 ช่อง ได้แก่ (1) The Secret Sauce Podcast (2) The Standard Podcast (3) I HATE MY JOB (4) The Alpha (5) mission to the moon podcast (6) แดบบริทัดครึ่ง และ (7) THE SME HANDBOOK by UOB

2. การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ผ่านพอดคาสต์

สถานภาพองค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ที่ได้จากการวิเคราะห์รายการต่าง ๆ ผ่านช่องพอดคาสต์พบว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 5 ประเด็น ดังนี้

(1) **ระดับของการบริหารทรัพยากรมนุษย์** จากการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการพอดคาสต์ทั้ง 14 รายการพบว่า ระดับของการบริหารทรัพยากรมนุษย์พบได้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับที่หนึ่ง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ระดับมหภาค (Macro HRM) คือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นภาพรวมระดับประเทศ ในตอนของพอดคาสต์ ชื่อตอน “ศุภชัย เจียรวนนท์ เปิดแผ่นดินไทยเป็นศูนย์นวัตกรรมโลกหุ่นเด็กไทยปั้นสตาร์ทอัพก่อนเรียนจบ” และพบว่ารายการพอดคาสต์ที่เหลือจะเป็นระดับที่สอง คือ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในระดับจุลภาค (Micro HRM) ซึ่งเป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในระดับองค์กร

(2) หน้าที่ของฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์

สำหรับหน้าที่ของฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ได้สังเคราะห์องค์ความรู้แล้วพบประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 13 ประเด็น ได้แก่ 1) หน้าที่หลักโดยทั่วไปของฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3) การรักษาพนักงาน 4) ผู้บริหารกับการทำหน้าที่ด้านทรัพยากรมนุษย์ 5) การวางแผนอาชีพ 6) การจัดการคนเก่ง 7) การจัดการการเมืองในองค์กร 8) การสร้างความผูกพันในองค์กร 9) การปรับปรุงแบบองค์กร 10) การอำนวยความสะดวกกับทุกฝ่ายในองค์กร 11) การสรรหาและคัดเลือก 12) การประเมินผลปฏิบัติงาน และ 13)

การสร้างวัฒนธรรมองค์การ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่สำคัญจากการจัดอันดับความถี่ของการวิเคราะห์ข้อมูลและตัวอย่างข้อความสำคัญจำนวน 3 อันดับ ดังนี้

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ข้อมูลหน้าที่ของฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความที่นำมาจาก สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
หน้าที่ของ ฝ่ายบริหาร ทรัพยากร มนุษย์	การสร้าง วัฒนธรรม องค์การ	17	8.30%	7	50.00%	“วัฒนธรรมองค์กรเลยมีผลอย่างยิ่ง ครับที่จะทำให้กระบวนการพัฒนา บุคลากรของคุณนั้นสามารถพัฒนา ได้อย่างยั่งยืนครับ” (บทเรียนราคาแพงในการพัฒนาคน เคสจริงจาก15บริษัทไทย, The Secret Sauce Podcast) “วัฒนธรรมองค์กรหรือว่า Corporate Culture คือปัจจัย สำคัญลำดับต้นๆ ในการ เปลี่ยนแปลง องค์กรหรือว่าการทำ ให้องค์กรไปถึงเป้าหมายได้อย่างที่ ต้องการ” (วิธีสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็น และใช้ได้จริง, The Secret Sauce Podcast)
	การ พัฒนา ทรัพยากร มนุษย์	13	6.30%	7	50.00%	“เราต้องการอัปสเกลเขา ก็พยายาม เปลี่ยนแปลงรูปแบบของการพัฒนา แบบเก่าๆ โดยการเอา Digital เข้ามาใช้มากขึ้น พวก Mirco Learning หรือว่าพวกที่สามารถ เรียนออนไลน์ได้ที่ไหนก็ได้ มี Test อยู่ในตัว เสร็จจะโรยอย่างเนี่ย ก็ต้อง ฝึกในจุดที่เขาขาด”

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความที่นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
						(องค์กรแบบใหม่ที่คนรุ่นใหม่อยาก ร่วมงาน, The Standard Podcast) “จะต้องมีหน่วยงานอีกภาคหนึ่ง ครึ่งหนึ่งของ hr คือ hrd (human resources development)” (คุยกับ คุณบี เจ้าของเพจHR THE NEXT GEN และ CO-FOUNDER QGEN, I HATE MY JOB)
	การ จัดการคน เก่ง	9	4.40%	4	28.60%	“หน่วยงานที่จะทำในเรื่องการ จัดการบุคลากรต้องกลับมาคิดให้ถี่ ถ้วนว่าควรบริหารจัดการคน อย่างไรและต้องดูด้วยว่าตอนนี้มี คนเก่งจริง ๆ อยู่กับเรากี่คนแล้ว คน กลุ่มนี้จะสามารถพาเราเติบโตไปใน อนาคตได้หรือเปล่า” (ทำไมตายบริหารจัดการคนให้ บริษัทเติบโตอย่างยั่งยืน, THE SME HANDBOOK by UOB) “HR ต้องสามารถบริหารคนเก่ง ได้” (บริหารคนอย่างไรให้ Lean และ Agile สิ่งที่ HR ต้องเลิก-เริ่มทำ เดี๋ยวนี้, The Secret Sauce Podcast)

จากการจัดลำดับที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า 3 อันดับแรกของหน้าที่ของฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ได้แก่ 1) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ 3) การจัดการคนเก่ง

(3) ข้อควรปฏิบัติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

สำหรับข้อควรปฏิบัติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ได้สังเคราะห์องค์ความรู้แล้วพบประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 12 ประเด็น ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การปรึกษากับฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ 3) การมองโลกแง่บวก 4) การควบคุมสถานการณ์ 5) การสอบถามความคิดเห็นเพื่อนร่วมงาน 6) การปรึกษาผู้อาวุโส 7) การปรับเปลี่ยนทัศนคติตัวเอง 8) หลัก 3 C- Clarity, Candidness, Control 9) การบอกระยะเวลาให้ชัดเจน 10) การเก็บหลักฐาน 11) ทัศนคติกับนิสัย 12) การใส่ใจกับงาน โดยผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่สำคัญจากการจัดอันดับความถี่ของการวิเคราะห์ข้อมูลและตัวอย่างข้อความสำคัญจำนวน 3 อันดับดังนี้

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์ข้อมูลด้านข้อควรปฏิบัติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวนนับ	% การนับ	จำนวนรายการ	% จำนวนรายการ	ตัวอย่างข้อความที่นำมาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ข้อควรปฏิบัติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์	การพัฒนาตนเอง	3	1.50%	2	14.30%	“ให้พนักงานเรามี คือความใฝ่รู้ก่อน ไม่ว่าจะองค์กร ใหญ่หรือเล็ก ถ้ามี ความใฝ่รู้แล้ว ที่ เหลือเป็นเรื่องง่าย ละ” (บทเรียนราคาแพง

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวนนับ	% การนับ	จำนวนรายการ	% จำนวนรายการ	ตัวอย่างข้อความที่นำมาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
						ในการพัฒนาคน เคสจริงจาก15 บริษัทไทย, The Secret Sauce Podcast) “ดูอย่าปล่อยให้ ความสนิทของ เจ้านายที่เป็น Toxic Boss นั้น มาขัดขวางหนทาง ที่จะพัฒนาตัวเอง” (13 วิธีรับมือ ‘บอส’ จอม แผลงฤทธิ์, The Standard Podcast)
	การ ปรึกษา กับฝ่าย ทรัพยากร มนุษย์	1	0.50%	1	7.10%	“คือเราจำเป็น อย่างยิ่งค่ะที่ จะต้อง Talk to your HR manager อย่าลืม นะคะว่า HR manager ก็ถูก จ้างมาเพื่อดูแล ทรัพยากรบุคคลที่

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวนนับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความ ที่นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ
						ทรงคุณค่าของ องค์กรอยู่แล้วนะ คะดังนั้นเนี่ยถ้าเรา มีปัญหาเกี่ยวกับหน้า งานแล้วเรารู้ว่า ไม่ใช่ปัญหาเรื่อง งานแต่ปัญหาเรื่อง อื่น” (13 วิธีรับมือ 'บอส' จอม เพลงฤทธิ์, The Standard Podcast)
	การใส่ใจ กับงาน	1	0.50%	1	7.10%	“เรื่องของการใส่ใจ กับงาน ของตัวเรา ให้มากที่สุดนะคะ เพราะว่าถ้าเราเนี่ย ไปกังวลกับเรื่อง ของบอสเพียง อย่างเดียวแล้วก็ทำ ให้งานไม่ สำเร็จ ตามเป้าหมาย เพราะมันแต่ไป แก้ไขปัญหาคงจึก ๆ สุดท้ายเรานี้ แหละคะที่อาจจะ ถูกประเมินแย่แล้ว ก็ไม่สามารถที่จะ

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวนนับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความ ที่นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ
						ไปต่อได้ในแง่ของ การทำงานนะคะ” (13 วิธีรับมือ 'บอส' จอม เพลงฤทธิ์, The Standard Podcast)

จากตารางที่ 3 การจัดลำดับที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า 3 อันดับแรกของข้อควรปฏิบัติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การปรึกษากับฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ 3) การใส่ใจกับงาน

(4) การทำงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน

สำหรับการทำงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันที่ได้สังเคราะห์องค์ความรู้แล้วพบประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเป็นอยู่ที่ดี 2) การพัฒนาและสร้างทักษะใหม่ (Reskill & Upskill) 3) การดึงศักยภาพในตัวพนักงาน 4) การสร้างทีมงาน 5) การสร้างทีมงานที่เป็นมนุษย์ 6) การกำหนดยุทธศาสตร์ใหม่ในการทำงาน 7) การปรับโครงสร้างใหม่ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่สำคัญจากการจัดอันดับความถี่ของการวิเคราะห์ข้อมูลและตัวอย่างข้อความสำคัญจำนวน 3 อันดับดังนี้

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์ข้อมูลด้านการทำงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่าง ข้อความที่นำมา จากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ
การทำงานด้าน การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ ในปัจจุบัน	การพัฒนาและ สร้างทักษะใหม่ (Reskill & Upskill)	11	5.40%	6	42.90%	“Beyond reskilling enriching worker powers potential นอกจากการ พัฒนาทักษะใหม่ แล้วยังต้องเพิ่ม ศักยภาพของ พนักงานอีก ด้วย” (5 กลยุทธ์การ บริหารบุคลากร ที่น่าจับตามองใน ปี2564, mission to the moon podcast) “แล้วเราก็บอก ว่าเราต้อง RE- Skill เขา เรา ต้อง Up Skill

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่าง ข้อความที่นำมา จากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ
						เขา เราต้องสร้าง New Skill” (ศุภชัย เจียรว นนท์ เปิดแผน ดันไทยเป็นศูนย์ นวัตกรรมโลก หนูน้อยไทยปั้น สตาร์ทอัพก่อน เรียนจบ, The Standard Podcast)
	การสร้างทีมงาน	7	3.40%	6	42.90%	“อันสุดท้าย น่าจะเป็นเรื่อง ของ collaboration and teamwork คือ งานในอนาคต เนี่ยเราไม่ สามารถทำงาน ได้โดยคนเดียว คนเดียว คน ที่จะเข้ามาอยู่เรา ก็ต้องมีเรื่องการ

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่าง ข้อความที่นำมา จากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ
						ประสานงานที่จะ สร้างให้เกิด Teamwork เพื่อผลสำเร็จ ส่วนรวมของ องค์กร” (องค์กรแบบไหน ที่คนรุ่นใหม่ อยากร่วมงาน, The Standard Podcast) “Teamwork camp เลยเป็น เรื่องจำเป็น สำหรับองค์กร จะเห็นว่าคุณ ต้องเปิดใจคุยกัน ส่งเสริมให้ พนักงานนำเสนอ ตัวเอง” (HR ตำแหน่งที่รู้ เรื่องตราบาและ รู้จักพนักงาน ออฟฟิศดีที่สุด, I HATE MY JOB)
	การกำหนด ยุทธศาสตร์ใหม่ใน	7	3.40%	4	28.60%	“โจทย์ของ ผู้บริหารคือ

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่าง ข้อความที่นำมา จากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ
	การทำงาน					ต้องการให้ พนักงานทุกคนมี Mindset เดียวกัน มองเห็นภาพ เป้าหมาย เดียวกัน” (สอน 10 ครั้งก็ อาจไม่เท่าโค้ชซึ่ง ครั้งเดียว บทเรียนจาก โรงพยาบาลสิน แพทย์, The Secret Sauce Podcast) “ตัวองค์กรเอง สิ่งที่จะต้องคิด เนี่ย คือ การ คิดแล้วมี Vision ของ ตนเองอย่าง ชัดเจน ก่อนนะ ครับ” (ทำไม่ตาย

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่าง ข้อความที่นำมา จากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ
						บริหารจัดการคน ให้บริษัทเติบโต อย่างยั่งยืน, THE SME HANDBOOK by UOB)

จากตารางที่ 4 การจัดลำดับที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า 3 อันดับแรกของการทำงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน ได้แก่ 1) การพัฒนาและสร้างทักษะใหม่ (Reskill & Upskill) 2) การสร้างทีมงาน 3) การกำหนดยุทธศาสตร์ใหม่ในการทำงาน

(5) สิ่งเปลี่ยนแปลงในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

สำหรับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ได้สังเคราะห์องค์ความรู้แล้ว พบประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 15 ประเด็น ได้แก่ 1) รูปแบบสวัสดิการที่เปลี่ยนไป 2) การให้คุณค่าคนมากขึ้น 3) วินัยไม่ใช่ตัวกำหนดผลงาน 4) เจเนอเรชั่น 5) การมีทักษะหลากหลาย 6) การเปลี่ยนชื่อเรียกฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ 7) งบประมาณ 8) สถานการณ์โควิด 9) การเปิดเผยเงินเดือน 10) เทคโนโลยี 11) การพัฒนาบุคคลแบบออนไลน์ 12) การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ 13) การลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคน 14) การลดคุณค่าปริญญาแต่เน้นความสามารถ 15) การเน้นทักษะดิจิทัล โดยผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่สำคัญจากการจัดอันดับความถี่ของการวิเคราะห์ข้อมูลและตัวอย่างข้อความสำคัญจำนวน 3 อันดับดังนี้

ตารางที่ 5 การสังเคราะห์ข้อมูลด้านสิ่งที่เปลี่ยนแปลงในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความที่ นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความที่ นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ
สิ่งที่เปลี่ยนแปลง ในการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์	เจเนอเรชั่น	9	4.40%	6	42.90%	“Z เกิน 75% แล้ว พวก Gen X เหลือ นิดเดียวเองเมื่อเป็น อย่างนี้ระบบการ บริหารทุกอย่างเนี่ย จะต้องตอบโจทย์เด็ก รุ่นใหม่ด้วยนะครับ” (องค์กรแบบไหนที่ คนรุ่นใหม่อยาก ร่วมงาน, The Standard Podcast) “แล้วมันเป็นเรื่อง ของ Generation ที่ เพิ่มขึ้นมาด้วย Generation Y มา พร้อมกับกรที่เราต้อง Think outside the box มีความ ยืดหยุ่น” (HR ตำแหน่งที่รู้ เรื่องตราบาและรู้จัก พนักงานออฟฟิศดี ที่สุด, I HATE MY JOB)

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความที่ นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ
	การให้คุณค่าคน มากขึ้น	8	3.90%	5	35.70%	“องค์กรที่รอดได้คือ องค์กรที่มี People Element ที่ดีและ แข็งแกร่ง” (ผลงานซ้ำซากด้วย หุ่นยนต์แต่ไม่ลืม พัฒนาคน, The Alpha) “เรื่องเชื่อมั่นใน คุณค่าของคน เรามี การพัฒนาคน” (องค์กรแบบไหนที่ คนรุ่นใหม่อยาก ร่วมงาน, The Standard Podcast) “ลงทุนในคนครับ ผมว่า อันนี้มันคือ การลงทุนที่คุ้มค่า ที่สุด” (ศุภชัย เจียรวนนท์ เปิดแผ่นดินไทยเป็น ศูนย์นวัตกรรมโลก หนูน้อยไทยปั้น สตาร์ทอัพก่อนเรียน จบ, The Standard Podcast)
	สถานการณ์โควิด	8	3.90%	4	28.60%	“วันนี้สถานการณ์โค

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความที่ นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ
						วัดทำให้รูปแบบของ การทั้งการจ้างงาน นะครับ และก็ รูปแบบของการ ทำงานเนี่ยมัน เปลี่ยนแปลงไปจาก เดิม นะครับ สิ่ง ที่เราจะต้อง Speed Up ขึ้นมาเยอะๆ นะครับ” (ทำไม้ตายบริหาร จัดการคนให้บริษัท เติบโตอย่างยั่งยืน, THE SME HANDBOOK by UOB) “เพราะสถานการณ์ แบบโควิดที่มันมานี้ มันมันเป็นตัวที่ กระตุ้นอย่างที่เราคุย กันในหลายๆครั้ง นี้แหละแต่ว่ามัน กระตุ้นให้เกิด การ เปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น กว่าเดิมเพราะการ

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความที่ นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ
						เปลี่ยนแปลงแบบนี้ ครบมันเร็วขึ้น กว่าเดิมมันเลยทำให้ วิธีการทำงานของคน ในองค์กรและHR จำเป็นต้องเปลี่ยน วิธีการในการที่จะ บริหารคนตามไป ด้วย” (องค์กรยุคใหม่ต้อง Empathy ดูแล สุขภาพจิตก่อนสาย เกินไป, The Secret Sauce)

จากตารางที่ 5 สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จากการจัดลำดับที่
ได้จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า 3 อันดับแรกของสิ่งเปลี่ยนแปลงในการบริหารทรัพยากร
มนุษย์ ได้แก่ 1) เจเนอเรชั่น 2) การให้คุณค่าคนมากขึ้น 3) สถานการณ์โควิด

(5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมหภาค

สำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมหภาคที่ได้สังเคราะห์องค์ความรู้แล้วพบ
ประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 6 ประเด็น ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการ 2) กำลัง
แรงงานในอนาคต 3) รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ 4) การให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ
(Public. Private Partnership หรือ PPP) 5) มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งพัฒนาบุคลากรของประเทศ 6) การดึงดูดคนต่างชาติมาถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่สำคัญจาก
การจัดอันดับความถี่ของการวิเคราะห์ข้อมูลและตัวอย่างข้อความสำคัญจำนวน 3 อันดับดังนี้

ตารางที่ 6 การสังเคราะห์ข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมหภาค

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความที่ นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ
การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ระดับมหภาค	มหาวิทยาลัยเป็น แหล่งพัฒนา บุคลากรของ ประเทศ	3	1.50%	1	7.10%	“แล้วมหาวิทยาลัย เหล่านั้น innovation Center นั้นก็เชื่อมโยงกับ มหาวิทยาลัยเขา เรียกว่าในเครือข่ายก็ ดึงไว้ในเครือข่ายขึ้น ไปด้วย แต่ถ้าเราไม่ ตัดสินใจลงมือทำนะ ครับ เราไม่ตัดสินใจ ลงมือทำเนี่ยทุกวันนี้ เราถูกประเมินนะ ครับว่าระบบ การศึกษาของเราจน ไปถึงอุดมศึกษาและ จบออกมาเนี่ย สู้ เวียดนามไม่ได้และ ในที่สุดอาจจะสู้ อินโดนีเซียไม่ได้” (ศุภชัย เจียรวนนท์ เปิดแผนต้นไทยเป็น

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความที่ นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ
						ศูนย์นวัตกรรมโลก หนูนเด็กไทยปั้น สตาร์ทอัพก่อนเรียน จบ, The Standard Podcast)
	รัฐบาล อิเล็กทรอนิกส์	3	1.50%	1	7.10%	“เด็กพวกนี้จะเข้ามา สร้างความ เปลี่ยนแปลงคือเข้า มาทำในเรื่อง E- Government” (ศุภชัย เจียรวนนท์ เปิดแผ่นดินไทยเป็น ศูนย์นวัตกรรมโลก หนูนเด็กไทยปั้น สตาร์ทอัพก่อนเรียน จบ, The Standard Podcast)
	การส่งเสริมให้เป็น ผู้ประกอบการ	3	1.50%	1	7.10%	“ต้องเริ่มให้กับเด็ก นะครับ ในการที่จะ คิดเรื่องสร้างสรรค์ คิดเรื่องนวัตกรรม คิดเรื่องใหม่ มี ความคิดที่จะเป็น ผู้ประกอบการหรือ Entrepreneurship ” (ศุภชัย เจียรวนนท์ เปิดแผ่นดินไทยเป็น

กลุ่มรหัส	รหัส	จำนวน นับ	% การ นับ	จำนวน รายการ	% จำนวน รายการ	ตัวอย่างข้อความที่ นำมาจากการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ
						ศูนย์นวัตกรรมโลก หนูน้อยไทยปั้น สตาร์ทอัพก่อนเรียน จบ, The Standard Podcast)

จากตารางที่ 6 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมหภาคพบว่าจากการจัดลำดับที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า 3 อันดับแรกของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมหภาค ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งพัฒนาบุคลากรของประเทศ 2) รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ 3) การส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบว่าจากผลการศึกษาเรื่อง“การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ผ่านรายการพอดคาสต์” มีประเด็นที่สำคัญต่อการอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. หน้าที่ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า มีประเด็นที่เกี่ยวข้องมากที่สุดคือการสร้างวัฒนธรรมองค์การ นิสตาร์ก เวชยานนท์ (2544) กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็นตัวแปรที่ต้องได้รับการจัดการ สำหรับวัฒนธรรมขององค์การและของบุคคลนั้นเป็นสิ่งจำเป็นต้องพยายามเรียนรู้และเข้าใจเพื่อที่จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ดังนั้นหน้าที่สำคัญยิ่งของฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องเห็นถึงความสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมองค์การเพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์เป็นที่มาของความได้เปรียบในการแข่งขัน สำหรับด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ COVID-19 ในปัจจุบันได้เพิ่มแรงกดดัน

ให้กับองค์กรในการสร้างสรรค์นวัตกรรมโดยเฉพาะด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพิ่มมากขึ้น ด้วย (Zimmerling and Chen, 2021) และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะช่วยให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมขององค์กรด้วย (Tripathi and Dhir, 2022) สำหรับการจัดการคนเก่ง นิสิตดาร์ก เวชยานนท์ (2562) ได้เสนอว่าควรสนับสนุนการสร้างร่วมมือระหว่างส่วนราชการและคนเก่งในส่วนราชการในการกำหนดปริมาณงานพร้อมกับบริหารค่าตอบแทนที่จูงใจ เพิ่มความก้าวหน้าในสายอาชีพโดยเฉพาะในตำแหน่งบริหาร ผ่านการปรับปรุงกรอบส่งเสริมประสบการณ์และการกำหนดตำแหน่งเป้าหมายใหม่

2. ข้อควรปฏิบัติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่าข้อควรปฏิบัติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้นจำเป็นต้องพัฒนาตนเองมากที่สุด ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Vieira da Cunha, Joao & Antunes, Anabela. (2022) ว่าการพัฒนาตนเองจะเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาทั้งตนเองและอาชีพในอนาคต ในส่วนของทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องยึดตามแผนและรอนโยบายจากส่วนกลางนั้นจะพบว่าแนวโน้ม 4 ด้านที่ท้าทายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของสภาพแวดล้อมภายนอก 2) โลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้ต้องมีการจ้างแรงงานข้ามพรมแดนมากขึ้น 3) ความสำคัญของกลุ่มคนที่มีความสามารถสูงที่จะส่งผลต่อการแข่งขันขององค์กร 4) แนวโน้มเหล่านี้ส่งผลต่อการเพิ่มทักษะที่สูงขึ้นอันเนื่องมาจากเทคโนโลยีที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้เกิดช่องว่างทางทักษะเกิดขึ้น โดยแนวโน้มทั้ง 4 แนวโน้มส่งผลให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์ต้องมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ มีความยืดหยุ่นและมีความรวดเร็วที่จะสนองตอบต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ผลการศึกษายังพบว่าทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยังคงต้องรอการวางแผนให้ทรัพยากรมนุษย์พัฒนาตนเองซึ่งไม่สอดคล้องต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก (Storey, Ulrich and Wright, 2019)

3. การทำงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน พบว่าประเด็นสำคัญคือการพัฒนาและเพิ่มทักษะให้กับพนักงาน จากรายงาน WEF (2020) ระบุว่าภายในปี 2025 คาดการณ์ว่าแรงงาน 85 ล้านตำแหน่งจะถูกทดแทนด้วยเครื่องจักร ขณะเดียวกันก็จะมีตำแหน่งที่ต้องใช้ทักษะใหม่ ๆ ทำงานร่วมกับเครื่องจักร หุ่นยนต์ และอัลกอริทึมเกิดขึ้น 97 ล้านตำแหน่ง ทำให้พนักงานต้อง upskill และ reskill กันมากขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาและเพิ่มทักษะจะเป็นกุญแจสำคัญสำหรับคนทำงานในอนาคต และองค์กรควรหันมาสำรวจอีกครั้งว่า

พนักงานของตนมีทักษะที่เหมาะสมกับงานในอนาคตหรือไม่ และจะส่งเสริมและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องได้อย่างไร (ณภัทร สงวนแก้ว, 2563)

4. สิ่งเปลี่ยนแปลงไปในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่าประเด็นเกี่ยวกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในการบริหารทรัพยากรมนุษย์มากที่สุดได้แก่เรื่อง เจเนอเรชั่น โดย Brack and Kelly (2012) ชี้ว่ากลุ่มคนที่เป็นเจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Gen Xers) มีไม่เพียงพอที่จะปิดช่องว่างของการหายไปของคนกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers) จึงต้องการคนกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials/Gen Y) มาช่วยปิดช่องว่างนั้น นอกจากนี้ยังพบว่าในปี 2025 คนกลุ่มมิลเลนเนียลจะเข้ามาเป็นกำลังแรงงานอย่างเต็มที่ (Hartford Business, 2014) สำหรับคนกลุ่มนี้จะเติบโตมากับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ยุคของหุ่นยนต์ และการมองโลกแบบใหม่ ประเด็นทั้งหลายเหล่านี้ทำให้ภาครัฐที่ต้องปรับตัวและปรับการทำงานให้สอดคล้องกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

5. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมหภาค พบว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมหภาคมากที่สุดได้แก่การที่มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งพัฒนาบุคลากรของประเทศทั้งนี้แหล่งของการผลิตบุคลากรหรือทุนมนุษย์ที่สำคัญของประเทศได้แก่สถานศึกษาในโลกใหม่ที่เต็มไปด้วยดิจิทัล แรงงานในยุคหน้าต้องพัฒนาทักษะตัวเองให้สอดคล้องกับยุค ดิจิทัล และเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงอาชีพ และเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อรอดจากวิกฤตินี้และสร้าง โอกาส ได้ในชีวิตการทำงานข้างหน้าได้ และภาครัฐควรเร่งพิจารณาการเปิดให้มี การนำเข้าแรงงาน พนักงาน ผู้บริหาร ที่มีสมรรถนะสูงและวิชาชีพด้านที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะด้านดิจิทัล และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสาขา STEM ในระยะข้างหน้าด้วย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ช่วยทำให้มองเห็นถึงปัญหาสำคัญของการวิจัยในบางประเด็นที่ผู้สนใจควรนำไปศึกษาวิจัยต่อไป ดังนี้

(1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อการกำหนดนโยบายด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะจากแนวโน้มของภาคเอกชนที่มีความก้าวหน้าของศาสตร์ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์มาปรับประยุกต์ใช้ในภาครัฐ

(2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ในประเด็นต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ทั้งนี้จะได้ปรับตัวและรับมือกับสถานการณ์ในอนาคตที่ประเทศไทยต้องปรับตัวหลังสถานการณ์โควิด 19

(3) ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

หน่วยงานในระดับอุดมศึกษาหรือหน่วยงานวิจัยควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไปใช้ในพื้นที่โดยเฉพาะในระบบราชการมากขึ้น

(4) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้เห็นภาพรวมที่มากขึ้นที่จะสะท้อนรูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในมุมมองที่กว้างขึ้น นอกจากนี้ควรสังเคราะห์ข้อมูลจากช่องพอสศาสตร์อื่นมากขึ้นเพื่อความสมบูรณ์ข้อมูลที่มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

นิสดารค์ เวชยานนท์. (2554). การบริหารทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มมูลค่า.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นิสดารค์ เวชยานนท์. (2562). การศึกษาระบบการบริหารคนเก่งภาครัฐที่มีความสัมพันธ์กับผล

การปฏิบัติงานของคนเก่ง กรณีศึกษา: ข้าราชการในระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงของสำนักงาน ก.พ. ใน รายงานการวิจัย คณะรัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ณภัทร สงวนแก้ว.(2563). การพัฒนาทักษะที่มีอยู่ (Reskilling) และเสริมทักษะใหม่ (Upskilling). เรียกใช้เมื่อ 8 ธันวาคม 2564, จาก <https://th.hrnote.asia/hrinsight/exclusive-interview-with-gallup/>
- อานวัณน์ บุตรจันทร์. (2552). ผลของการสอนเสริมด้วยพอดคาสต์โดยใช้กลวิธีในการกำกับตนเอง ในรายวิชาการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการกำกับตนเอง ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). ข้าราชการไทยกับการขับเคลื่อนสู่ประเทศไทย 4.0. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2564, จาก https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/civil_officer_th_4.0.pdf.
- Brack, J. & Kelly, K. (2012). *Maximizing millennials in the workplace*. UNC executive development. Retrieved from <https://www.kenan-flagler.unc.edu/executive-development/customprograms/~media/files/documents/executivedevelopment/maximizing-millennials-in-the-workplace.pdf>
- Geoghegan, Michael,W., Klass, Dan. (2007). *Podcast Solutions: The Complete Guide to Audio and Video Podcasting*. USA: Friends of OR SEC ED.USA.APRESS.
- Hartford Business. (2014). *summer. Millennials to take over by 2025*. [online URL; <https://www.hartfordbusiness.com/article/millennials-to-take-over-by-2025>].accessed on August 18,2020.
- Storey, John; Ulrich, Dave and Wright, Patrick M. (2019). *Strategic Human Resource Management: A Research Overview. State of the Art in Business Research*. London: Routledge.

- Tripathi, A. and Dhir, S. (2022). HRD interventions, learning agility and organizational innovation: a PLS-SEM modelling approach, *International Journal of Organizational Analysis*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.
- Vieira da Cunha, Joao & Antunes, Anabela. (2022). Leading the self-development cycle in volunteer organizations. *European Management Review*. 10.1111/emre.12501.
- World Economic Forum (WEF), (2020), *The Future of Jobs Report 2020* and *Global Competitiveness Report 2020* (CGI).
- Zimmerling, A. and Chen, X. (2021). Innovation and possible long-term impact driven by COVID-19: manufacturing, personal protective equipment and digital technologies, *Technology in Society*, 65, 101-541.

การสำรวจองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*

A SURVEY OF KNOWLEDGE OF LEADERSHIP IN LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

มาธินี คงสถิต¹ และ พิชักษณ์ ภูตระกูล²

Marthinee Khongsatid¹ and Pichak Phutrakul²

¹⁻²วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Politics and Government, Suansunandha Rajabhat University, Thailand

Email: mathinee.kh@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 2) เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ด้านวิธีวิทยาการวิจัย และด้านผลการศึกษา โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสาร การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Paterson, Thorne, Canam and Jillings (2001) มาเป็นกรอบแนวทางในการสังเคราะห์เอกสาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยระดับปริญญาโทและเอกจำนวน 28 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในท้องถิ่นพบมากในปี พ.ศ. 2553 โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการผลิตผลงานด้านภาวะผู้นำมากที่สุดจำนวน 6 เรื่อง โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในระดับปริญญาโท (2) ด้านแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ และแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิธีวิทยาการวิจัย การใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ มากที่สุด จำนวน 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 67.85 อันดับรองลงมา ได้แก่ รูปแบบการวิจัย การวิจัยผสมผสาน จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.85 และรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.28 ตามลำดับ ด้านผลการศึกษาสามารถจำแนกได้ออกเป็น 5 ด้านคือ 1) รูปแบบภาวะผู้นำ

* Received 7 March 2023; Revised 30 March 2023; Accepted 30 April 2022

2) ภาวะผู้นำ 3) ด้านคุณลักษณะผู้นำ 4) ศักยภาพของผู้นำ และ 5) องค์ประกอบของภาวะผู้นำ

คำสำคัญ: การสำรวจองค์ความรู้, ภาวะผู้นำ, องค์ประกอบส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were 1) to explore the knowledge of leadership in local government organizations and 2) to synthesize the knowledge of leadership in local government organizations in 3 aspects, namely theoretical concepts, research methodologies. and the study results, using a qualitative research model (Documentary Research). In this research, the researcher applied the ideas of Paterson, Thorne, Canam and Jillings (2001) as a framework for document synthesis. The sample used in this research consisted of 28 master's and doctoral studies. The results showed that 1) The body of knowledge on local leadership was found in 2010, with Khon Kaen University producing the most 6 projects on leadership, most of which were at the master's degree level. 2) Most of the theoretical concepts used in this research were based on leadership theories. and the concept of local government organizations. In terms of research methodology, quantitative research was used the most in 19 issues, accounting for 67.85%. The second place was research, mixed research, 5 issues, accounting for 17.85%, and qualitative research in 4 issues. was 14.28 percent. The results of the study can be classified into 5 aspects, namely 1) leadership styles, 2) leadership, 3) leadership qualities, 4) leadership potential, and 5) components of leadership.

Keywords: A survey of knowledge , leadership, Local Administrative Organizations

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดได้ว่าเป็นการปกครองในระดับฐานรากที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายอำนาจภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่มีการกำหนดถึงแหล่งที่มาของอำนาจหน้าที่ แหล่งรายได้ ตลอดจนอำนาจในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ภายในพื้นที่ของตนเอง ทั้งนี้ เมื่อเราพิจารณาเปรียบเทียบพัฒนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอดีตและปัจจุบัน โดยพิจารณาจาก ลักษณะ ความหมาย และคุณค่าของการปกครองท้องถิ่นของประชาชน (Local-Self Government) ในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบันมีพัฒนาการและมีพลวัตที่สูงมาก (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2552)

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น คือการใช้หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้กับประชาชนโดยตรง ได้แก่ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณะของท้องถิ่นด้วยตนเอง ตามภารกิจหน้าที่ที่ระบุให้ดำเนินการอย่างชัดเจน มีพื้นที่รับผิดชอบชัดเจนมีผู้บริหารที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนหรือได้รับการเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม, 2552:133) สำหรับผู้บริหารท้องถิ่นนั้นการจะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่ดีและประสบผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ คือมีความรู้ความเข้าใจในหลักวิชาการบริหารมีแนวคิด ทฤษฎี มีทักษะจิตวิทยา มนุษยสัมพันธ์และมีภาวะผู้นำที่จะทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับในทุกระดับจนอาจเรียกได้ว่าเป็น “นักบริหารมืออาชีพ” (โกวิทย์ พวงงาม, 2552:424) Yukl (1999) อธิบายว่าการที่ผู้นำให้ความสนใจในการทำงาน จะทำให้ระบบและกระบวนการในการทำงานขององค์กรพัฒนาต่อไปได้ในทิศทางที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ Bass (1990) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้นำมีความจำเป็นต้ององค์การโดยเฉพาะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเพราะจะเป็นผู้ปลุกกระแสความคิดใหม่ ค่านิยมใหม่ และจิตสำนึกใหม่ โดยการโน้มน้าวและปลุกเร้าจิตของผู้ตาม และยังสร้างแนวทางปฏิบัติใหม่และประพัตตินเป็นแบบอย่างให้กับผู้ตาม ซึ่งหากการปฏิบัติการณ์ของผู้นำบังเกิดผลสำเร็จ ก็จะทำให้ผู้ตามมีความคิดจิตสำนึกใหม่ และทุ่มเทพลังในการสร้างคุณภาพใหม่ให้กับองค์กรต่อไป ซึ่งทำให้ผู้นำ

มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร และคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารงานท้องถิ่นให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น สร้างความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือในกิจการบริหารงานท้องถิ่นของประชาชน กล่าวคือต้องมีโอกาสในการร่วมคัดเลือกและตัดสินใจว่าควรเลือกผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนว่าควรเป็นคนอย่างไรและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร และกำหนดคุณลักษณะส่วนตัวด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นผู้นำของผู้นำองค์กรตนเอง (ชัยวัฒน์ กุลศักดิ์วิมล, 2543)

ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญมากจากที่ได้กล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสำรวจองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในมิติต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่ามีสถานะองค์ความรู้เป็นเช่นไร โดยอาศัยการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเอกสารทั้งหมดเข้าสู่วิธีวิทยาการสังเคราะห์ (Synthesis Method) ให้ปรากฏเป็นผลการวิจัยที่สามารถแสดงให้เห็นถึงสถานะองค์ความรู้ทางวิชาการด้านภาวะผู้นำในมิติต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะผู้นำท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ตลอดจนนำผลการวิจัยไปพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาเรื่องภาวะผู้นำในท้องถิ่นต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความชิ้นนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสังเคราะห์งานวิจัยแบบวิธีปริทัศน์แบบพรรณนา (Narrative Review) เป็นการศึกษางานวิจัยอย่างพิถีพิถัน แล้วนำข้อสรุปจากงานวิจัยแต่ละเรื่องมาจัดหมวดหมู่ เปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่าง สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Paterson, Thorne, Canam and Jillings (2001) มาเป็นกรอบแนวทางในการสังเคราะห์ แนวทางในการสังเคราะห์งานวิจัยในเชิงคุณลักษณะหรือเชิงบรรยาย (Qualitative Synthesis) ใน 3 ด้าน

ได้แก่ ด้านแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย (Meta Theory) ด้านวิธีวิทยาการวิจัย (Meta Method) และด้านผลการศึกษา (Meta Data Analysis)

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยระดับปริญญาโทและเอกที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วงปี พ.ศ.2552-2562

2. ขั้นตอนการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) สืบค้นงานวิจัยระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จากฐานข้อมูล Thai Library Integrated System (ThaiLIS) ฐานข้อมูลห้องสมุดที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น (2) ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากงานวิจัยระดับปริญญาโทและปริญญาเอก โดยใช้คำสำคัญ ภาวะผู้นำ ผู้นำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเกณฑ์ และ (3) ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณลักษณะหรือเชิงบรรยาย (Qualitative Synthesis) ใน 3 ด้าน ได้แก่ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ด้านวิธีวิทยาการ และด้านผลการศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพคนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อใช้ในการทำวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยบันทึกข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary data) แบบบันทึกข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นการบันทึกข้อมูลทั่วไปของเอกสาร ได้แก่ ชื่อเอกสาร ประเภทเอกสาร แหล่งที่มาของเอกสาร วันเดือนปีของเอกสาร หน่วยงานที่ผลิตงานวิจัย ประเภทของการวิจัย สาขาที่ทำการวิจัย

ตอนที่ 2 เป็นการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับงานวิจัย ประกอบไปด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวชี้วัดที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน อภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้ (1) สืบค้นงานวิจัยระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จากฐานข้อมูล Thai Library Integrated System (ThaiLIS) ฐานข้อมูลห้องสมุด

ที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง (2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหอสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักหอสมุดกลางสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น และ (3) ดำเนินการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเทคนิควิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ศึกษาข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูล จากการบันทึกข้อมูลจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง แล้วแยกประเด็นการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เพื่อบรรยายสรุปข้อมูลเบื้องต้นของภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ชื่อเอกสาร ประเภทเอกสาร แหล่งที่มาของเอกสาร วันเดือนปีของเอกสาร หน่วยงานที่ผลิตงานวิจัย ประเภทของการวิจัย สาขาที่ทำการวิจัย ลงในตารางเพื่อแจกแจงความถี่แล้วแปลงเป็นคำร้อยละ สรุปเชิงบรรยายเพื่อให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 2 เพื่อบรรยายสรุปผลงานวิจัยภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะจากแบบบันทึกข้อมูล โดยจำแนกตามประเภทของการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้นำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยระดับปริญญาโทและเอกที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วงปี 2551-2561 โดยถือการสำรวจครั้งสุดท้ายเมื่อสิ้นเดือนธันวาคม 2562 เป็นเกณฑ์ มีจำนวนทั้งสิ้น 28 เรื่อง รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปี พ.ศ.ที่ทำการวิจัย

ปี	จำนวน	ร้อยละ
2557	1	3.57
2556	1	3.57
2555	1	3.57
2554	3	10.71
2553	10	35.71
2552	7	25.00
2551	2	7.14
2550	3	10.71

จากตารางที่ 1 เมื่อจำแนกงานวิจัยระดับปริญญาโทและเอกที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามปี พ.ศ. ที่ทำการวิจัย พบว่ามีงานวิจัยระดับปริญญาโทและเอกดำเนินการในช่วงปี ช่วงปี 2551-2562 โดยพบว่า ในปี 2553 มีการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุดคือปีละ 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมา มีการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ปี 2552 จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถาบันที่ทำการวิจัย

สถาบัน	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	1	3.57
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	1	3.57
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	1	3.57
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	1	3.57
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	1	3.57
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	1	3.57
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2	7.14
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	3.57
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	6	21.42
มหาวิทยาลัยนเรศวร	1	3.57
มหาวิทยาลัยบูรพา	2	7.14
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	1	3.57
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	1	3.57
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	1	3.57
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	4	14.28
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	1	3.57
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	1	3.57
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	1	3.57

จากตารางที่ 2 เมื่อจำแนกงานวิจัยระดับปริญญาโทและเอกที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ด้าน
 ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามสถาบันที่ทำการวิจัย พบว่ามีงานวิจัยระดับ
 ปริญญาโทและเอกดำเนินการในช่วงปี ช่วงปี 2551-2561 โดยพบว่งานวิจัยระดับปริญญาโท
 และเอกเป็นของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมากที่สุด จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.42
 รองลงมาเป็นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.28

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับปริญญา

ระดับปริญญา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาโท	24	85.71
ปริญญาเอก	4	14.29
อื่น ๆ	-	-
รวม	28	100.00

จากตารางที่ 3 เมื่อจำแนกงานวิจัยระดับปริญญาโทและเอกที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระดับปริญญา พบว่า เป็นงานวิจัยระดับปริญญาโท มากที่สุด จำนวน 24 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 85.71 และเป็นงานวิจัยระดับปริญญาเอก จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.29

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย (Meta Theory) พบว่าผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่หลากหลายและแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยในแต่ละเรื่อง สำหรับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยนำมาใช้ ได้แก่

- 1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ความหมายของผู้นำ คุณลักษณะผู้นำ การพัฒนาผู้นำ รูปแบบภาวะผู้นำ การเสริมสร้างภาวะผู้นำ
- 2) แนวคิดการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย บริบทท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่น การกระจายอำนาจ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่น

2.2 ด้านการสังเคราะห์งานวิจัยด้านวิธีวิทยาการวิจัย (Meta Method)

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิธีวิทยาการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยออกเป็น

ประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การออกแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การออกแบบการวิจัย

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ การออกแบบการวิจัย

ประเภทการออกแบบการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)	19	67.85
การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)	4	14.28
การวิจัยผสมผสาน (Mix Methodology)	5	17.85
รวม	28	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า รูปการวิจัยที่ผู้วิจัยดำเนินการประกอบด้วย 3 รูปแบบ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ การวิจัยผสมผสาน (Mix Methodology) โดยพบว่ามีผู้ใช้รูปแบบการการวิจัยเชิงปริมาณ มากที่สุด จำนวน 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 67.85 อันดับรองลงมา ได้แก่ รูปแบบการวิจัยการวิจัยผสมผสาน จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.85 และรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.28 ตามลำดับ

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามี 3 กรณี คือ กรณีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจะประกอบด้วย การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง สำหรับกรณีเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจะเป็นการสุ่มตัวอย่างข้าราชการ พนักงานที่ทำงานภายในหน่วยงานท้องถิ่นที่ผู้วิจัยศึกษา และการวิจัยผสมผสานผู้วิจัยจะการใช้การสุ่มตัวอย่างทั้งแบบเฉพาะเจาะจง แบบหลายขั้นตอน แล้วแต่บริบทของงานวิจัยนั้น ๆ ส่วนการสัมภาษณ์จะใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ให้ข้อมูล

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อจำแนกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรูปแบบการวิจัย พบว่า มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรูปแบบการวิจัย 3 รูปแบบ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ การวิจัยผสมผสาน (Mix Methodology) พบว่า กรณีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพการเก็บรวบรวมข้อมูล จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ

การวิจัยแบบผสมจะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่ากรณีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง แบบบันทึก กรณีการวิจัยเชิงปริมาณจะใช้แบบสอบถามและหากเป็นการวิจัยแบบผสมจะใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถาม สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืองานวิจัยทุกเรื่องจะใช้วิธีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณแบบสอบถามจะมีการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค

5) การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กรณีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นจะสรุปความตามประเด็นที่ทำการวิเคราะห์ กรณีเป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์ร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยค่า t-test แบบสองกลุ่มอิสระต่อกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

2.3 ด้านผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านผลการศึกษา (Meta Data)

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการศึกษาคือองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 5 ด้าน คือ

1. รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในงานวิจัยขึ้นต่าง ๆ กล่าวถึง

เรื่องของรูปแบบภาวะผู้นำในรูปแบบต่าง ๆ คือ (1) รูปแบบภาวะผู้นำแบบชี้แนะ (2) รูปแบบภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญกับผลงานและคนสูงเท่าเทียมกัน (3) รูปแบบภาวะผู้นำนักพัฒนา (4) รูปแบบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในงานวิจัยขึ้นต่าง ๆ กล่าวถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านต่าง ๆ 15 ด้าน คือ (1) ภาวะผู้นำในด้านการพัฒนาท้องถิ่น (2) ภาวะผู้นำด้านการบริหารงาน (3) ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ

(4) ภาวะผู้นำแบบชี้แนะ (5) ภาวะผู้นำแบบปรึกษาหารือ (6) ภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลง (7) ภาวะผู้นำแลกเปลี่ยน (8) ภาวะผู้นำแบบจูงใจ (9) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (10) ภาวะผู้นำที่มีสติปัญญา ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (11) ภาวะผู้นำแบบผู้สอนงาน (12) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (13) ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (14) ภาวะผู้นำด้านวิชาการ (15) ภาวะผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรม

3. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานวิจัยชิ้นต่าง ๆ ต่างกล่าวถึงลักษณะของผู้นำด้านต่าง ๆ ที่ควรจะเป็น คือ (1) คุณลักษณะของผู้นำด้านสติปัญญา (2) คุณลักษณะของผู้นำด้านบุคลิกภาพ (3) คุณลักษณะของผู้นำด้านทักษะทางสังคม (4) คุณลักษณะของผู้นำด้านการบริหารงาน (5) คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านวิชาการ (6) คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรม

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ (1) ควรให้ความเป็นกันเองกับประชาชน (2) ควรมีความรู้ความสามารถในการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ (3) ควรมีความคิดสร้างสรรค์ในการบริการประชาชนอย่างทั่วถึง (4) ควรสร้างความมั่นคง มั่นใจให้ประชาชนที่อยู่ในความดูแล (5) ควรให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดสำหรับประชาชนที่เดือดร้อน (6) ควรให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อได้อย่างเปิดเผย (7) มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างรายได้ให้กับประชาชน (8) ควรเป็นผู้นำที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและ (9) ควรยึดหลักศาสนาเป็นหลักในการปฏิบัติงาน

4. ศักยภาพของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันองค์การ โดยศักยภาพของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีบทบาท 7 บทบาท คือ (1) บทบาทตามสถานภาพ (2) บทบาทการจัดการหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงาน (3) บทบาทการสื่อสาร (4) บทบาทการเป็นผู้ริเริ่ม (5) บทบาทการจัดหาทรัพยากร (6) บทบาทการให้ข้อมูลข่าวสารและ (7) บทบาทการสร้างความร่วมมือร่วมใจ

5. องค์ประกอบของภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยงานวิจัยต่างกล่าวถึงองค์ประกอบที่ควรจะมีในการเป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (1) ภาวะผู้นำด้านสติปัญญา (2) ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ (3) ภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคม (4) ภาวะผู้นำด้านการบริหารงาน

อภิปรายผล

จากการศึกษาในเรื่องการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วง พ.ศ. 2551-2561 นั้น พบว่า

1. การผลิตการวิจัยด้านภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปี 2552-2553 มากที่สุดคือ 17 เรื่อง ในขณะที่ช่วงปีอื่น ๆ ความหนาแน่นของการผลิตต่างกันมาก โดยอาจเรียกได้ว่าเป็นการศึกษาที่เป็นที่นิยมในช่วงนั้นและปัจจุบันจะยังคงพบเห็นการศึกษาด้านภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย (Meta Theory) พบว่ายังคงมีการผลิตซ้ำด้านแนวคิดทฤษฎีโดยงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นดังกล่าวจะคงใช้แนวคิด ทฤษฎีจากนักวิชาการคนเดิมซ้ำกันไปมาทำให้ไม่เกิดการพัฒนาแนวคิดด้านภาวะผู้นำใหม่ ๆ โดยเฉพาะที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

3. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านวิธีวิทยาการวิจัย (Meta Method) จะพบรูปแบบของการวิจัยเชิงปริมาณจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้การศึกษาด้านภาวะผู้นำที่จะต้องมีการใช้การสังเกต การสัมภาษณ์เพื่อสะท้อนมุมมองแนวคิด วิสัยทัศน์ของผู้นำ ดังนั้นการใช้วิธีการศึกษาแบบเชิงคุณภาพจะสามารถช่วยเติมเต็มและสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านภาวะผู้นำได้มากขึ้น ทั้งนี้ในการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีบริบทของพื้นที่ต่าง ๆ ยิ่งทำให้ความน่าสนใจความแตกต่างนั้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเป็นองค์ความรู้เฉพาะด้านได้อีกด้วย

4. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านผลการศึกษา (Meta Data) พบว่าผลการศึกษาที่สร้างองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 5 ด้านได้แก่ **ด้านที่ 1** รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบรูปแบบภาวะผู้นำ 4 รูปแบบ (1) รูปแบบภาวะผู้นำแบบชี้แนะ (2) รูปแบบภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญกับผลงานและคนสูงเท่าเทียมกัน (3) รูปแบบภาวะผู้นำนักพัฒนา (4) รูปแบบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยทั้ง 4 รูปแบบนี้จะพบได้มากในงานวิจัยด้านผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 รูปแบบทั้งนี้ความน่าสนใจของการสังเคราะห์งานวิจัยขึ้นนี้พบรูปแบบภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญกับผลงานและคนสูงเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ พิชาย รัตนดิถ ฌ ภูเก็ต (2550) ว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมให้มีบรรยากาศที่ดีในการทำงานของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าหากสามารถนำรูปแบบดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้นจะสามารถลดอุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคลและระบบอุปถัมภ์ในท้องถิ่นได้ **ด้านที่ 2** ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบภาวะผู้นำทั้งสิ้น 15 ด้าน ทั้งนี้ภาวะผู้นำทั้ง 15 ด้านนั้นเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ถ้าวิเคราะห์ภาวะผู้นำตามแนวคิดของ กวี วงศ์พูน (2542) ว่าภาวะผู้นำจะแสดงออกเป็น 3 ประการคือ (1) ความสามารถของหัวหน้าที่จะต้องเป็นผู้นำ (2) ความสามารถของหัวหน้าที่จะเอาชนะจิตใจลูกน้อง และ (3) ความสามารถที่จะต้องบากบั่นฟันฝ่าอุปสรรค โดยความสามารถทั้ง 3 ประการนี้จะนำมาเสริมภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น **ด้านที่ 3** คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้สอดคล้องกับ รัชชัย โดจิน (2544) ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ (1) คุณลักษณะส่วนตัว ได้แก่ บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ และมนุษยสัมพันธ์ และ (2) ด้านวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการบริหารงาน และวิชาการ **ด้านที่ 4** ศักยภาพของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับ Petrick and Furr (1995) ที่อธิบายว่า ผู้นำต้อง (1) เป็นผู้ฝึกสอน ผู้เอื้ออำนวย เป็นครู และพี่เลี้ยงแก่บุคลากรในองค์กร (2) ผู้นำต้องร่วมกับทุกคนในการสร้างวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ ค่านิยม ความเชื่อขององค์กรขึ้นแล้วใช้การยึดมั่นต่อวัตถุประสงค์และค่านิยมดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการควบคุม และ (3) มุ่งให้เกิดความร่วมมือกันเองภายในองค์กรด้วยการลดความขัดแย้งและให้บุคลากรหันไปแข่งกับบุคคลภายนอก (4) เปิดกว้างการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศอย่างทั่วถึง (5) มีความคิดเป็นเจ้าของร่วมกันทุกคน (6) ส่งเสริมให้แต่ละคนทำงานแบบพึ่งพาอาศัยกันในรูปแบบทีมงาน และ (7) ต้องคิดเสมอว่าพนักงานเป็นสินทรัพย์ที่มีค่าสูงสุดขององค์กร **ด้านที่ 5** องค์ประกอบของภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับ เมธี ปิณฑนันทน์ (2525) ที่ตรวจสอบการวิจัยของสตอดดิลล์ (Stogdill) จากผลการวิจัย 15 เรื่อง ว่า (1) ผู้นำต้องมีคุณลักษณะที่ฉลาดหลักแหลม เป็นนักวิชาการเอาจริงเอาจังกับงานในความรับผิดชอบของตน เป็นคนตื่นตัวและขยันขันแข็งในการให้ความร่วมมือต่อกิจการสังคมตลอดจนมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดี (2) ต้องมีคุณภาพและทักษะในการทำงาน และ (3) มีความสามารถด้านสังคม การเริ่มรู้ว่าจะต้องทำงานอย่างไรให้สำเร็จ มีความเชื่อมั่น ระมัดระวังมองการไกลในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความร่วมมือและประสานงานกับผู้ร่วมงาน ได้รับความนิยมนสามารถปรับตัวได้และรู้จักการใช้ถ้อยคำ ผู้นำที่เป็นผู้ริเริ่มแบบแผนและผู้นำที่เป็นผู้พิจารณา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสรุปได้ว่าการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านผลการศึกษา สามารถจำแนกข้อค้นพบเกี่ยวกับผลการศึกษาออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) รูปแบบภาวะผู้นำ (2) ภาวะผู้นำ (3) คุณลักษณะผู้นำ (4) ศักยภาพของผู้นำ และ (5) องค์ประกอบของภาวะผู้นำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบไปด้วย

1. ในอนาคตสำหรับการศึกษาเรื่องดังกล่าว ควรมีการศึกษาในแหล่งข้อมูลอื่นๆ นอกเหนือไปจากระบบฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ อาทิ ระบบฐานข้อมูลวารสาร อิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย
2. สำหรับการศึกษาเรื่องดังกล่าว ควรมีการใช้ระเบียบวิธีอื่น ๆ ในการสังเคราะห์งานวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไปในอนาคต
3. ในอนาคตเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ขององค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากงานที่ทำการศึกษานั้น มักใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กวี วงศ์พัฒ. (2542). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

- ชัยวัฒน์ กุลศักดิ์วิมล. (2543). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดนครพนม ตามทัศนะของข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษาข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาและผู้นำท้องถิ่น. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธวัชชัย โตจีน. (2544). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรี ตามทัศนะของพนักงานเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดสระแก้ว. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2552). ความก้าวหน้ากระบวนการกระจายอำนาจในประเทศไทยและข้อเสนอ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2550). ภาวะผู้นำและแนวทางเชิงปฏิบัติสำหรับ ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นภายใต้บริบทแห่งการเปลี่ยนแปลง. วารสารการพัฒนาท้องถิ่น, 2(1),121-148.
- เมธี ปิณฑนันทน์. (2525). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พัทธอักษร.
- Bass, B. M. (1990). Bass & Stogdill's handbook of leadership : Theory, research, and managerial applications. 3rd edition. New York: Free Press.
- Petrick, J. A. & Furr, D. S. (1995). Total quality in managing human resources. Delray Beach, Fla: St. Lucie Press.
- Paterson, B. L., Thorne, S. E., Canam, C., & Jillings, C. (2001). Meta-study of qualitative health research: A practical guide to meta-analysis and meta-synthesis (Vol. 3) Sage.
- Yukl, G. (1999). An evaluation of conceptual weaknesses in transformational and charismatic leadership theories. The Leadership Quarterly, 10(2), 285-305.

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัด
สมุทรสงครามต่อการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองในพื้นที่*

THE ROLE OF MUEANG MAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION IN AMPHAWA DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM
TOWARDS THE BUILDING OF DIGITAL PUBLIC SERVICE FOR DIGITAL
CITIZEN IN THE AREA

มนทกานต์ รอดคล้าย¹, มาธิณี คงสถิต² และ พิชักษณ์ ภูตระกูล³

Monthakant Rodklai¹, Marthinee Khongsatid² and Phichak Phutrakul³

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Politics and Government, Suansunandha Rajabhat University, Thailand

Email: monthakant.ro@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่ โดยการวิจัยนี้เป็นรูปแบบของการวิจัยและพัฒนา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้าราชการ พนักงาน ที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 5 คน เพื่อถอดรูปแบบของการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองในพื้นที่ และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เป็นรูปแบบการสร้างบริการสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามจะมีบทบาทด้านการบริการสาธารณะ เช่น การใช้ระบบแบบสอบถามออนไลน์ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันของรัฐบาล การเข้าถึงกล้องวงจรปิด สร้างช่องทางร้องเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง การสำรวจที่ดินของตนเอง ผ่านดาวเทียม ระบบ GFMS บริการอินเทอร์เน็ต และ E- Services และรูปแบบที่เป็นทางการ

* Received 7 March 2023; Revised 20 May 2023; Accepted 30 April 2023

เช่น E- Services บริการอินเทอร์เน็ต ประชาชนสามารถสำรวจที่ดินของตนเองผ่านดาวเทียมด้วยตัวเอง ประชาชนสามารถร้องเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ได้ เช่น application Line Facebook ประชาชนสามารถประเมินความพึงพอใจผ่านระบบแบบสอบถามออนไลน์

คำสำคัญ: การบริการสาธารณะ, ดิจิทัล, พลเมือง

Abstract

The main objective of this research was to study the role of Mueang Mai Subdistrict Administrative Organization, Amphawa District, Samut Songkhram Province in creating digital public services for digital citizens in the area. This research is a form of research and development. Data were collected from in-depth interviews, using interview forms as tools used for research from key informants, executives of local government organizations and civil servants, a total of 5 employees involved, to deconstruct the model of creating a digital public service for local citizens and collecting data for in-depth interviews to analyze as a form of public service creation. The study found that Muang Mai Subdistrict Administrative Organization, Amphawa District, Samut Songkhram Province will play a role in online questionnaire system, consultation on the use of government applications, access to CCTV, social media complaint channels, land and building tax filing, own land survey via satellite, GFMIS systems, Internet services and E- Services For official forms such as E- Services, Internet services, people can survey their own land via satellite by themselves, people can complain through various online channels such as application Line Facebook, People can assess their satisfaction through an online questionnaire.

Keywords: Public Service, Digital, Citizen

บทนำ

ปัจจุบันโลกยุคใหม่เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการทำงานให้สะดวกรวดเร็วเหมือนในอดีตที่ผ่านมา การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลข่าวสาร เป็นฐานรากในการพัฒนาการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาทางสังคมในด้านต่าง ๆ ควบคู่กันไป (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560) ยุคดิจิทัล (Digital Age) คือ ยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลต่าง ๆ หรือสื่อมีเดียต่าง ๆ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึง และส่งต่อได้อย่างรวดเร็วทุกที่ทุกเวลา (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559) ซึ่งกำลังจะเข้ามามีบทบาทในทุกเรื่องราวของชีวิตประจำวัน

แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้กล่าวถึงการพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนวัยทำงานทุกสาขาอาชีพ ทั้งบุคลากรภาครัฐและเอกชน ให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดในการประกอบอาชีพและการพัฒนาบุคลากรในสาขาเทคโนโลยีดิจิทัลโดยตรงให้มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับมาตรฐานสากลเพื่อนำไปสู่การสร้างและจ้างงานที่มีคุณค่าสูงในยุคเศรษฐกิจและสังคมที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อน (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560)

พลเมืองดิจิทัล คือ นิัย การกระทำ และการบริโภคเนื้อหาทางดิจิทัล การใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนดิจิทัลอย่างมีคุณภาพ กล่าวคือบรรทัดฐานของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ คือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาด รู้กฎรู้ผิด มีความรับผิดชอบ และก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวก (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2558) ความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือ แนวคิดและแนวปฏิบัติสำคัญซึ่งจะช่วยให้พลเมืองเรียนรู้ว่าจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล และปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ อย่างไร รวมถึงรู้จักเคารพสิทธิของตนเองและมีความ

รับผิดชอบต่อสังคมในโลกสมัยใหม่ ไปจนถึงเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อสังคม และใช้มันเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561) ดังนั้นควรที่จะมีการพัฒนาบุคคลในด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งควรเริ่มจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานะใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) คือหน่วยงานของรัฐที่มีการดำเนินงานเป็นอิสระจากส่วนกลาง ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการต่างๆ ในท้องถิ่นของตน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนในท้องถิ่นและการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้สูงขึ้น เนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนและการได้รับการกระจายอำนาจและถ่ายโอนภารกิจจากส่วนราชการต่าง ๆ มาให้เพื่อจะได้สนองตอบความต้องการประชาชน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว การผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคนให้เป็นทุนมนุษย์ ด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตควบคู่กับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม ล้วนเป็นภารกิจที่จำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน

องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยประมาณ 5.91 ตารางกิโลเมตร พื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่จำนวนประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านปลายคลองเหมืองใหม่ บ้านปลายคลองอ้อม บ้านคลองวัว บ้านคลองชะนาง และบ้านบางวันทองใน การสาธารณสุขมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้านคลองเหมืองใหม่ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (มะพร้าว ส้มโอ และลิ้นจี่) วิสัยทัศน์ อบต.เหมืองใหม่ ตำบลแห่งความสามัคคี ยึดวิถีพอเพียง ชี้อะไหล่ผลไม้ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เพียบพร้อมภูมิปัญญา ประชาศสดี ร่วมใจสู่อาเซียน โดยมียุทธศาสตร์ 7 ข้อ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและสาธารณสุข 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมกับการท่องเที่ยว 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี 6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชน และ สังคม และ 7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหาร การเมือง การปกครอง ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามซึ่งเป็นพื้นที่ให้บริการ

ของมหาวิทยาลัยผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ดังกล่าวเพื่อศึกษาวิจัยและบริการวิชาการ รวมถึงการเป็นพื้นที่ขนาดเล็กทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างครอบคลุม

จากความสำคัญข้างต้นการที่จะพัฒนาพลเมืองของชาติให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลย่อมหนีไม่พ้นการพัฒนาจากจุดเล็กในท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนโดยเริ่มจากบุคลากรของเทศบาลที่ต้องมีความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองดิจิทัลเพื่อถ่ายทอดให้กับประชาชนในพื้นที่ การจัดบริการสาธารณะ (Public Services Management) โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรม หรือบริการที่รัฐจัดขึ้น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยรวม โดยกิจกรรมสาธารณะนั้นจะต้องประกอบไปด้วยเงื่อนไข คือ เป็นกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลอันได้แก่ รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้การจัดบริการสาธารณะ ยังเป็นการบริหารและดำเนินการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทั่วไป โดยการจัดบริการสาธารณะ จะเป็นไปในลักษณะของการที่มีองค์กรหรือหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ ผู้บริการทำหน้าที่ปฏิบัติการใช้ อำนาจความสะดวกแก้ปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการ ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน ทั้งนี้การจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่น (Local Services Management) คือ การบริหารและดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติการใช้และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตอบสนองความต้องการ และการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น โดยการดำเนินการบริหารจะเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และตอบสนองนโยบายของรัฐบาล จึงเป็นที่มาและความสำคัญของโครงการนี้จะศึกษาถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างรูปแบบการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัล” มีขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่ โดยดำเนินการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามผ่านการรวบรวมข้อมูลด้านกฎหมาย แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง แล้วสรุปเป็นบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวาจังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้าราชการ พนักงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน เพื่อถอดรูปแบบของการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองในพื้นที่

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างรหัสและจัดกลุ่มข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะดิจิทัลเพื่อสร้างรูปแบบการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และทำการประเมินรูปแบบ โดยประเมินร่างรูปแบบเพื่อดูความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน

4. การนำเสนอผลการวิจัย โดยนำเสนอรูปแบบการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองในพื้นที่” ได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองในพื้นที่

1.1 กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่

กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่มีกรอบความเชื่อมโยงนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องดังนี้ ได้แก่

(1) แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

(2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจาก ประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชน ดำเนินการแทนได้ดีกว่า ลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลใน การให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้น โดย อันดับประสิทธิภาพ ภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติและอันดับ ความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศดีขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐและระบบงบประมาณ มีประสิทธิภาพสูงฐาน ภาษีกว้างขึ้นและดัชนีการรับรู้การทุจริตดีขึ้น รวมถึงมีบุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ทันกับยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ ประชาชน และภาคธุรกิจได้รับบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและ

อำนวยความสะดวก ตรงตามความต้องการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง

(3) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ ปฏิรูปกระบวนการทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ สร้างการมีส่วนร่วมการใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง และเท่าเทียม (Digital Society) ประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล ผู้สูงอายุและคนพิการ สามารถเข้าถึงและใช้ ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล โปร่งใสอำนวยความสะดวก รวดเร็ว เชื่อมโยง เป็นหนึ่งเดียว (Digital Government) บริการของภาครัฐตอบสนองการบริการประชาชน ผู้ประกอบการทุกภาคส่วน ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และแม่นยำ มีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลภาครัฐ การจัดเก็บและบริหารฐานข้อมูลที่บูรณาการไม่ซ้ำซ้อน สามารถรองรับการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงาน และการให้บริการประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้สะดวก และเหมาะสม เพื่อส่งเสริมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน

(4) แผนปฏิบัติการดิจิทัลของกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2563-2565 มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ มีบริการภาคประชาชนด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกบริการ พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริการภาคประชาชน

(5) แผนปฏิบัติการดิจิทัลกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 4 ปีพ.ศ. 2561-2564 มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ ส่งเสริมให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 พัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้พร้อมขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล

ทั้งนี้ จาก 5 ประเด็นของกฎหมาย นโยบาย แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ต่อการนำมาจัดทำเป็นแผนดิจิทัลขององค์การเพื่อทำเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนองค์การให้เป็นองค์การที่มีบริการสาธารณะดิจิทัลมากขึ้น

1.2 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัล

(1) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของ อบต. ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องที่ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(2) แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (พ.ศ.2561-2565) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย แผนงานเคหะและชุมชน ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชนและสังคม ประกอบด้วย แผนงานบริหารงานทั่วไป แผนงานการรักษาความสงบภายใน แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน แผนงานการศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหาร การเมือง การปกครอง ประกอบด้วย แผนงานบริหารงานทั่วไป แผนงานเคหะและชุมชน

2. การสร้างรูปแบบของความรู้ความเข้าใจด้านการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่

2.1 การประเมินรูปแบบการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองในพื้นที่จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความรู้ความเข้าใจด้านการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักได้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลแก่พลเมืองในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีบทบาทดังนี้

(1) ระบบแบบสอบถามออนไลน์ โดยประชาชนสามารถประเมินความพึงพอใจการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลผ่านระบบแบบสอบถามออนไลน์

(2) บทบาทในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันของรัฐบาล โดย อบต. มีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันของรัฐบาล หรือ แอปพลิเคชันต่าง ๆ ให้กับ ประชาชนในพื้นที่

(3) บทบาทในการรักษาความปลอดภัยผ่านกล้องวงจรปิด โดยประชาชนสามารถ เข้าถึงข้อมูลของกล้องวงจรปิดในสถานที่ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ได้

(4) บทบาทในการเข้าถึงช่องทางร้องเรียนผ่านสื่อสังคมต่าง ๆ โดยประชาชน สามารถร้องเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ได้ เช่น application Line Facebook

(5) บทบาทในการให้บริการด้านภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง โดยมีระบบแสดง และจัดเก็บตามแผนที่ภาษี

(6) การสำรวจที่ดินของตนเองผ่านดาวเทียม โดยประชาชนสามารถสำรวจที่ดิน ของตนเองผ่านดาวเทียมด้วยตัวเอง

(7) ระบบการบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS โดย ประชาชนสามารถเข้าไปตรวจสอบโครงการที่ท้องถิ่นต้องจัดทำได้

(8) บริการอินเทอร์เน็ต โดยอบต. เปิดให้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต

(9) E- Services โดย ประชาชนสามารถตรวจสอบสิทธิเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด แบบขอรับบริการจัดเก็บขยะ ยื่นคำร้องขอใช้น้ำประปา ยื่นคำร้องขอรับเบี้ยยังชีพผู้พิการและ ผู้สูงอายุ ผ่านบริการอิเล็กทรอนิกส์ได้

ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีบทบาทด้านรับชำระภาษีออนไลน์ และ บริการจ่ายเงินผ่านธนาคารอิเล็กทรอนิกส์

2.2 สรุปรูปแบบของความรู้ความเข้าใจด้านการสร้างการบริการสาธารณะดิจิทัล

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามจะมีบทบาทในการสร้างบริการสาธารณะดิจิทัลต่อประชาชนในเขตพื้นที่รูปแบบที่เป็นทางการเช่น E- Services บริการอินเทอร์เน็ต ประชาชนสามารถสำรวจที่ดินของตนเองผ่านดาวเทียมด้วยตัวเอง ประชาชนสามารถร้องเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ได้ เช่น application Line Facebook ประชาชนสามารถประเมินความพึงพอใจผ่านระบบแบบสอบถามออนไลน์ เป็นต้น

(2) บุคลากรไม่มีความพร้อมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเนื่องจากภารกิจงานที่ได้รับมอบหมายจำนวนมากหลากหลายตัวชีวิตทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้คำนึงถึงเรื่องการให้ความรู้ประชาชนในด้านทักษะดิจิทัล รวมถึงบุคลากรบางคนไม่มีความรู้ความสามารถในทักษะนี้ทำให้ไม่สามารถดำเนินการพัฒนาทักษะดิจิทัลได้เท่าทันกับนโยบายของรัฐบาล

(3) ผู้บริหารหน่วยงานจะเน้นเรื่องโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าการดำเนินการลงทุนด้านบริการสาธารณะดิจิทัล ทำให้การบริการสาธารณะในรูปแบบดิจิทัลยังไม่แพร่หลายไปมากกว่าบริการพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น

(4) ประชาชนในพื้นที่โดยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและผู้สูงอายุทำให้ส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้อุปกรณ์ด้านดิจิทัลมากจึงทำให้การเข้าถึงบริการสาธารณะด้านดิจิทัลยังคงเป็นเรื่องที่ไกลตัวและประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

(5) องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่จะมีบทบาทอย่างมากหากรัฐบาลมีโครงการเช่น การลงทะเบียนขอรับวัคซีน โครงการคนละครึ่ง เป็นต้น โดยประชาชนในพื้นที่จะให้ความร่วมมือและร่วมเรียนรู้ถึงการลงทะเบียนดังกล่าว

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบว่าจากผลการศึกษาเรื่อง“บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล” มีประเด็นที่สำคัญต่อการอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. นโยบาย แผนหรือยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของทักษะดิจิทัลนั้นเป็นลักษณะแบบบนลงล่าง (Top-Down Approach) ร้อยเรียงจากแผนในระดับมหภาคสู่แผนในระดับรอง และสู่แผนในระดับท้องถิ่น โดยแต่ละท้องถิ่นจะไม่ค่อยมีบทบาทในการสะท้อนแผนแบบจากล่างสู่บน (Bottom-Up Approach) ทั้งนี้เนื่องจากรัฐมีมุมมองต่อเรื่องการปฏิบัติการด้านดิจิทัลว่า ต้องการที่จะ Generalizing ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายเพื่อบรรเทาผลกระทบของพฤติกรรมที่คงเส้นคงวาและโดดเด่นในนโยบายต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นหลักการ (Matland, 1995) ดังนั้นจึงสร้างสิ่งที่เป็นสิ่งที่สำเร็จรูปเพราะจะสามารถเข้าไปจัดการได้ง่ายซึ่งจะนำไปสู่

การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง โดยมุมมองนี้จะมุ่งความสนใจไปที่เรื่องการจ่ายงบประมาณ โครงสร้างองค์การที่เป็นทางการ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ การออกกฎระเบียบและการบริหารเพื่อควบคุมให้มีการปฏิบัติตามระเบียบ เช่น การวางแผน การวางแผนงบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Elmore, 1978)

นอกจากนี้อีกประเด็นที่พบได้แก่การที่หน่วยงานกลางเช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย หรือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดแนวทางกว้าง ๆ ที่ยังต้องมีการตีความในรายละเอียดการนำนโยบายไปปฏิบัติ ข้าราชการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายเพื่อแสวงหาแนวปฏิบัติด้วยตนเอง หรือเป็นการกำหนดนโยบายในระดับการปฏิบัติ (Street-Level Bureaucrat) ทำให้นโยบายดังกล่าวไม่สามารถประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริง

2. รูปแบบองค์การแบบไม่เป็นทางการ พบว่า บทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะดิจิทัลต่อประชาชนในเขตพื้นที่รูปแบบที่ไม่เป็นทางการเช่น การพูดคุย สอบถาม ประชาชนในพื้นที่เป็นบทบาทหลักขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารวีร์ กุรัตนาวโรจน์ (2548) เรื่องการพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการออกกำลังกายของประชาชน หมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง จังหวัดชัยนาท พบว่าผลจากการพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการออกกำลังกาย ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาของตน (Empowerment) เกิดการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชน (Community Participation) เกิดเวทีประชาคม (Civil Society) ให้สมาชิกชุมชนได้ร่วมกันเรียนรู้ และทำให้ชุมชนมีความสามารถ (Community Capacity) ในการคิดวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง นอกจากนี้ได้เกิดโครงการสร้างสนามกีฬา อันเป็นโครงการส่งเสริมการออกกำลังกายซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนแต่อย่างไรก็ตาม การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพนั้นควรต้องทำอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการติดตามผล ซึ่งสิ่งที่สำคัญคือในขั้นตอนการศึกษาชุมชน ควรกระทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้สามารถดำเนินการพัฒนาได้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง เช่นเดียวกับหากนำมาประยุกต์ใช้ในเรื่องของการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลตามกระบวนการนี้จะทำให้ประสบความสำเร็จได้

3. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีบทบาทด้านระบบแบบสอบถามออนไลน์ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันของรัฐบาล การเข้าถึงกล้องวงจรปิด ช่องทางร้องเรียนผ่านsocial media ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง การสำรวจที่ดินของตนเองผ่านดาวเทียม ระบบ GFMS บริการอินเทอร์เน็ต และ E- Services ในขณะที่ไม่มีบทบาทด้านรับชำระภาษีออนไลน์ และบริการจ่ายเงินผ่านธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้จะเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่เป็นองค์การขนาดเล็กแต่ได้มีการนำนโยบายการบริหารงานแบบดิจิทัลเข้ามาปรับใช้ซึ่งทำให้ประชาชนเข้าถึงการบริการสาธารณะได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วริศ คุ่มสิน (2562) เรื่องประสิทธิภาพการนำนโยบายการบริหารงานภาครัฐแบบดิจิทัลไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาประสิทธิภาพการนำนโยบายบริหารงานภาครัฐแบบดิจิทัลไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวายมีการให้นำนโยบายการบริหารงานภาครัฐแบบดิจิทัลไปใช้กับองค์กรได้อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.80 ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวายได้มีการนำนโยบายการบริหารงานแบบดิจิทัลจากส่วนกลางมาปรับใช้ในการบริหารภายในองค์กร โดยเน้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เข้ามามีบทบาทเป็นหนึ่งในช่องทางการปฏิบัติงานเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงการบริการได้มากขึ้น ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการนำนโยบายการบริหารงานภาครัฐแบบดิจิทัลไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย พบว่า ควรมีการพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงได้มากขึ้นผ่านทางตัวแทนชุมชน และเพิ่มการบูรณาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง เพื่อเป็นการรองรับต่อการทำงานในอนาคต

4) บุคลากรไม่มีความพร้อมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเนื่องจากภารกิจงานที่ได้รับมอบหมายจำนวนมากหลากหลายตัวชี้วัดทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้คำนึงถึงเรื่องการให้ความรู้ประชาชนในด้านทักษะดิจิทัล รวมถึงบุคลากรบางคนไม่มีความรู้ความสามารถในทักษะนี้ทำให้ไม่สามารถดำเนินการพัฒนาทักษะดิจิทัลได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาชัย อีร์พัฒน์วงศ์

(2561) เรื่อง ปัญหายุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐ ว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้การใช้ยุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลไม่สามารถบรรลุผลดีเท่าที่ควรได้แก่ บุคลากรภาครัฐยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีดิจิทัลเท่าที่ควร

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามจะมีบทบาทด้านการบริการสาธารณะ เช่น การใช้ระบบแบบสอบถามออนไลน์ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันของรัฐบาล การเข้าถึงกล้องวงจรปิด สร้างช่องทางร้องเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง การสำรวจที่ดินของตนเองผ่านดาวเทียม ระบบ GFMS บริการอินเทอร์เน็ต และ E- Services และรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น E- Services บริการอินเทอร์เน็ต ประชาชนสามารถสำรวจที่ดินของตนเองผ่านดาวเทียมด้วยตัวเอง ประชาชนสามารถร้องเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ได้ เช่น application Line Facebook ประชาชนสามารถประเมินความพึงพอใจผ่านระบบแบบสอบถามออนไลน์ ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ช่วยทำให้มองเห็นถึงปัญหาสำคัญของการวิจัยในบางประเด็นที่ผู้สนใจควรนำไปศึกษาวิจัยต่อไป ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะดิจิทัล เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อการกำหนดนโยบายที่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมแก่ส่วนราชการทั้งหลายถึงแนวทางการบริการสาธารณะดิจิทัล ไปใช้เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปในทางเดียวกันตามภารกิจของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการบริการสาธารณะดิจิทัลแก่ประชาชนในพื้นที่ควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ในประเด็นต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ทั้งนี้จะได้ปรับตัวและรับมือกับสถานการณ์ในอนาคตที่ประเทศไทยต้องปรับตัวเป็นสังคมดิจิทัลได้

3) ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ หน่วยงานในระดับอุดมศึกษาหรือหน่วยงานวิจัยควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการศึกษาด้านการบริการสาธารณะดิจิทัล ไปใช้ในพื้นที่ โดยเฉพาะในระบบราชการมากขึ้น

4) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้เห็นภาพรวมที่มากขึ้นที่จะสะท้อนรูปแบบการบริการสาธารณะดิจิทัลในมุมมองที่กว้างขึ้น ควร

คำนึงถึงความเสี่ยงในการเก็บข้อมูลเนื่องจากสถานการณ์ที่คาดไม่ถึงเช่นการเกิดโรคระบาดโควิด 19 ที่ส่งผลต่อการเก็บข้อมูลอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). แผนยุทธศาสตร์กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.2562-2565. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- กิริติ กิจธีระวุฒิวงษ์, นิทรา กิจธีระวุฒิวงษ์, นงนุช วงศ์สว่าง. (2560). การสาธารณสุขในยุคประเทศไทย 4.0. วารสารวิชาการสาธารณสุข. 26(2), 377- 388.
- ธนาชัย ชีรพัฒน์วงศ์ .(2561). ปัญหายุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 8(1).
- ปารวีร์ กุรัตนาวีโรจน์. (2548). การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการออกกำลังกายของประชาชน หมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง จังหวัดชัยนาท. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาพยาบาล ชุมชนบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). คู่มือพลเมืองดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- วริศ คุ่มสิน.(2562). เรื่องประสิทธิภาพการนำนโยบายการบริหารงานภาครัฐแบบดิจิทัลไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2558). พลเมืองดิจิทัล. เชียงใหม่: คณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2561. กรุงเทพมหานคร: สำนักยุทธศาสตร์สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

เอกชัย กี่สุขพันธ์.(2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era). เรียกใช้เมื่อ <http://www.trueplookpanua.com>.

Elmore, Richard E. (1 9 7 8). Organizational Models of Social Program Implementation.” Public Policy 26 (2)

Matland, RE (1995) Synthesizing the implementation literature: The ambiguity–conflict model of policy implementation. Journal of Public Administration Research and Theory, 5(2): 145–174.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัยวิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ*

PARTICIPATION IN POLITICS OF SUTUDENS MAHAMAKUT BUDDHIST
UNIVERSITY MAHAVAJIRALONGKORN RAJAVIDYALAYA CAMPUS,
SPECIAL PROGRAM

สุธารักษ์ ปิยามาศย์¹, ไชยยา เรืองดี², วรวุฒิ สุขสมบูรณ์³, ณฐภัทร อยู่เมือง⁴ และ ชานพัตน์ ขำขัน⁵

Sutharak Piyamas¹, Chaiya Rueangdee², Worawut Suksomboon³, Nathapat Yumuang⁴
and Chanpath Khamkhan⁵

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University MahaVajiralongkorn Rajavidyalaya Campus, Thailand

Email: sutarak2536@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ 2) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับชั้นปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ จำนวน 162 คน วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหา วชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม

* Received 7 June 2023; Revised 28 June 2023; Accepted 30 June 2023

ทางการเมือง รองลงมา คือ ด้านการใช้สิทธิทางการเมือง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรณรงค์ทางการเมือง ตามลำดับ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, นักศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research are as follows: To study the political participation of undergraduate students at Mahamakut University, Maha Vajiralongkornrajavidyalaya University Campus, Special Zone. To gather suggestions regarding the problems and solutions related to the political participation of undergraduate students at Mahamakut University, Maha Vajiralongkornrajavidyalaya University Campus, Special Zone, categorized by gender, age, and academic year.

The research sample used in this study consisted of 162 undergraduate students from Mahamakut University, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Special Zone. The research methodology employed quantitative research, utilizing statistical analysis such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research findings on the political participation of undergraduate students at Mahamakut University, Maha Vajiralongkornrajavidyalaya University Campus, Special Zone indicate that overall, the level of political participation is high. When considering specific aspects, it was found that the highest average score was in the area of participation in political activities, followed by the exercise of political rights. The lowest average score was observed in the area of political campaigning, in that order.

Keywords: Participation, Political Involvement, Students

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อปี พ.ศ.2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน และได้ชื่อว่า มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบอย่างของอารยประเทศโดยสมบูรณ์แต่ระบอบประชาธิปไตยของเรายังไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควรสืบเนื่องมาจากการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ซึ่งที่ผ่านมาที่ยึดติดอยู่ในกรอบของการจัดระบบการเลือกตั้งระบบรัฐบาลและราชการแผ่นดิน โดยเพิกเฉยต่อการพัฒนาในส่วนความคิดและความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตย จึงส่งผลทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ยังอยู่ในขอบเขตจำกัด โดยเฉพาะในระยะเวลาประมาณ 10 - 20 ปีที่ผ่านมา ซึ่งนับเป็นช่วง “วิกฤตประชาธิปไตย” การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและถือว่าเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยได้ให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และทำให้เป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ ต้องใช้เวลา ขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย จากหลักการและความจำเป็น ดังกล่าวทำให้การพัฒนาระบบราชการที่ผ่านมาได้รับการพัฒนากระบวนการบริหารราชการที่ สนับสนุนการปรับกระบวนการทำงานของส่วนราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น หรือที่เรียกว่าการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนท้องถิ่น จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชน ได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2549)

อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน โดยประชาชนนั้นทำหน้าที่ปกครองตนเองโดยตรง (Direct Democracy) โดยประชาชนเลือกผู้แทนขึ้นทำหน้าที่แทนตน แล้วผู้แทนเหล่านั้นมีหน้าที่ร่วมกันกำหนดทั้งผู้ปกครอง (รัฐบาล) นโยบายและวิธีการปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้กระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทุกกระบวนการ ทุกระดับ และทุกมิติ นั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ประชาชนต้องมีคุณสมบัติที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น มีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองหรือติดตามควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจัง เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองตามทัศนะที่ว่า “กิจกรรมทางการเมืองการปกครองเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบจะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธให้พ้นความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่” หรือ “การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน” (ประหยัด หงษ์ทองคำ, มปป.)

ด้วยสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ที่เกิดขึ้นกับสังคมไทย ในปัจจุบันที่มีความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จากแต่ก่อนที่เริ่มจากกิจกรรมของนักเรียนนักศึกษา ที่มักจะเกี่ยวข้องกับการเรียกร้องเรื่องราวที่กระทบต่อชีวิต และมักจะเน้นไปที่นโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับเยาวชน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับค่าเล่าเรียน เรื่องการนันทนาการ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันนี้การเมืองระดับนักเรียนหรือนักศึกษานั้นได้ยกระดับไปสู่เรื่องของขบวนการที่ใหญ่ขึ้น และมีจุดประสงค์เพื่อท้าทายและเปลี่ยนระบอบอำนาจการปกครองของรัฐ แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวอาจจะไม่ค่อยชัด แต่ก็สร้างแนวปะทะทางการเมืองได้ในระดับหนึ่งและเกิดการสร้างแนวร่วมกับสังคมในวงกว้าง ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ
- 2) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 162 รูป/คน แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ โดยมีวัตถุประสงค์ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแล้วประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับชั้นปี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบได้ตามรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ แบ่งเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหา มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended)

พื้นที่วิจัย นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ กลุ่มประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย (ภาคพิเศษ) จำนวน 162 รูป/คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องนี้ จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็น

แนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของวิจัย ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา 3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามในแต่ละข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 แสดงว่าสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 รูป/คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ พบว่าแบบสอบถามมีค่าประสิทธิภาพความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.855 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยการแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาที่อยู่ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย โดยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามเอง และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม สามารถรับคืนได้ทันที เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จนได้แบบสอบถามครบตามจำนวน 30 ชุด คิดเป็น 100 % นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับชั้นปี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) สำหรับการแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย คณะผู้วิจัยใช้สูตรการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

นำข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาโดยสรุปความเรียง
บรรยายพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ การศึกษาได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ปากฎตั้งตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ โดยรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหา วชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการใช้สิทธิทางการเมือง	4.14	.60	มาก
ด้านการรณรงค์ทางการเมือง	4.08	.52	มาก
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	4.18	.56	มาก
รวม	4.13	.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13, (S.D.) = .50$)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X} = 4.18, (S.D.) = .56$) รองลงมา คือ ด้านการใช้สิทธิทางการเมือง ($\bar{X} = 4.14, (S.D.) = .60$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรณรงค์ทางการเมือง ($\bar{X} = 4.08, (S.D.) = .52$) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13, (S.D.) = .50$)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X} = 4.18, (S.D.) = .56$) รองลงมา คือ ด้านการใช้สิทธิทางการเมือง ($\bar{X} = 4.14, (S.D.) = .60$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรณรงค์ทางการเมือง ($\bar{X} = 4.08, (S.D.) = .52$) ตามลำดับ

เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านการใช้สิทธิทางการเมือง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ด้านการใช้สิทธิทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14, (S.D.) = .60$)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2. การไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ($\bar{X} = 4.17, (S.D.) = .75$) รองลงมา คือ 1. การไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส.ส. ($\bar{X} = 4.16, (S.D.) = .70$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3. การไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.10, (S.D.) = .73$) ตามลำดับ

2) ด้านการรณรงค์ทางการเมือง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ด้านการรณรงค์ทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08, (S.D.) = .52$)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 8. การรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนโดยอบรมให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเมือง ($\bar{X} = 4.15, (S.D.) = .68$) รองลงมา คือ

6. การให้ความรู้กับประชาชน ด้านแจกใบปลิวให้ความรู้ ($\bar{X} = 4.11$, (S.D.) = .72) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 10. เสนอข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองผ่าน สื่อต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.01$, (S.D.) = .72) ตามลำดับ

3) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาค พิเศษ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, (S.D.) = .56)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 13. การเข้าร่วมประชุม และอบรมความรู้การเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.25$, (S.D.) = .68) รองลงมา คือ 12. การฟังการปราศรัย ของนักการเมืองระดับท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.23$, (S.D.) = .72) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การฟังการ ปราศรัยของนักการเมืองชาติ ($\bar{X} = 4.12$, (S.D.) = .71) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต มหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การใช้ สิทธิทางการเมือง การรณรงค์ทางการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง นั้นมี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ เกียรติพนธ์ ประทุมรัตน์ (2547) ได้ วิจัยเรื่อง “ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร : ศึกษากรณีกรมการทหารช่าง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านอายุ ระดับ การศึกษา ระดับรายได้ ความสนใจทาง การเมืองอุดมการณ์ประชาธิปไตยการได้รับสิทธิประโยชน์ จากการเมือง และความรู้สึกสัมฤทธิ์ ผลทางการเมืองของทหารช่างสังกัดกรมการทหารช่าง จังหวัด ราชบุรี ที่ต่างกันจะมีทัศนคติต่อ การมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้าน สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและสายการปฏิบัติงาน ของทหารช่างสังกัด กรมการทหารช่างจังหวัดราชบุรี ที่ต่างกันจะมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราวุธ เต็นแพทย์ชรางกูร (2545) ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรม的开รับข่าวสาร และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย

รามคำแหง” ผลการศึกษาพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารทั่วไป นักศึกษาได้รับรู้ข่าวสารทั่วไป โดยแยกตามประเภทของสื่อ พบว่า 1) ส่วน ใหญ่ นักศึกษาได้รับรู้ข่าวสารทั่วไปจากสื่อโทรทัศน์ มากที่สุด นักศึกษายังให้ความน่าเชื่อถือในสื่อโทรทัศน์ โดยมีเหตุผลว่าสื่อนั้นมีทั้งภาพและเสียง 2) ผลการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การเมือง นักศึกษาเปิดรับข่าวสารการเมืองในระดับสูง จากสื่อโทรทัศน์ โดยการเปิดรับสื่อทุกวันมากที่สุด โดยให้ความน่าเชื่อถือและการแลกเปลี่ยนพูดคุยประเด็นทางการเมืองที่ได้จากสื่ออยู่ใน ระดับกลางทั้งหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา สุเพียร (2546) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร : กรณีศึกษา สถานศึกษาระดับประถมศึกษาอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” ผลการศึกษาพบว่า เพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูประถมศึกษา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร อายุ มีผลทำให้ครูมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

1) ด้านการใช้สิทธิทางการเมือง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า การไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส.ส. การไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส.ว. การไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ท้องถิ่น การไปใช้สิทธิในการออกเสียงประชามติ และการไปใช้สิทธิและให้ความรู้กับประชาชนด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเยี่ยม อยู่คง (2550) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอนาทะโก จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้ง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤธิ์กาล ศรีจันทร์โท (2552) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม” ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยา ช่างสากร (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเขอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศ

หญิงมีอายุระหว่าง 46 - 55 ปีจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท 2) ประชาชนโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพและรายได้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเขโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและอยู่ในระดับน้อย 2 ด้านคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเลือกตั้งและติดตามผลและด้านการสมัครรับเลือกตั้ง 3) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเข โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ พัฒนโสภณพงศ์ (2556) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ของข้าราชการสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” ผลของการวิจัยพบว่า ข้าราชการรัฐสภามีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ ด้านกิจกรรมการเลือกตั้ง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการติดตามตรวจสอบหลังเลือกตั้ง ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบพบว่า ข้าราชการที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนข้าราชการที่มี ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2) ด้านการณรงค์ทางการเมือง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า การให้ความรู้กับประชาชน ด้านแจกใบปลิวให้ความรู้ การรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนด้าน จัดประชุม การรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนโดยอบรมให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเมือง พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการเมือง และเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อักษร ทองพลอย (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี กรณีเลือกตั้งซ่อม พ.ศ. 2554” ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี สถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ประกอบ อาชีพ รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ รายได้ต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นว่าการเมืองท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งมากกว่าไม่มีสิทธิพล ส่วนระบบราชการผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นที่ไม่มีสิทธิพลมากกว่ามีสิทธิพล การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ศึกษาารายด้านพบว่า ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐดา ศรีกันทา (2546) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน ธนาคารในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า พนักงานธนาคารในเขตอำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย ในแง่การมีส่วนร่วม ทางการเมืองทั่วไป เช่น การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง ในขณะที่พฤติกรรมที่แสดงถึงความสนใจทางการเมืองในระดับเข้มข้น เช่นการร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งหรือการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ยังอยู่ในระดับต่ำ และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังพบว่าภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานธนาคาร และยังสามารถสรุปได้อีกว่าความแตกต่างกันทางด้านรายได้ อายุ และระดับการศึกษา ไม่ได้ส่งผลให้พนักงานธนาคารมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชร พงษ์ศิริ (2541) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการกรมการจัดหางาน” ผลการศึกษา 1) ข้าราชการกรมการจัดหางานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.0 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี และเป็นโสด ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีตำแหน่งนักวิชาการแรงงาน ระดับ 3-5 ซึ่งมีรายได้ระหว่าง 8,000-10,000 บาท และภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคกลาง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ รายการวิทยุที่ชอบฟังคือรายการเพลง / บันเทิง รายการโทรทัศน์ที่ชอบดูคือ รายการข่าวการเมืองเศรษฐกิจและสังคม และส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ คอลัมน์สังคม/บันเทิง ด้านประเภทข่าวที่ให้ความสนใจและเรื่องที่ชอบสนทนากับเพื่อนฝูงคือข่าวเศรษฐกิจ

3) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาค

พิเศษ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การฟังการปราศรัยของนักการเมืองชาติ การฟังการปราศรัยของนักการเมืองระดับท้องถิ่น การเข้าร่วมประชุมและอบรมความรู้การเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเลือกตั้ง และการประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ ว่าที่ร้อยตรีภณกร กุลสันต์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง “อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ : กรณีศึกษา ศาลากลางจังหวัดพะเยา” ผลการศึกษาพบว่า 1) ในภาพรวมข้าราชการที่ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารทางการเมือง โดยข้าราชการที่ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นว่าหากเกิดเหตุการณ์รุนแรงจากความเห็นต่าง ๆ ทางเจ้าของเว็บไซต์ ควรมีการตรวจหรือแสดงความคิดเห็น ร่องลงมา ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมาก เช่นกันว่าอินเทอร์เน็ตช่วยให้การรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเห็นว่าอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ทำให้ทราบข่าวสารทางการเมืองที่หลากหลาย และหากมีเว็บไซต์ที่ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคมไทย ควรมีการป้องกันไม่ให้ใช้งานได้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสิวุฒิ ชำนาญงาม และคณะ (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการรณรงค์และการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเมืองการเลือกตั้งและด้านการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พล.ท. เชาวฤทธิ์ ประภาจิตร (2554) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของทหารกับการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย : กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของข้าราชการทหารสังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยกองบัญชาการกองทัพไทย” ผลการวิจัย พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไปเลือกตั้งมากกว่า 5 ครั้ง เหตุที่ไปเลือกตั้งเพราะต้องการที่จะรักษาสติของตนตามระบอบประชาธิปไตยและถือว่าเป็นหน้าที่ เหตุที่สนใจไปเลือกตั้งครั้งล่าสุด เพราะต้องการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีผู้แทนมาจากการเลือกตั้ง บทบาททหารในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมามีส่วนไป

ใช้สิทธิในการเลือกตั้งตามกฎหมายเท่านั้น การตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกเพราะคุณสมบัติส่วนตัวของผู้รับสมัคร วิธีการหาเสียงที่เห็นว่าได้ผลหรือทำให้รู้จักหรือจดจำนักการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งได้มากที่สุด คือการเดินพบปะหรือหาเสียง แจกใบปลิวแนะนำตนเองกับประชาชนโดยตรง การเสนอให้เงินเพื่อลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและผิดกฎหมายเลือกตั้ง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) **ด้านการใช้สิทธิทางการเมือง** พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ด้านการใช้สิทธิทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, (S.D.) = .60) และควรมีการไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นทุก ๆ ครั้ง

2) **ด้านการณรงค์ทางการเมือง** พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ด้านการณรงค์ทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, (S.D.) = .52) และควรมีการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ

3) **ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง** พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, (S.D.) = .56) และควรมีการการฟังการปราศรัยของนักการเมืองชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) **ด้านการใช้สิทธิทางการเมือง** พบว่า ควรมีการไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นทุก ๆ ครั้ง

2) **ด้านการณรงค์ทางการเมือง** พบว่า ควรมีการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ

3) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง พบว่า ควรมีการการฟังการปราศรัยของนักการเมืองชาติ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคพิเศษ ผู้วิจัยขอเสนอหัวข้อของการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับสหปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2) ควรศึกษาอิทธิพลและแรงกดดันต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 3) ควรศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับหลักธรรมที่ช่วยในการส่งเสริมให้มีความสอดคล้องและเหมาะสม
- 4) ควรศึกษาวิจัยรากฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการเมือง

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติพนธ์ ประทุมรัตน์. (2547). “ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร: ศึกษากรณี กรมการทหารช่างจังหวัดราชบุรี”. งานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยยา ช่างสากล. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเขอำเภอบ้านแพ่งจังหวัดนครพนม. ใน การค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เชาวฤทธิ์ ประภาจิตร. (2554). บทบาทของทหารกับการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย: กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของข้าราชการทหารสังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย. ใน รายงานวิจัย. สถาบันพระปกเกล้า.
- ณัฐดา ศรีกันทา. (2546). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานธนาคารในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นัญญิกาล ศรีจันทร์โท. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม. ใน ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นิตยา สุเพียร. (2546). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร : กรณีศึกษาสถานศึกษาระดับประถมศึกษา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- บุญเยี่ยม อยู่คง. (2550). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์. ใน รายงานวิจัย. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ . (มปป.). การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พาพาส.
- พัชรี พงษ์ศิริ. (2541). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการ กรมการจัดหางาน. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภณธร กุลสันต์,ว่าที่ร้อยตรี. (2550). อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ: กรณีศึกษาศาลากลางจังหวัดพะเยา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รังสิวุฒิ ขำนาญงาม. (2554). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์”.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วรารุณ เด่นแพทย์ขยางกูร. (2545.) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. ใน งานวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชน. เรียกใช้เมื่อ 27 มิถุนายน 2566 จาก <https://recc.erc.or.th/index.php/2015-07-07-07-53-46/464-2010-02-01-08-32-5>
- อักษร ทองพลอย. (2554). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี กรณีเลือกตั้งซ่อม พ.ศ. 2554. ใน

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

อารีรัตน์ พัฒนโสภณพงศ์. (2556). การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 ของข้าราชการสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ใน งานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ความต้องการคำปรึกษาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรม
บริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*
THE NEED FOR ADVICE AMONG STUDENTS AT FACULTY OF
BUSINESS Bu ADMINISTRATION AND SERVICE INDUSTRY KING
MONGKUT'S UNIVERSITY OF TECHNOLOGY OF NORTH BANGKOK

วิไลพันธ์ บุญมาก¹ และ ทิชากร เกสรบัว²

Wilaipan Boonmak¹ and Thichakorn Kasombua²

คณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Faculty of Business Administration and Service Industry, King Mongkut's University of Technology North
Bangkok, Thailand

Email: wilaipan.b@bas.kmutnb.ac.th

บทคัดย่อ

อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ที่รับมอบหมายในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา มุ่งเน้นให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน ความต้องการคำปรึกษาของนักศึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการในการให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ ทำการสุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ One way Anova

* Received 1 May 2023; Revised 6 June 2022; Accepted 20 June 2022

ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นักศึกษามีความต้องการในการให้คำปรึกษามากที่สุดคือ ด้านวิชาการ สำหรับความต้องการในการให้คำปรึกษาในระดับมาก คือ ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการพัฒนาตนนักศึกษา ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา และด้านการให้ความช่วยเหลือ วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากการเปรียบเทียบความต้องการในการให้คำปรึกษาของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการในการให้คำปรึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และนักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยสะสมต่างกัน มีความต้องการในการให้คำปรึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ: อาจารย์ที่ปรึกษา, ความต้องการ, คำปรึกษา

Abstract

Advisors are assigned to give advice to students, with the determination to guide them to success in their studies. Students' need for advice from their advisors is necessary so that they can give advice efficiently. This research aimed to 1) study the need for advice among students at the Faculty of Business Administration and Service Industry and 2) compare personal factors on the need for advice among students at the Faculty of Business Administration and Service Industry. The population and the samples in this research included students at the Faculty of Business Administration and Service Industry, randomized to 260 students. The research instrument was the questionnaire. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, SD, and one-way ANOVA.

The results revealed that, regarding Objective 1, students needed academic advice the most. Advice that was highly needed included student development, relationships with students, and providing assistance. Regarding Objective 2, according to the comparison of the need for advice, it was found that the need for advice among students of different genders was not significantly different ($p > 0.05$). The need for advice among students in different years of study and with different GPA was significantly different ($p < 0.05$).

Keywords: Advisor, Need, Advice

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง สถาบันอุดมศึกษาจะต้องสร้างความมั่นใจแก่นักศึกษา สังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าจะสามารถผลิตบัณฑิตให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ นักวิชาการศึกษาคือบุคลากรสายสนับสนุนด้านวิชาการ โดยหนึ่งในหน้าที่ที่สำคัญคือ จัดเก็บข้อมูลเบื้องต้นทางวิชาการเกี่ยวกับด้านวิชาการเพื่อให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน นักศึกษา ตลอดจนผู้รับบริการ ได้ทราบข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และสนับสนุนภารกิจของหน่วยงาน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ รวมทั้งการประสานทำงานร่วมกัน การชี้แจง ให้ความละเอียดเกี่ยวข้องกับข้อมูล หรือข้อเท็จจริงเพื่อสร้างความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ให้กับมหาวิทยาลัย (ศศิกาญจน์ แก้วคงคา, 2560) ดังนั้นการประสานกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยจึงเป็นภารกิจหนึ่งของนักวิชาการศึกษา โดยเฉพาะบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาที่นักศึกษาที่มีความคาดหวัง ซึ่งจากงานวิจัยที่ผ่านมาของ ปัทมดา เมฆาสวัสดิ์ และคณะ (2563) พบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนอย่างเป็นระบบ ทันท่วงทีกับการเปลี่ยนทางวิชาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในอนาคต รวมถึงคอยชักเตือน ดูแลความประพฤติให้คำปรึกษา และให้กำลังใจแก่นักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษามีช่วงของการเรียนที่มีความสุข ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจึงต้องมีความรู้และทักษะที่ จำเป็นเพื่อให้มีความพร้อมในการช่วยเหลือนักศึกษา ขณะงานวิจัยของ มานะ รักษ์วงศ์ (2564) และงานวิจัยของรันดา รุจิชินวงศ์ (2559) ได้ค้นพบเหมือนกันว่านักศึกษามีความคาดหวังที่จะ ได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ ได้แก่ ด้านการให้คำปรึกษา ด้านความรู้และ ทักษะของอาจารย์ที่ปรึกษา และด้านบุคลิกภาพของอาจารย์ที่ปรึกษา และด้านการให้ความ ช่วยเหลือ ด้านการพัฒนาการศึกษา และด้านวิธีการให้คำปรึกษา โดยนักศึกษาแต่ละชั้นปีมี ความคาดหวังต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาที่แตกต่างกัน จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับบทความของอาจารย์ที่ปรึกษาและความ คาดหวังของนักศึกษา แต่ยังไม่มียานวิจัยใดที่ทำการศึกษาถึงความต้องการของนักศึกษาในการ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระ นครเหนือ จัดการเรียนการสอนใน 2 ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมและ การค้า และภาควิชาบริหารท่องเที่ยวและโรงแรม ในการจัดการเรียนการสอนของคณะ บริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ มีเป้าประสงค์ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ นักศึกษามี การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ในปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 735 คน มีอาจารย์ ทั้งหมด 23 คน มีนักศึกษาตกค้างจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 2.58 (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ

ชั้นปี ปีการศึกษา	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ตกค้าง	รวม	% นักศึกษา ตกค้าง
2564	103	160	251	202	19	735	2.58

ที่มา : กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2565

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาของคณะยังคงมีนักศึกษา ดังนั้นเพื่อให้ นักศึกษาจบการศึกษาตามหลักสูตร คณะจึงได้ให้ความสำคัญกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษา โดย จัดทำระบบการให้คำปรึกษา 2 ระบบ คือ ระบบแบบที่เป็นทางการที่ทางคณะจัดให้นักศึกษา พบกับอาจารย์ที่ปรึกษาภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง และระบบแบบไม่เป็นทางการที่นักศึกษา สามารถจัดตารางนัดพบนักศึกษาเพื่อขอรับการศึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งทั้ง 2 ระบบนี้ ทางคณะต้องการจะพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้ทำการศึกษา ความต้องการของนักศึกษาในการขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มา ทำการวางแผนในการให้ข้อมูล และหาแนวทางในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการวิจัยความต้องการการให้คำปรึกษาของนักศึกษา คณะ บริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ ในด้านวิชาการ ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการพัฒนา นักศึกษา ด้านสัมพันธ์ภาพกับนักศึกษา และด้านการให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งผู้วิจัยจะทำการ เปรียบเทียบปัจจัยด้านเพศ ด้านชั้นปีการศึกษา และด้านเกรดเฉลี่ยสะสมเพื่อให้เห็นความ ต้องการที่แท้จริงของนักศึกษาโดยแบ่งตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละประเภท

บทความวิจัยนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาความต้องการในการให้คำปรึกษาของนักศึกษา ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ และทำการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัย ส่วนบุคคลกับความต้องการให้คำปรึกษาของนักศึกษาทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาทำการ วิเคราะห์เพื่อวางแผนหาแนวทางในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาของคณะต่อไป และยังเป็นแนวทาง ให้แก่มหาวิทยาลัย อื่น ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึง กันใช้เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ คณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี ประชากร คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ จำนวน 735 คน (กองบริการการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2565) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ จำนวน 260 คน ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยทำแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของนักศึกษาในแต่ละหลักสูตร ได้แก่ นักศึกษาท่องเที่ยวและโรงแรมหลักสูตร 4 ปี จำนวน 112 คน นักศึกษาท่องเที่ยวและโรงแรมหลักสูตรเทียบโอน จำนวน 5 คน นักศึกษาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมและการค้าหลักสูตร 4 ปี จำนวน 122 คน และนักศึกษบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมและการค้าหลักสูตรเทียบโอน จำนวน 21 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ทำการพัฒนาเครื่องมือจาก มานะ รักษ์วงศ์ (2564) ชนม์ณภัทร เจริญราช (2560) และ รันดา รุจิชินวงศ์ (2559) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา 4 ข้อ ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 3 ความต้องการของนักศึกษาต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 31 ข้อ และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความต้องการของนักศึกษาต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นคำถามปลายเปิด ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตามเทคนิค Index of Item Objective Congruence (IOC) (Ravinelli, R.J. & Hambleton, R.K., 1977) ผลการทดสอบ

ความเชื่อมั่นมีค่า IOC มากกว่า 0.60 ทุกข้อ และทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่น ค่า Cronbach's alpha ได้เท่ากับ 0.976 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน มีนาคม 2565 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2566 นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิง ได้แก่ F-test และ One-way Anova

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.77 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 28.46 ส่วนใหญ่อยู่สาขาวิชาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมและการค้า หลักสูตร 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.92 สังกัดภาควิชาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมและการค้า คิดเป็นร้อยละ 55.00 ส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ระหว่าง 2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 35.38 รายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3,000-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.38 ด้านสถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 58.85

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษา

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้พบอาจารย์ที่ปรึกษาปีละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.38 สาเหตุที่ไม่เคยพบอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่คือ นักศึกษาไม่มีเรื่องปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 31.54 โอกาสที่นักศึกษาได้พบกับอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่มาจากโครงการนักศึกษาใหม่พบอาจารย์ที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 31.54 นักศึกษาทราบเวลาการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาจาก Facebook หรือ Line คิดเป็นร้อยละ 38.48 นักศึกษาทราบหรือรู้จักอาจารย์ที่ปรึกษาจาก Facebook ของคณะ คิดเป็นร้อยละ 20.25 และนักศึกษาส่วนใหญ่พบอาจารย์ที่ปรึกษาครั้งแรกวันปฐมนิเทศนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50.00

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักศึกษาต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักศึกษาต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
ด้านวิชาการ	4.20	0.84	มากที่สุด
1. อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความรู้ แนะนำเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ	4.34	0.83	มากที่สุด
2. อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรของคณะ/สาขาวิชา	4.31	0.86	มากที่สุด
3. อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความรู้ คำแนะนำในเรื่องของการลงทะเบียนเรียน	4.20	0.89	มาก
4. อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการเรียน วิธีการเรียน	4.26	0.87	มากที่สุด
5. อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน	4.26	0.90	มากที่สุด
6. อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการขอพักการเรียน/การรักษา สภาพการเรียน/เกณฑ์การผ่านสภาพ	4.16	0.95	มาก
7. อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำและเอาใจใส่นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ	4.10	0.97	มาก
8. อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือวางแผนการเรียนเป็นรายบุคคล	4.08	1.04	มาก
9. อาจารย์ที่ปรึกษาดูตามผลการเรียนอย่าสม่ำเสมอ	4.05	1.03	มาก
ด้านการให้คำปรึกษา	4.05	0.85	มาก
10. อาจารย์ที่ปรึกษานัดพบนักศึกษาเป็นประจำ หรืออย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1-2 ครั้ง	3.78	1.18	มาก
11. อาจารย์ที่ปรึกษามีการจัดตารางหรือระบบการพบปะนักศึกษา	3.62	1.24	มาก
12. อาจารย์ที่ปรึกษารักษาความลับ ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา	4.22	0.90	มากที่สุด

เป็นอย่างดี			
13. อาจารย์ที่ปรึกษารับฟังนักศึกษาอย่างตั้งใจเมื่อนักศึกษาขอคำปรึกษา	4.27	0.93	มากที่สุด
14. อาจารย์ที่ปรึกษาสร้างบรรยากาศเป็นมิตร อบอุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใสในการให้คำปรึกษา	4.19	0.94	มาก
15. อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาเพื่อแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ	4.21	0.93	มากที่สุด
ด้านการพัฒนานักศึกษา	4.15	0.88	มาก
16. อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับข้อปฏิบัติตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยว่าด้วยวินัยนักศึกษา	4.29	0.86	มากที่สุด
17. อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับบุคลิกภาพ การแต่งกายที่เหมาะสม	4.21	0.99	มากที่สุด
18. อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำการคบเพื่อน และการปรับตัวในสังคม	4.07	0.99	มาก
19. อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4.10	0.98	มาก
20. อาจารย์ที่ปรึกษาส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมของชมรม/สาขาวิชา/สถานศึกษา ที่จัดให้ทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยตามความเหมาะสม	4.08	1.04	มาก
ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา	4.17	0.86	มาก
21. อาจารย์ที่ปรึกษาพบปะพูดคุย ชักถามเรื่องต่าง ๆ นักศึกษาเป็นประจำ	3.79	1.19	มาก
22. อาจารย์ที่ปรึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกันเอง	4.23	0.91	มากที่สุด
23. อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติตนต่อนักศึกษาอย่างเสมอภาคกัน	4.23	0.97	มากที่สุด
24. อาจารย์ที่ปรึกษามีความเมตตากรุณาต่อนักศึกษา	4.32	0.84	มากที่สุด
25. อาจารย์ที่ปรึกษา มีทักษะการรับฟัง และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษา	4.20	0.92	มาก
26. อาจารย์ที่ปรึกษาเปิดโอกาสให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ	4.25	0.95	มากที่สุด

ด้านการให้ความช่วยเหลือ	4.08	0.93	มาก
27. อาจารย์ที่ปรึกษาได้มีการแนะนำข่าวสารและประกาศที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา	4.07	1.01	มาก
28. อาจารย์ที่ปรึกษาได้มีการแนะนำแหล่งเงินทุนการศึกษา หรือ กองทุนให้กู้ยืมเงิน	4.06	0.98	มาก
29. อาจารย์ที่ปรึกษามีการแจ้งข้อมูลข่าวสารจากฝ่ายต่าง ๆ ของ มหาวิทยาลัยให้นักศึกษาทราบได้ทันเหตุการณ์	4.05	1.02	มาก
30. อาจารย์ที่ปรึกษามีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ของนักศึกษา	4.10	0.98	มาก
31. อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำให้การช่วยเหลือนักศึกษาแก้ไขปัญหา ในเรื่องอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียน เช่น เรื่อง ส่วนตัว แนวทางการประกอบอาชีพ	4.10	1.02	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักศึกษาต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา จำแนกรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิชาการ นักศึกษามีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อนักศึกษามีความต้องการในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความรู้ แนะนำเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.83) ด้านการให้คำปรึกษา นักศึกษามีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อนักศึกษามีความต้องการในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์ที่ปรึกษารับฟังนักศึกษาอย่างตั้งใจเมื่อนักศึกษาขอคำปรึกษา ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.93) ด้านการพัฒนา นักศึกษา นักศึกษามีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อนักศึกษามีความต้องการในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับข้อปฏิบัติตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยว่าด้วยวินัยนักศึกษา ($\bar{X} = 4.29$,

S.D. = 0.86) ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา นักศึกษามีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อนักศึกษามีความต้องการในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ อาจารย์ที่ปรึกษามีความเมตตากรุณาต่อนักศึกษา ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.84) และด้านการให้ความช่วยเหลือ นักศึกษามีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อนักศึกษามีความต้องการในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ อาจารย์ที่ปรึกษาให้การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของนักศึกษา ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.98) และอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำให้การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับนักศึกษาในเรื่องอื่น ๆ ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 1.02)

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการของนักศึกษาต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศกับความต้องการของนักศึกษาต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

ตัวแปร	F	Sig.
ด้านวิชาการ	0.381	0.684
ด้านการให้คำปรึกษา	0.354	0.702
ด้านการพัฒนานักศึกษา	0.560	0.572
ด้าน สัม พันธ์ ภาพ กับ นักศึกษา	0.771	0.771
ด้านการให้ความช่วยเหลือ	0.286	0.286

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่มีความแตกต่างกัน มีความต้องการด้านวิชาการ ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการพัฒนานักศึกษา ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา และด้านการให้ความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลด้านชั้นปีการศึกษากับความต้องการของนักศึกษา
ต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

ตัวแปร	F	Sig.
ด้านวิชาการ	4.706	0.000*
ด้านการให้คำปรึกษา	4.858	0.000*
ด้านการพัฒนานักศึกษา	4.216	0.001*
ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา	5.399	0.000*
ด้านการให้ความช่วยเหลือ	3.825	0.002*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านชั้นปีการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน มีความต้องการด้านวิชาการ ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการพัฒนานักศึกษา ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา และด้านการให้ความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 เมื่อทำการทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ด้านวิชาการ ศิษย์เก่ามีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ด้านการให้คำปรึกษา นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และศิษย์เก่า ด้านการพัฒนานักศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นแตกต่างจากศิษย์เก่า ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเกรดเฉลี่ยสะสมกับความต้องการของนักศึกษาต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

ตัวแปร	F	Sig.
ด้านวิชาการ	4.965	0.000*
ด้านการให้คำปรึกษา	2.280	0.047*
ด้านการพัฒนานักศึกษา	3.711	0.003*
ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา	3.007	0.012*
ด้านการให้ความช่วยเหลือ	3.684	0.003*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเกรดเฉลี่ยสะสมที่มีความแตกต่างกัน มีความต้องการด้านวิชาการ ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการพัฒนานักศึกษา ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา และด้านการให้ความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 เมื่อทำการทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ด้านวิชาการ และด้านการพัฒนานักศึกษา นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.00-2.50 เกรดเฉลี่ยสะสม 2.51-3.00 เกรดเฉลี่ยสะสม 3.01-3.24 เกรดเฉลี่ยสะสม 3.25-3.59 และเกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.60 ด้านการให้ความช่วยเหลือ นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.50 และเกรดเฉลี่ย 3.25-3.59

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยสะสม พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความต้องการคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ในขณะที่ระดับชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยสะสมที่แตกต่างกันมีผลต่อความต้องการคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาสูงและนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำมีความต้องการคำปรึกษามากกว่า ดังภาพที่ 2

ตัวแปรต้น		ตัวแปรตาม
เพศ (ชาย, หญิง, LGBTQ)	Sig 0.05	<u>ความต้องการคำปรึกษาของนักศึกษา</u>
		<u>ต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา</u>
ระดับชั้นการศึกษา (ปีที่ 1, ปีที่ 2, ปีที่ 3, ปีที่ 4, ตกค้าง)	Sig 0.05	ด้านวิชาการ
		ด้านการให้คำปรึกษา
เกรดเฉลี่ยสะสม (ต่ำกว่า 2.00, 2.00-2.50, 2.51-3.00, 3.01-3.19, 3.20-3.59, 3.60 ขึ้นไป)	Sig 0.05	ด้านการพัฒนานักศึกษา
		ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา
		ด้านการให้ความช่วยเหลือ

ภาพที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการของนักศึกษาต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

อภิปรายผล

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ด้านวิชาการ นักศึกษามีความต้องการคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับมากที่สุด โดยพิจารณารายการค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความรู้ แนะนำเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อบังคับกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยมีรายละเอียดค่อนข้างมาก นักศึกษาไม่สามารถที่จะทำความเข้าใจอย่างละเอียดได้ทั้งหมดจึงต้องอาศัยคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรินทร์ สีเสียดงาม และสุพัตรา วิไลลักษณ์ (2561) พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร จะช่วยให้นักศึกษาสามารถลงเรียนได้ครบถ้วนตามหลักสูตร และแนะนำกำหนดเป้าหมายในการเรียนก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านการให้คำปรึกษา นักศึกษามีความต้องการคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับมากที่สุด โดยพิจารณารายการค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษารับฟังนักศึกษาอย่างตั้งใจเมื่อนักศึกษามาขอรับคำปรึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อนักศึกษาเข้ามารับคำปรึกษา นักศึกษามี

ความคาดหวังว่าอาจารย์ที่ปรึกษาจะยินดีรับฟังปัญหา และพร้อมแนะนำแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนม์ณภัทร เจริญรา (2560) พบว่า การให้ คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาควรให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ด้าน การพัฒนานักศึกษา นักศึกษามีความต้องการคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับมากที่สุด โดยพิจารณารายการค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับข้อปฏิบัติตาม ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยว่าด้วยวินัยนักศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาของคณะจะได้รับ การตักเตือนเกี่ยวกับวินัยนักศึกษา อีกทั้งนักศึกษาทั้ง 2 สาขาวิชาของคณะ จำเป็นต้องมี บุคลิกภาพ วินัย และภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วรินธร สีเสียดงาม และสุพัตรา วิไลลักษณ์ (2561) พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาที่ ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศึกษาด้านบุคลิกภาพ กิริยามารยาทจะกระตุ้นให้นักศึกษา เกิดการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิต และการดำรงชีวิตในภายภาคหน้า ด้านสัมพันธภาพกับ นักศึกษา นักศึกษามีความต้องการคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับมากที่สุด โดย พิจารณารายการค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษามีความเมตตากรุณาต่อนักศึกษา ทั้งนี้ เป็นเพราะอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเมตตากรุณาต่อนักศึกษา นักศึกษาจะกล้าที่จะเข้ามา ขอรับคำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องการเรียน และชีวิตส่วนตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรินธร สีเสียดงาม และสุพัตรา วิไลลักษณ์ (2561) พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรสร้าง บรรยากาศให้เป็นกันเอง ให้ความเป็นกัลยาณมิตร มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มอยู่เสมอ มีการสร้าง ความคุ้นเคย ความเป็นกันเองให้กับนักศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักศึกษาในการขอรับ คำปรึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้องฟ้า เขากลม และคณะ (2561) พบว่า นักศึกษา จะมีความพึงพอใจต่ออาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความรับผิดชอบสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความ เมตตากรุณา ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น มีจิตวิทยาและจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา ด้านการให้ความช่วยเหลือ นักศึกษามีความต้องการคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับ มาก โดยพิจารณารายการค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษามีการประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำให้การช่วยเหลือ นักศึกษาแก้ไขปัญหาในเรื่องอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะเรื่องที่นักศึกษามา ขอรับคำปรึกษาในบางเรื่องจำเป็นจะต้องมีการประสานกับหน่วยงานภายนอก เช่น การฝึกงาน

การจัดทำโครงการพิเศษ ซึ่งนักศึกษายังขาดข้อมูลในการติดต่อประสานงานจึงจำเป็นต้องอาศัยอาจารย์ที่ปรึกษา สอดคล้องกับ วรินธร สีเสียดงาม และสุพัตรา วิไลลักษณ์ (2561) พบว่า เมื่อนักศึกษามีปัญหาหรือมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ อาจารย์ที่ปรึกษาจะช่วยเหลือในการหาข้อมูล หรือสามารถช่วยเหลือติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือนักศึกษา อีกทั้งเป็นการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปี การศึกษา และเกรดเฉลี่ยสะสมกับความต้องการให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และอุตสาหกรรมบริการ พบว่า เพศของนักศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความต้องการให้คำปรึกษาต่างกัน ทั้งนี้เพราะนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือเพศทางเลือกปัญหาที่พบของนักศึกษาเหมือนกัน ดังนั้นเพศจึงไม่มีผลต่อความต้องการของรับคำปรึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานะ รักษ์วงศ์ (2564) พบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาไม่แตกต่างกัน สำหรับด้านชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษามีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านวิชาการ ด้านการให้คำปรึกษา ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา และด้านการให้ความช่วยเหลือ โดยนักศึกษาที่ชั้นปีที่สูง จะมีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ต่ำกว่า ทั้งนี้เนื่องจาก นักศึกษาที่มีระดับชั้นการศึกษาที่สูงกว่าจะมีความซับซ้อนทางด้านการเรียนมากกว่า และต้องอาศัยคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา การให้ความช่วยเหลือด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมากกว่าชั้นปีที่ต่ำกว่า เช่น การฝึกงาน การจัดทำโครงการพิเศษ การฝึกสหกิจศึกษา ในขณะที่ด้านเกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษา นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมที่สูงกว่า ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 จะมีผลการเรียนไม่เป็นไปตามแผนหรือโครงสร้างของหลักสูตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อจะให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยวางแผนในการลงทะเบียนเรียนให้ครบตามหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้องฟ้า เขากลม และคณะ (2561) พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา

แตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำจะมีความพึงพอใจในการขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแตกต่างจากนักศึกษาที่มีผลการเรียนสูงกว่า และสอดคล้องกับ มานะ รักษ์วงศ์ (2564) พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาแตกต่างกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง ความต้องการคำปรึกษาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 5 ด้าน พบว่า ด้านวิชาการ นักศึกษามีความต้องการคำปรึกษาในระดับมากที่สุด สำหรับด้านการให้คำปรึกษา ด้านการพัฒนา นักศึกษา ด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา และด้านการให้ความช่วยเหลือ นักศึกษามีความต้องการคำปรึกษาในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความต้องการให้คำปรึกษา พบว่า ด้านชั้นปี การศึกษาและด้านเกรดเฉลี่ยสะสมมีความแตกต่างกัน นักศึกษาชั้นปีที่สูงกว่ามีความต้องการคำปรึกษามากกว่าชั้นปีอื่น และนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำมีความต้องการคำปรึกษามากกว่านักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมสูง จากผลการวิจัยผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะด้านการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

1.1 คณะควรมีการจัดทำคู่มือสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาโดยแยกออกตามชั้นปี การศึกษา เนื่องจากในแต่ละชั้นปีการศึกษามีความซับซ้อนของรายวิชา และกิจกรรมในแต่ละชั้นปีที่แตกต่างกัน

1.2 คณะควรมีการจัดอบรมให้ความรู้กับอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่าน อาจเน้นไปที่การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 หรือเกณฑ์วิฤตภัยของมหาวิทยาลัย เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้นำไปวางแผนการเรียนให้กับนักศึกษาในกลุ่มนี้

1.3 คณะควรจัดให้มีโครงการพบอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนที่นักศึกษาจะลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา สำหรับนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความเข้าใจในการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา เกี่ยวกับหลักสูตร ภาระเบี่ยงและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนประเภททุนการวิจัยและการปรับปรุงงานประจำของสายสนับสนุนวิชาการ (R2R) จากคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ รหัสโครงการ Res-6510-004/01 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่เปิดโอกาสให้ทำงานวิจัยเพื่อพัฒนางานประจำ

เอกสารอ้างอิง

- กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2565). เรียกใช้เมื่อ 3 ธันวาคม 2565 จาก http://acdserv.kmutnb.ac.th/student_statistics?fbclid=IwAR1letB2hcJvsq1Qz4r4kMk-1NbwdW3lCg00QZhtjYApNWalul9gZbnTP6w
- ชนมณภัทร เจริญราช. (2560). การพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาวิชาการแก่นักศึกษาในหมู่เรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 1(2), 103-118.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. (2555). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา. กองพัฒนานักศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
- มานะ รักษ์วงศ์. (2564). บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการตามสภาพที่เป็นจริงและตามความคาดหวังของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะการแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. Journal of Social Science and Humanities Research in Asia. 27(1), 127-174.

- ปัทิตตา เมฆาสวัสดิ์, ชูศักดิ์ เอกเพชร และสมคิด นาคขำญ. (2563). การพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2(1), 63-76.
- ปรีวัฒน์ จันทรทรง. (2561). รายงานการศึกษาความคาดหวังและการรับรู้จริงต่อระบบอาจารย์ที่ปรึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ส่วนงานวิจัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- รันดา รุจิชินวงศ์. (2559). การปฏิบัติตามบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์ที่ปรึกษาในทัศนะของนักศึกษาวิชานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสาร Mahidol R2R e-Journal, 3(1), 79-95.
- วรินทร์ สีเสียดงาม และสุพัตรา วิไลลักษณ์. (2561). ความคิดเห็นของนิสิต และอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในสาขาวคณตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. วารสารดนตรีรังสิต มหาวิทยาลัยรังสิต, 13(1), 15-26.
- ศศิกาญจน์ แก้วคงคา. (2560). คู่มือสรุณนะวิชาชีพตำแหน่ง (Job competency) ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา. กองกลางสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- สามารถ อัยกร. (2559). บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 10(2), 423-434.
- เอื้องฟ้า เขากลม, นัตติกานต์ สมนึก และณวิสาร จุลเพชร. (2561). พฤติกรรมการขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและความพึงพอใจต่อระบบการให้คำปรึกษาของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, 10(2), 360-394.

Good, C.V. (1973). Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill Book.

Higbee, M.T. (1979). Journal of Educational Administration2. College and University Teaching.

Maslow, A.H. (1954). Motivation and Personality. New York: Harper & Row.

McClelland, D.C. (1965). Achievement and Entrepreneurship A Longitudinal Study. Journal Personality and Social Psychology. 1, 389-392.

Murray, H.A. (1983). Exploration in Psychology a Clinical and Experimental Study of Fifty Men of College Age. New York: Oxford University Press.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. Dutch Journal of Educational Research, 2, 49-60.

การศึกษาโครงการยกระดับรายได้ครอบครัวเศรษฐกิจฐานรากตำบล

คลองโยงหมู่ 1*

A STUDY OF THE PROJECT RAISE INCOME TO THE FOUNDATION ECONOMY FAMILY IN KHLONG YONG MOO 1 SUB-DISTRICT

ปวิตร มงคลประสิทธิ์

Pawit Mongkolprasit

วิทยาลัยนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Collage of Communication Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Email: pawit.mo@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ยกระดับรายได้ให้กับเกษตรกรในชุมชนเศรษฐกิจฐานรากให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และ 2. ศึกษาการใช้เครื่องมือสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการตลาดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีครอบครัวเป้าหมายในตำบลคลองโยง หมู่ 1 จำนวน 1 ครอบครัวโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกระหว่างครอบครัวเป้าหมาย เพื่อนบ้าน และตัวแทนชุมชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาบูรณาการเป็นแนวทางในการพัฒนา 3 ขั้นตอนระดับเร่งด่วน คือ การแก้หนี้ครัวเรือน ระดับสืบเนื่องคือการลดรายจ่าย พึ่งพาตนเอง และระดับสุดท้าย คือ การสร้างรายได้จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่าครอบครัวเป้าหมายมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และมีกำลังใจแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตดีขึ้นต่อไป

คำสำคัญ เศรษฐกิจฐานราก, คลองโยง, การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน

* Received 6 July 2023; Revised 17 June 2023; Accepted 30 June 2023

Abstract

This research objectives to: 1. increase the income level of farmers in the local community; and 2. examine the use of communication methods for marketing promotion in the creation of household products. In this study, a target family in Village No. 1 in Klong Yong Subdistrict was the subject of a case study using a qualitative research methodology. In-depth interviews with target families, neighbors, and community leaders served as the source of the data. To utilize the integration problem analysis as a framework for creating three phases, the first of which is to eliminate household debt, the second is to cut costs, the third is to become self-sufficient, and the fourth is to make money by creating household products. The study's findings showed that target families have higher incomes as well as encouragement and motivation to continue raising their standard of living.

Keyword: Foundation economy, Khlong Yong Subdistrict, Development of household products

บทนำ

ความยากจนของคนในชนบท มีปัญหามาจากหลายปัจจัย ทั้งด้านการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรม ความเจริญทางเทคโนโลยี พื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ การเข้าไม่ถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นปัญหารากฐานที่สำคัญของชีวิต เมื่อปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมามีผลกระทบ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนในชุมชนหมู่บ้านในชนบทมีรายได้ไม่พอรายจ่าย ในการซื้อสินค้าอุปโภค บริโภค ทำลายความสมดุลของการมีชีวิตและทำลายความเข้มแข็งของชุมชน ผลกระทบที่ตามมาจึงเป็นการบั่นทอนความเข้มแข็งของชุมชนฐานรากของประเทศใน

ที่สุด รัฐบาลมีนโยบายการส่งเสริม และพัฒนาด้านการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น การสร้างรายได้ลดความเหลื่อมล้ำ การดูแล และรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน และชุมชน โดยมีแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

เศรษฐกิจฐานรากคือ ระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ที่สามารถพึ่งตนเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการช่วยเหลือเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน และเป็นระบบที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนสร้างความสัมพันธ์ ทั้งในชุมชนท้องถิ่นและในระดับที่กว้างขวางอื่น ๆ และภายนอก (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2560) ซึ่งสอดคล้องกับทิศทาง ปรัชญา พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาซึ่งเป็น 1 ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศจำนวนรวม 40 แห่ง ทุกแห่งต่างมีวิสัยทัศน์และพันธกิจด้านการศึกษาที่มุ่งการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ โครงการลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ด้วยการขจัดความยากจนในชนบทให้เกิดความต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจึงได้ริเริ่มโครงการยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ที่ตำบลคลองโยง จังหวัดนครปฐม

ตำบลคลองโยงเป็นตำบลเก่าแก่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน เดิมเป็นตำบลหนึ่งขึ้นอยู่กับกิ่งอำเภอพุทธมณฑล อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ต่อมาในปี พ.ศ.2534 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งกิ่งอำเภอพุทธมณฑลเป็นอำเภอพุทธมณฑล “คลองโยง” มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองสายหลักไหลผ่านหลายสาย พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนมักตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยริมสองฝั่งคลองสายหลัก การเดินทางไปมาหาสู่กันในอดีตมักใช้เรือเป็นพาหนะ ครั้นถึงฤดูแล้งน้ำในลำคลองต่าง ๆ จึงแห้งลง ลำคลองตื้นเขิน พ่อค้าต่าง ๆ มักจะผ่านไปไม่ได้ต้องใช้กระบือ หรือควายช่วยลากจูงเรือที่ไม่สามารถแล่นผ่านไปได้ ชาวบ้านและพ่อค้า วาณิชต่าง ๆ จึงเรียกกันติดปากต่อ ๆ มาว่า “คลองโยง” จนถึงปัจจุบันประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่1 บ้านคลองโยง,หมู่2 บ้านคลองสว่างอารมณ์ (ชัยขันธ),หมู่3 บ้านแหลนหาย,หมู่4 บ้านวัดมะเกลือ,หมู่5 บ้านดอนทอง,หมู่6 บ้านคลองโยงใหม่,หมู่7 บ้านคลอง

ชอย มีครัวเรือน 1,871 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 6,942 คน ในปัจจุบันตำบลคลองโยง เป็นชุมชนเกษตรกร ปลูกผักขายส่งโดยเฉพาะ ผักชีฝรั่ง (เทศบาลตำบลคลองโยง, 2563)

อนึ่งแขวงวิชาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้รับมอบหมายให้ร่วมทำโครงการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากพัฒนาครอบครัว เป้าหมายในชุมชนตำบลคลองโยงหมู่ 1 จังหวัดนครปฐม เพื่อพัฒนาภายใต้ชื่อโครงการยกระดับรายได้ครอบครัวเศรษฐกิจฐานราก โครงการวิจัยมุ่งหวังผลในด้านต่าง ๆ อาทิ การสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัวเป้าหมาย มีการผลักดันให้ท้องถิ่นพัฒนาชุมชนของตนเองเพื่อสร้างเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงควบคู่กับความมั่นคงทางสังคม โดยให้มีการสร้างองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้มีการพัฒนาความสามารถของคนในท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่นให้สามารถพึ่งพาตนเอง เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน งานวิจัยนี้จึงมีความมุ่งหวังช่วยเหลือให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนตามทิศทางปรัชญา พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อยกระดับรายได้ให้กับเกษตรกรในชุมชนเศรษฐกิจฐานรากให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
2. เพื่อศึกษาการใช้เครื่องมือสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการตลาดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายมิติโดยผ่านมุมมองของผู้ให้ข้อมูล เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study approach) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นหลักในการ วิเคราะห์โดยจะทำการวิเคราะห์ปัญหาความยากจน จนนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาความยากจนในครัวเรือน ขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาในเชิงทฤษฎี ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในด้านหนึ่งย่อมส่งผลกระทบในเชิงพลวัต (Dynamic impact) ต่อ

การดำเนินงานและผลการดำเนินงานในอีกด้านหนึ่ง เพื่อนำมากำหนดแนวทางการวิจัยเป็นลำดับขั้นดังนี้

1) ครอบคลุมเป้าหมาย เป็นครอบคลุมในชุมชนตำบลคลองโยงหมู่ 1 จำนวน 1 ครัวเรือน ที่มาขึ้นทะเบียนเป็นครัวเรือนยากจนกับทางผู้บริหารในชุมชน โดยชุมชนคัดเลือกจากรายได้ต่อเดือน และจำนวนหนี้ครัวเรือน

2) วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ระหว่างครอบครัว เพื่อนบ้าน ตัวแทนชุมชน

4) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ใช้เทคนิควิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive analysis) ควบคู่กับการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT และเทคนิคการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

โครงการลงพื้นที่โดยมอบหมายงานให้กับนักศึกษาแขนงภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล ราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 5 คน เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับครอบครัวเป้าหมาย เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในชุมชนของครอบครัวเป้าหมาย

ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเป้าหมายเป็นครอบครัวเกษตรกรรม ประกอบด้วยสมาชิก 3 คน สามี ภรรยา และลูกชาย เข้าที่ราชพัสดุจำนวน 5 ไร่ มีรายได้ประมาณ 7,000 บาทต่อเดือนจากการปลูกผักชีฝรั่ง และเร่ขายขนมในตอนเช้า มีหนี้สินนอกระบบเป็นจำนวนเงิน 15,000 บาท ต้องจ่ายดอกเบี้ยและเงินต้นทุกเดือนประมาณ 2,000 บาท สามีมีอาการติดเหล้า ลูกชายเคยต้องคดียาเสพติดทำให้ไม่สามารถหางาน และมีอาการเกรงกลัวการออกจากบ้าน เนื่องจากมีกลุ่มค้ายาตามสอดส่องอยู่ ทุกคนขาดกำลังใจ และแรงจูงใจในการพัฒนาศักยภาพชีวิตด้านต่าง ๆ แม้สิ่งแวดล้อมในชุมชนที่มีแนวโน้มในการพัฒนาที่ดีในอนาคต ทั้งทางด้านใกล้ แหล่งความเจริญ ถนนลาดยาง น้ำประปา ไฟฟ้า รวมถึงอินเทอร์เน็ต มีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบ และกำลังถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อยกระดับรายได้

ให้กับเกษตรกรในชุมชนเศรษฐกิจฐานรากให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้วางแนวทางการพัฒนาระดับรายได้ครอบครัวตามวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัยเป็นลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ศักยภาพ

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT เพื่อนำมาวิเคราะห์ศักยภาพของครอบครัวเป้าหมายได้ดังนี้

จุดแข็ง

- มีที่ดินจำนวน 5 ไร่ เป็นที่ดินเช่าจากราชพัสดุ ราคา 1,000 บาท/ปี มีระยะเวลา 50 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 เป็นค่าเช่าที่มีราคาถูกมากและมีระยะเวลาเหลือจากสัญญาอีกหลายปี
- มีรายได้หลักจากการปลูกผักชีฝรั่ง ซึ่งเป็นผักที่เกษตรกรในชุมชนปลูกเป็นส่วนใหญ่ มีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่ดินมีผลผลิตค่อนข้างดี มีรายได้ประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน
- มีรายได้เสริมจากการทำขนมขายในตอนเช้า รายได้เพิ่มประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน
- มีสมาชิกในครอบครัว 3 คน คุณภรรยา อายุ 48 ปี คุณสามี อายุ 52 ปี ลูกชาย อายุ 28 ปี ทุกคนยังอยู่ในวัยยังใช้แรงงานได้ ไม่ได้มีโรคประจำตัว

จุดอ่อน

- การบริหารเงินในครัวเรือนยังไม่ดีนัก มีหนี้ในระบบจำนวน 15,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 20 ต้องจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงิน 2,000 บาททุกเดือน ซึ่งมากพอสมควร
- คุณภรรยาทำงานดูแลครอบครัวและหารายได้แทบทุกอย่าง ทั้งการดูแล การปลูก เก็บเกี่ยวผักชีฝรั่ง และทำขนม เนื่องจากสามีคุณนวลวงศ์และลูกชายแพ้นจากใบผักชีฝรั่ง สามีมีอาการติดเหล้าจึงไม่ค่อยมีเรี่ยวแรงในการช่วยทำมาหากินนัก ส่วนลูกชายในปัจจุบันไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรเนื่องจากเคยต้องคดียาเสพติด จึงระมัดระวังตัวอยู่ในบ้านแทบไม่ได้ออกไปไหน ภาระสำคัญในการดูแลและหาเลี้ยงครอบครัวจึงตกอยู่ที่คุณภรรยาเป็นหลัก
- ต้นทุนขนมค่อนข้างสูง เช่น กะทิ น้ำตาล การขายขนมถุงละ 10 บาท บางทีแทบไม่มีกำไร

โอกาส

- อยู่ในชุมชนค่อนข้างเข้มแข็ง ทุกคนรู้จักกัน มีการยื่นน้ำใจไมตรีที่ดีต่อกัน มีศูนย์เรียนรู้ที่หน่วยงานรัฐนำโครงการมาพัฒนาเสมอ ๆ มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง คุณภรรยาเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน ค่อนข้างเป็นที่รู้จักในชุมชน

- เป็นชุมชนที่ใกล้ชิดความเจริญ สาธารณูปโภคเข้าถึงทั้งถนนลาดยาง น้ำ ไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต มีการพัฒนาสาธารณูปโภคอย่างต่อเนื่อง

- ถนนในอนาคตกำลังพัฒนาเป็นเส้นทางจักรยานท่องเที่ยว เนื่องจากถนนในเขตคลองโยงหมู่ 1 สามารถทะลุไปอำเภอนครชัยศรีได้ มีเส้นทางเกษตรที่สวยงามทั้ง 2 ข้างทาง

อุปสรรค

- มักจะมีพ่อค้าเข้ามากดราคาพืชผล กับเกษตรกรในชุมชน

- ถึงแม้จะมีสาธารณูปโภคเข้าถึงแต่ยังค่อนข้างห่างไกลความสะดวกสบาย เช่นตลาดอยู่ไกลจากหมู่บ้าน 2 กิโลเมตร

2. แนวทางการวางกลยุทธ์เพื่อแก้ปัญหาความยากจนเพิ่มรายได้

หลังจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ SWOT สามารถวางกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพึ่งพาตนเองเพื่อเพิ่มรายได้ครอบครัวเป้าหมายได้ดังนี้

1) แก้ปัญหาฉุกเฉินโดยการแก้หนี้นอกระบบ เนื่องจากเป็นปัญหาที่ต้องแก้ฉุกเฉิน เพื่อลดภาระรายจ่ายก้อนใหญ่ในครอบครัว เมื่อหนี้ที่เป็นภาระหนักหมดไป ให้สมาชิกครอบครัวมีกำลังใจในการใช้ชีวิต สามารถมีแรงจูงใจในการสร้างพัฒนาศักยภาพในการใช้ชีวิตด้านอื่น ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ในครอบครัว

2) ทำบัญชีครัวเรือน เพราะการจดบันทึกรายจ่ายทำให้ทราบว่ารายจ่ายมาจากส่วนไหนมากที่สุด ทำให้บริหารค่าใช้จ่ายได้ง่ายขึ้น ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง ทำให้ประหยัด และมีเงินออมมากขึ้น โดยกำหนดวิธีเก็บเงิน และวิธีการลงทุน เพื่อเป็นเครื่องมือใช้ในการวางแผนการเงิน รวมทั้งทราบสถานะทางการเงินในปัจจุบัน ว่ามีรายรับมากกว่าหรือน้อยกว่ารายจ่าย ลดการก่อหนี้ในอนาคต

3) การลดรายจ่ายโดยสร้างของอุปโภค บริโภคในครัวเรือน ให้หลากหลายตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เช่นการปลูกผัก หรือผลไม้ขึ้นนอกเหนือจากผักชีฝรั่ง เช่นการปลูก

มะพร้าว เพื่อนำมาทำกะทิ การปลูกผักสวนครัวอื่น ๆ ที่เป็นวัตถุดิบในการทำขนม การเลี้ยงไก่ และเป็ด เพื่อนำไข่มาบริโภคและใช้เป็นวัตถุดิบทำขนมขาย

4) การพัฒนาจิตใจ เนื่องจากสามี และลูกชาย ช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัวน้อยเกินไป จึงมีแนวทางในการพัฒนาจิตใจโดยมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้กับสามีเพิ่มเติม อาทิเช่นดูแล ฟาร์มไก่ ดูแลสวนมะพร้าวและผักสวนครัวอื่น ๆ ส่วนลูกชายที่ยังหนุ่ม แข็งแรงควรได้เรียนรู้ งานและสังคม จึงได้ฝากฝังงานให้เป็นผู้ช่วยงานผู้ใหญ่บ้าน ช่วยเหลืองานเล็ก ๆ น้อย ๆ ในชุมชนเพื่อให้มีรายได้มาช่วยครอบครัวอีกทางหนึ่ง

5) เนื่องจากต้นทุนในการทำขนมที่สูงขึ้น ทั้งค่าน้ำมันในการร่าย กะทิ น้ำตาล เป็นต้น จึงจำเป็นต้องปรับราคาขนมให้สูงขึ้นอีกเล็กน้อย จากเดิมถุงละ 10 บาท เป็นถุงละ 15 บาทสำหรับขนมใส่กะทิ ส่วนขนมไม่ใส่กะทิอยู่ที่ 12 บาท และเพิ่มปริมาณแต่ละชิ้นขึ้นอีกเล็กน้อย เพื่อไม่เสียฐานลูกค้า

6) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า และเพิ่มช่องทางในการขายขนมที่เป็นรายได้เสริมในแต่ละเดือน

3. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการใช้เครื่องมือสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการตลาดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน จากการวิเคราะห์ข้อมูลจึงกำหนดแนวทางได้ดังนี้ ครอบครัวเป้าหมายได้ทำขนมไทยใส่ท้ายรถมอเตอร์ไซด์ร่ายในตอนเช้าในชุมชนคลองโยง หมู่ 1 มีรายได้เดือนละประมาณ 2,000 จึงมีแนวคิดในการสร้างรายได้มากขึ้น โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ และส่งเสริมการตลาด เพิ่มช่องทางการขายให้มากขึ้น

ผู้วิจัยมอบหมายงานให้กับนักศึกษาแขนงภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา CFD2203 การถ่ายทำภาพยนตร์ ได้เรียนรู้ร่วมกับครอบครัวเป้าหมาย โดยนักศึกษาเรียนรู้เรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาตีความ ออกแบบผลิตภัณฑ์ตามโจทย์ให้ตรงกับความต้องการเหมาะสมตามต้นทุน สภาพแวดล้อม ฐานะทาง

เศรษฐกิจของครอบครัว และตามความต้องการของครอบครัวเป้าหมาย ได้ข้อมูลเบื้องต้นสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) อยากเรียนรู้สูตรขนมให้มีความหลากหลายมากขึ้น จากเดิมที่ขายไม่กี่ประเภท อาทิ เช่น ตะโก้ เผือกกวน มันเชื่อม

2) อยากให้ลูกค้าจดจำหน้าตาของสินค้าได้ว่าขนมนี้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากครอบครัวเป้าหมาย แต่ไม่ได้ต้องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบผลิตภัณฑ์ เพราะแบบเดิมหาซื้อง่าย และจะเพิ่มต้นทุนโดยใช้เหตุ

3) อยากมีช่องทางวางขนมขายเป็นที่ โดยไม่ต้องซื้อเตอร์ไซต์เร่ขาย แต่ยังไม่อยากเปิดช่องทางขายออนไลน์เนื่องจากจะมีค่าใช้จ่ายจากการใช้อินเทอร์เน็ต และกลุ่มเป้าหมายที่มาซื้อขนมเป็นชาวบ้านในชุมชนคลองโยง

4) มีความต้องการใส่โทรศัพท์สั่งขนมลงในผลิตภัณฑ์ เพื่อมีลูกค้าสามารถติดต่อได้ โดยมีเบอร์โทรศัพท์ไว้ที่รถ หรือกล่องขนม

โครงการนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์เพื่อสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมไทย โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงานดังนี้

1) นำวิทยากรมาสาธิตและสอนสูตรทำขนมเพื่อให้มีขนมที่หลากหลายมากขึ้น โดยเชิญคุณภัทราธิษณ์ อัมพรประเสริฐสุข ซึ่งจบการเรียนทำขนมจากโรงเรียนช่างฝีมือในวัง (หญิง) และมีร้านขายขนมไทยออนไลน์เป็นวิทยากรสาธิตการทำขนมอาลัว และ ขนมหยกมณี เนื่องจากเป็นขนมที่สามารถเก็บไว้ได้นาน และทำง่าย ต้นทุนไม่สูง รวมถึงยังมอบสูตรขนมอื่นๆ เพื่อนำไปทำได้อีกในอนาคต โดยมีครอบครัวเป้าหมายและกลุ่มแม่บ้านร่วมฟังและทำขนม ในวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2565

ภาพที่ 1 การสาธิตทำขนมอาลาว กับขนมหยกมณี โดยคุณภัทราณิษฐ์ อัมมประเสริฐสุข

2) ออกแบบผลิตภัณฑ์ขนม โดยมอบหมายงานให้กับนักศึกษาแขนงภาพยนตร์และสื่อ ดิจิทัล ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา CFD2203 การถ่ายทำภาพยนตร์ ที่ได้นักศึกษา เรียนรู้ร่วมกับครอบครัวของคุณนวลวงศ์ โดยกำหนดให้นักศึกษาออกแบบโลโก้เพื่อพัฒนา ผลิตภัณฑ์ขนมไทย ตามโจทย์และข้อมูลที่ได้รับจากครอบครัวเป้าหมาย โลโก้ ชื่อ “ยายนวล ขนมไทย” โดยมีเบอร์โทรศัพท์ เพื่อใช้ติดต่อ โดยเป็นสติ๊กเกอร์ติดที่ผลิตภัณฑ์และตะกร้าติดรถ นักศึกษาได้ออกแบบและนำไปให้ครอบครัวเป้าหมาย คัดเลือก จึงได้แบบที่ถูกต้องตรงความต้องการที่สุดเพื่อนำไปใช้งานจริง เมื่อได้งานออกแบบที่ถูกต้องแล้วทางโครงการนำสติ๊กเกอร์ไป มอบให้กับครอบครัวเป้าหมาย เพื่อนำไปใช้ต่อไป

ภาพที่ 2 ตัวอย่างงานโลโก้ที่นักศึกษาออกแบบ เพื่อนำไปให้ครอบครัวเป้าหมายคัดเลือก

ภาพที่ 3 การนำผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาแล้วไปใช้จริง

3) เพิ่มช่องทางการขายขนม เนื่องจากเป็นความต้องการของครอบครัวเป้าหมาย นอกจากการเพิ่มช่องทางโทรศัพท์สั่งขนมแล้ว ครอบครัวเป้าหมายยังอยากมีช่องทางวางขนมขายเป็นที โดยไม่ต้องซื้อมอเตอร์ไซด์เร่งขาย โครงการมองเห็นโอกาสการพัฒนาชุมชนคลองโยง หมู่ 1 ในอนาคตที่กำลังพัฒนาเป็นเส้นทางจักรยานท่องเที่ยว ระหว่างเส้นทางมีวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านคลองโยง เป็นจุดแวะของนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปดูแปลงเกษตรอินทรีย์ทางเข้าวิสาหกิจชุมชนกำลังจะพัฒนาเป็นเพิงขายของจึงมีแนวคิดเข้าไปติดต่อวางขนมขายช่วงเสาร์อาทิตย์และวันหยุด ซึ่งเป็นช่องทางเพิ่มรายได้ในอนาคตโดยไม่ต้องขับรถเร่งขาย

4. การติดตามผล

โครงการติดตามผลการดำเนินงานจากเริ่มโครงการในเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ต่อเนื่องถึงเดือนเมษายน 2565 ระยะเวลา 3 เดือน พบว่าครอบครัวเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น จากเดิม 7,000 บาทต่อเดือน เพิ่มเป็น 12,000 บาท เมื่อดูจากบัญชีครัวเรือน พบว่าการบริหารเงินในครัวเรือนมีการเคลื่อนไหวที่ดีขึ้น มีรายรับมากกว่ารายจ่าย มีเงินเก็บมากขึ้น เริ่มมีการใช้วัตถุดิบในการทำขนมจากของที่มีในครัวเรือนเช่น ไข่ไก่สด และนำผักสวนครัวมาใช้บริโภคต่าง ๆ สมาชิกครอบครัวคนอื่น ๆ เริ่มมีส่วนร่วมในการหารายได้มาให้ครอบครัวมากขึ้นโดยเฉพาะลูกชายที่เริ่มมีรายได้มาช่วยแบ่งเบารายจ่ายในครอบครัวมากขึ้น เมื่อมีรายได้มากขึ้น สมาชิกทุกคนมีแรงจูงใจและกำลังใจในการใช้ชีวิตที่ดีขึ้น

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 แนวทางการยกระดับรายได้ให้กับเกษตรกรในชุมชน เศรษฐกิจฐานรากให้มีรายได้เพิ่มขึ้น การวิเคราะห์ศักยภาพของครอบครัวเป้าหมายใช้ทฤษฎี วิเคราะห์ SWOT นำผลวิเคราะห์มาประเมินเพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาความยากจนตาม ทฤษฎีด้านชุมชนพึ่งตนเอง พบว่าครอบครัวเป้าหมายมีศักยภาพในการพัฒนาซึ่งมีปัจจัยภายใน เช่น มีที่ดิน มีรายได้แน่นอนเป็นพื้นฐาน มีสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในช่วงอายุใช้แรงงาน ปัจจัย ภายนอกที่เอื้อต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งความเข้มแข็งของชุมชน มีสาธารณูปโภคที่ครบครัน ชุมชนที่กำลังพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินความพยายามพึ่งตนเอง ในระดับบุคคลของสุพรรณิ ไชยอำพร (2529) ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ความมีจิตใจในการ พึ่งตนเอง (Psychologically Self-reliance Spirit) มีความสามารถทางการเมือง (Political Capacity) และความสามารถทางเศรษฐกิจ (Economic Capacity) การเลือกสรรวิชาความรู้ รวมทั้งเทคโนโลยีจากภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสม

แนวทางในการวางกลยุทธ์ในขั้นตอนแรกของการแก้ปัญหาแบบเร่งด่วน คือการสร้าง แรงจูงใจในการดำเนินชีวิต เมื่อบุคคลขาดสมดุลในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะปัญหาหนี้สินที่ ส่งผลกระทบต่อเนื่องกับทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต การใช้หนี้แบบเดือนชนเดือนทำให้ขาดรายได้จน เจือครอบครัวอย่างเพียงพอ เป็นเหตุสำคัญในการทำให้ครอบครัวเป้าหมายไม่มีกำลังใจจะทำ สิ่งต่าง ๆ การสร้างแรงจูงใจให้สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจของ สรุรงค์ ไคว์ตระกูล (2550: 52) ที่กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจเป็นกระบวนการที่ชักนำใ้มน้าวให้บุคคลเกิด ความพยายามเพื่อที่จะสนองตอบความต้องการให้บรรลุผลสำเร็จแรงผลักดันให้บุคคลแสดง พฤติกรรมเพื่อสร้างสมดุลให้ตัวเอง โดยการสร้าง ความต้องการ (Need) และสิ่งล่อใจ (Incentives) เพื่อให้เกิดแรงขับ (Drives) การตื่นตัว (Arousal) การมีกำลังใจ และการคาดหวัง (Expectancy) เป็นการตั้งความปรารถนาว่าจะมีสิ่งที่ดีในอนาคต รวมถึงการตั้งเป้าหมาย (Goal setting) กำหนดทิศทางและจุดมุ่งหมายปลายทางเหมือนเรือที่มีหางเสือ เพราะมี เป้าหมายชัดเจน

การดำเนินงานในขั้นที่ 2 คือการสร้างรายได้ ลดรายจ่าย สอดคล้องตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีด้านชุมชนพึ่งตนเอง ความพอประมาณ หมายถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ การลดรายจ่ายและพึ่งพาตนเองโดยการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อเข้าใจรายรับรายจ่าย ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง และการพึ่งพาตนเองโดยการการสร้างของอุปโภค บริโภคในครัวเรือน ให้หลากหลายตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เช่นการปลูกผัก หรือผลไม้อื่นนอกเหนือจากผักชีฝรั่ง การปลูกมะพร้าว เพื่อนำมาทำกะทิ การปลูกผักสวนครัวอื่น ๆ ที่เป็นวัตถุดิบในการทำขนม การเลี้ยงไก่และเป็ด เพื่อนำไข่มาบริโภคและใช้เป็นวัตถุดิบทำขนมขาย

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เป็นการดำเนินงานขั้นสุดท้ายตามแนวทางการใช้เครื่องมือสื่อสารในการส่งเสริมการตลาดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน การปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้เหมาะสมตามต้นทุนสภาพแวดล้อม ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และเพิ่มช่องทางการขายผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ สอดคล้องกับแนวคิดด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์สุดดวง เรืองรุจิระ (2538) ในเรื่องของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ สู่ตลาดเพื่อทดแทนผลิตภัณฑ์เก่าจะช่วยรักษาชื่อเสียงของบริษัท ทดแทนปริมาณขายกำไรของผลิตภัณฑ์เดิม และสามารถนำทรัพยากรจากผลิตภัณฑ์เดิมมาใช้ให้เกิดประโยชน์

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ภาพรวมของการวิเคราะห์ SWOT ครอบครัวเป้าหมาย ค่อนข้างมีพื้นฐานที่ดีตามอัตราภาพ ทั้งมีที่ดินทำกินที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายมาก อยู่ในเขตที่มาสธารณูปโภคสมบูรณ์และกำลังพัฒนา ชุมชนค่อนข้างเข้มแข็งมีการช่วยเหลือกัน มีรายได้แน่นอนจากการปลูกผักชีฝรั่งและขายขนม มีสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในช่วงอายุใช้แรงงานได้ ยังไม่มีใครป่วยไข้ แต่เนื่องจากมีหนี้สิน การบริหารจัดการบัญชีครัวเรือนที่ยังไม่ดี ปัญหาสมาชิกครอบครัวที่ยังมาช่วยแบ่งเบาภาระได้ไม่เต็มที่ ทำให้ภาระหนักตกอยู่ที่คุณภรรยาเพียงคนเดียว

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอีกทางหนึ่ง ภาครัฐควรนำบุคลากรมาสอนวิชาชีพอย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืนแก่ชุมชน เช่น มีเจ้าหน้าที่มาสอนวิชาชีพ หรือจัดอบรมอาชีพ ให้กับกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคนและเสริมสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้นำเสนอตัวแบบครอบครัวเดียว ดังนั้นในโอกาสต่อไปควรนำตัวแบบนี้ไปเป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาตัวแบบและต่อยอดองค์ความรู้ทางวิชาการให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น หรือเป็นแนวทางในการพัฒนาเพิ่มรายได้ให้ชุมชน

2.2 การศึกษาในครั้งนี้องภาพรวมของทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน ดังนั้นการศึกษาในอนาคตอาจแบ่งการศึกษาออกเป็นด้าน ๆ เพื่อเป็นการเจาะลึกในแต่ละด้านและนำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ ๆ

แนวทางการแก้ปัญหาเพื่อสร้างรายได้เพิ่มในครอบครัวในเบื้องต้น คือการแก้ปัญหาเร่งด่วนเรื่องหนี้สิน และปรับแก้รายรับรายจ่ายในครัวเรือนเพื่อสร้างกำลังใจในการใช้ชีวิต การแก้ปัญหาระดับกลางคือการลดรายจ่ายและพึ่งพาตนเองโดยใช้หลักการพึ่งพาตนเอง ส่งเสริมให้ปลูกผักผลไม้ให้หลากหลาย รวมทั้งเลี้ยงสัตว์เพื่อนำเอาผลผลิตมาใช้ในครัวเรือน และแปรรูปผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน กระจายหน้าที่รับผิดชอบในครอบครัวไม่ให้ตกเป็นภาระหนักที่คน ๆ เดียว การนำเพื่อนบ้าน หรือชุมชนเข้ามาช่วยเหลือ เมื่อสมาชิกรับรู้การแบ่งเบา เยียวยาภาระต่าง ๆ ทำให้มีกำลังใจการพัฒนาชีวิตต่อไป

แนวทางการใช้เครื่องมือสื่อสารในการส่งเสริมการตลาดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครัวเรือนตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเพิ่มช่องทางการขาย โครงการได้ทำงานกับนักศึกษาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ออกแบบโลโก้ขนม “ยายนวล ขนมไทย” นอกจากนี้โครงการยังหาสถานที่วางขนมขายตามจุดท่องเที่ยวในอนาคตอีกด้วย มีรายได้เสริมที่

เพิ่มจากเดิม 2,000 บาทต่อเดือนเป็น 5,000 บาทต่อเดือน และมีทิศทางที่ดีในการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการวางขายขนมยังสถานที่ท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การติดตามผลหลังจากการดำเนินงาน 3 เดือน เริ่มโครงการในเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ต่อเนื่องถึงเดือนเมษายน 2565 ค้นพบว่าหลังจากการแก้ไขปัญหาคาความยากจนแบบบูรณาการในครอบครัวมีรายได้มากขึ้น มีการลดรายจ่ายโดยใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีในครัวเรือน สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมมากขึ้น มีแรงจูงใจและกำลังใจในการพัฒนาชีวิตในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลตำบลคลองโยง. (2563). ประวัติความเป็นมา. เทศบาลตำบลคลองโยง. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2565 จาก <https://www.khlongyong.go.th/content/information/2>
- นภาพรณ หะวานนท์และ คณะ. (2550). ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2543). SWOT การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2560). เศรษฐกิจฐานราก. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2565 จาก https://web.codi.or.th/development_project/20201125-20029/
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุดาตวง เรื่องรุจิระ. (2538). นโยบายผลิตภัณฑ์และราคา. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- สุพรรณิ ไชยอำพร. (2536). รายงานวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของคนไทย : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองกับชาวชนบท. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2550). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสน่ห์ จามริก. (2541). ฐานคิดสู่ทางเลือกใหม่ของสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น
ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

มาตรการกักขังแทนค่าปรับกับความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ
ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*

THE CONFINEMENT MEASURE INSTEAD OF AND ECONOMIC AND
INEQUALITY IN THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM

ศิวัฒน์ ลายคราม¹, เศรษฐาวิชญ์ นาคเพ็ง², กัญญาณัฐ แก้วกุ่ม³ และ ณวัฒน์ ดาตุ⁴

Siwarut Laikram¹, Setthawich Nakpeng², Kanyanat Kaeokung³ and Nuwat Tatu⁴

¹⁻⁴สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹⁻⁴School of Law, Walailak University, Thailand

Email: Laikramnaja@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการกักขังแทนการปรับกักขังแทนค่าปรับเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นมาตรการที่ขัดต่อหลักความเสมอภาคเนื่องมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ เมื่อศาลสั่งลงโทษปรับผู้ต้องหาโทษปรับที่มีฐานะร่ำรวยสามารถจ่ายค่าปรับตามใบเรียกเก็บเงินของศาลได้ แต่ในทางตรงกันข้ามต้องโทษปรับมีฐานะยากจนจะไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการจำกัดเสรีภาพและไม่สามารถจ่ายค่าปรับได้ บทความนี้จะนำเสนอแนวทางทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งผู้ต้องหาโทษปรับที่มีฐานะร่ำรวยและผู้ต้องหาโทษปรับที่มีฐานะยากจน หากในกรณีที่ผู้ต้องหาโทษไม่มีทรัพย์สินที่จะยึดหรือใช้แทนค่าปรับรวมทั้งผู้ต้องหาโทษไม่สามารถให้บริการสังคมเพื่อประโยชน์สาธารณะแทนค่าปรับได้ จึงจำเป็นต้องหามาตรการทางกฎหมายรองรับที่สามารถแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมและการถูกจำกัดเสรีภาพ ปัจจุบันมีปัญหาหลายประการเกี่ยวกับอัตราโทษคงที่สำหรับผู้ต้องหาโทษเนื่องจากกฎระเบียบไม่คำนึงถึงฐานะของผู้ต้องหาโทษปรับแต่ละคน บทความวิชาการนี้จะเสนอแนวทางในการกำหนดอัตราโทษใหม่ให้ มีความสอดคล้องกับรายได้ของผู้ต้องหาโทษปรับในแต่ละคนและแต่ละวัน อาทิ หลักความเสมอภาคของค่าปรับอาจจะให้ชำระเป็นงวด ๆ เพื่อ

* Received 11 February 2022; Revised 15 January 2023; Accepted 30 March 2020

หลีกเลี่ยงการกักขังแทนค่าปรับโดยพิจารณาจากหลักการสัดส่วน คำแนะนำจากประธานศาลฎีกาเพื่อให้ผู้ต้องโทษปรับที่ไม่มีมีฐานะร่ำรวยสามารถจ่ายค่าปรับโดยไม่มีเหตุการณ์ถูกจำกัดเสรีภาพ

คำสำคัญ: การกักขังแทนค่าปรับ, ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ, บริการสังคม, หลักความเสมอภาค, หลักความได้สัดส่วน

Abstract

This academic article aims to study the detention measures instead of fines for demonstrating, it is contrary to the principles of equality due to economic inequality. Meanwhile, the court orders the fines, the wealthy convicted person could pay the fine due to the court's bill. On the contrary, the unwealthy convicted person would not be able to pay the fine. As a result, to protect their restriction of liberty and inability to pay fines. This article will propose effective legal approaches that affect both wealthy and unwealthy convicted persons. If the convicted person has no real property to seize or use instead of the fine included unable to give social service for public benefit instead of fines. Furthermore, it is necessary to find legal measures that could solve the restriction of freedom and liberty. currently, there are several problems with fixed penalty rates for the convicted person since the rule does not concern each convicted person's status. Therefore, this article proposes guidelines for determining the new rate of penalties to be consistent with the income of the individual and daily fines, including the principle of equality of fines, which may be paid in instalments in order to avoid the detention instead of fine, regarding by the principle of proportion, the advice from the president of the Supreme Court so that the convicted person who is not wealthy could pay their fines without grounds for liberty.

Keywords: Confinement instead of Fines, Economic Inequality, Social Service Work, Equality Principles, Proportion Principle

บทนำ

จากปัญหาความเหลื่อมล้ำในกระบวนการยุติธรรมของไทย เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาขึ้นจะต้องมีการลงโทษผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 28 ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามคำพิพากษาต่อศาล (Office of the Council of State, 2022) ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ตามมาตรา 29 เมื่อศาลพิพากษาลงโทษปรับแล้ว ผู้ต้องโทษปรับต้องนำเงินมาชำระค่าปรับ หากไม่นำเงินมาชำระค่าปรับภายใน 30 วัน จะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับตามจำนวนที่กำหนด หากไม่มีทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินที่สามารถจะยึดหรืออายัดได้ อาจถูกศาลสั่งกักขังแทนค่าปรับ (Office of the Council of State, 2022) อย่างไรก็ตามโทษปรับเป็นการลงโทษที่มุ่งเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผลดีต่อผู้กระทำความผิดที่สามารถ ชำระค่าปรับได้ แต่เป็นผลเสียอย่างยิ่งต่อผู้กระทำความผิดที่ไม่มีทรัพย์สินพอที่จะนำมาชำระค่าปรับตามคำพิพากษา หากไม่ชำระค่าปรับ ภายในกำหนดเวลาและไม่ได้อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ แทนค่าปรับอันจะทำให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวต้องถูกกักขังแทนค่าปรับโดยการจำกัดเสรีภาพซึ่งมีสภาพร้ายแรงกว่าโทษปรับ

การบังคับใช้มาตรการกักขังแทนค่าปรับแสดงให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ไม่ได้ได้รับความเท่าเทียมซึ่งเป็นความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่ปรากฏความไม่เท่าเทียมในรายได้และทรัพย์สินของบุคคล ดังนั้นจึงมีแนวคิดที่จะเสนอแนวทางอื่นในการบังคับโทษปรับที่ไม่เป็นผลให้ผู้ต้องโทษปรับถูกจำกัดเสรีภาพ บทความวิชาการนี้จึงมุ่งศึกษามาตรการการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 29 เพื่อแสดงให้เห็นว่าการกักขังแทนค่าปรับเป็น มาตรการที่ขัดต่อหลักความเสมอภาค และหาแนวทางอื่นในการบังคับโทษปรับที่นอกเหนือจากการกักขังแทนค่าปรับ ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่สามารถชำระค่าปรับได้หากไม่มีทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินที่สามารถจะยึดหรืออายัดได้ และไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ ซึ่งเป็นมาตรการทางเลือกให้กับ ผู้ต้องโทษปรับที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับ โดยอาจให้สิทธิที่จะยื่นคำร้อง

เพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับหรือกรณีปรากฏแก่ศาลว่าผู้ต้องโทษปรับรายใดอยู่ในเกณฑ์จะทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้และผู้ต้องโทษปรับยินยอม ศาลจึงจะมีคำสั่งได้ ซึ่งหากนำมาตรการเหล่านี้มาใช้แก้ปัญหาให้กับผู้ต้องโทษปรับที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ (Office of the Council of State, 2022)

เมื่อการกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการที่ขัดต่อหลักความเสมอภาคจึงไม่ควรมีการบังคับใช้ และมีแนวทางอื่น ในการบังคับโทษปรับ โดยค่าปรับให้กำหนดตามวันและรายได้ เนื่องด้วยปัจจุบันประเทศไทยใช้การกำหนดโทษแบบตายตัว ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ได้รับผลกระทบจากการลงโทษปรับมากกว่าผู้กระทำความผิดที่สามารถชำระค่าปรับได้ และเมื่อได้กำหนดค่าปรับตามคำพิพากษาแล้วก็นำวิธีการผ่อนชำระค่าปรับมาใช้ในการบังคับโทษปรับ จากการเสนอแนวทางดังกล่าวจะทำให้ผู้ต้องโทษปรับที่มีฐานะยากจนสามารถที่จะชำระค่าปรับได้ และจะทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับซึ่งเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษปรับอันไม่เป็นผลให้ผู้ต้องโทษปรับถูกจำกัดเสรีภาพทางการเคลื่อนไหวและการดำเนินชีวิตตามปกติ

บทความนี้แบ่งออกเป็นสามส่วนโดยในส่วนที่หนึ่งเป็นข้อความทั่วไปว่าด้วยโทษปรับและปัญหาที่นำไปสู่ความไม่เสมอภาคเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งในส่วนที่หนึ่งจะแบ่งเป็นข้อย่อยได้สามข้อย่อย ได้แก่ การบังคับโทษปรับที่นำไปสู่การกักขังแทนค่าปรับ มาตรการของการบังคับโทษปรับกรณีผู้ต้องโทษปรับไม่สามารถชำระค่าปรับได้ และเหตุผลที่ไม่สมควรนำการกักขังมาใช้แทนการบังคับโทษปรับโดยเปรียบเทียบกับโทษจำคุก จากนั้นในส่วนที่สองคือแนวคิดทฤษฎีที่นำไปสู่การเสนอแนวทางใหม่แทนการกักขังแทนค่าปรับ และในส่วนที่สามคือหลักการกักขังแทนค่าปรับกับแนวคิดทฤษฎีที่นำไปสู่การเสนอแนวทางใหม่

ข้อความทั่วไปว่าด้วยโทษปรับและปัญหาที่นำไปสู่ความไม่เสมอภาคเชิงเศรษฐกิจ

ประมวลกฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติประเภทของโทษไว้ในมาตรา 18 โทษจะมีลักษณะรุนแรงเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะความร้ายแรงของการกระทำความผิดและก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหายหรือรัฐมากน้อยเพียงใด โดยกำหนดโทษไว้ 5 ประเภท คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน โดยโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่บังคับเอากับชีวิต เป็นโทษที่ตัดโอกาสในการกระทำความผิดเป็นการถาวรและทดแทนการกระทำที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อขึ้นโทษจำคุกและโทษกักขังเป็นโทษที่บังคับเอากับเสรีภาพอันเป็นโทษที่ตัดโอกาสในการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเป็นการชั่วคราว หรืออาจจะถาวรในกรณีจำคุกตลอดชีวิต และสุดท้ายโทษปรับและโทษริบทรัพย์สินเป็นโทษที่มุ่งบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเพื่อให้เกิดความเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดอีก โดยวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งมิให้กระทำความผิดซ้ำและเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นเลียนแบบการกระทำความผิดอีกด้วย ในปัจจุบันโทษปรับเป็นโทษที่ศาลนำมาใช้มากที่สุด และยังเป็นโทษที่นำไปใช้คู่กับโทษจำคุกในความผิดเกือบทุกประเภท ทั้งนี้เพราะโทษปรับเป็นวิธีการลงโทษที่รัฐเสียค่าใช้จ่ายน้อย และไม่ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้กระทำความผิด (Pandam, 2014)

การบังคับโทษปรับนั้นได้กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการบังคับเอาค่าปรับไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 29 คือมาตรการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับและมาตรการกักขังแทนค่าปรับ กล่าวคือ ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องนำเงินมาชำระค่าปรับต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา หากไม่ชำระจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ เว้นแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือสั่งให้กักขังแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้ และในปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญามาตรา 30/1 มีมาตรการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ อีกทั้งกำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับไม่เกิน 80,000 บาทที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับสามารถยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้อีกทางเลือกหนึ่ง

ในทางปฏิบัติของศาลในเรื่องการบังคับโทษปรับ เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชำระค่าปรับและจำเลยไม่สามารถชำระค่าปรับในวันที่ศาลมีคำพิพากษาได้ ศาลจะออกหมายกักขัง

จำเลยแทนค่าปรับทันที ทั้งที่จำเลยยังมีเวลาในการที่จะนำเงินมาชำระค่าปรับได้ภายในกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาโดยศาลไม่ได้นำมามาตรการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับมาบังคับก่อน เนื่องจากศาลเห็นว่าการที่ผู้ต้องโทษไม่สามารถชำระเงินได้นั้น เป็นเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยจะหลีกเลี่ยง ไม่ชำระค่าปรับ และมาตรการยึดทรัพย์สินมาใช้ค่าปรับซึ่งมีความซับซ้อนยุ่งยากและไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งการสั่งกักขังแทนค่าปรับย่อมทำให้คำพิพากษาของศาลมีผลบังคับทันทีและเป็นการเร่งรัดให้จำเลยหาเงินมาชำระค่าปรับ จากทางปฏิบัติดังกล่าวทำให้การบังคับโทษปรับเป็นกรณีศาลบังคับคดีในเรื่องการบังคับโทษปรับทันทีโดยไม่ได้รอรระยะเวลาตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด อันนำไปสู่การละเมิดสิทธิเสรีภาพของจำเลย ถือได้ว่าเป็นการบังคับเอากับเสรีภาพก่อนเพื่อให้มีการชำระค่าปรับ การเปลี่ยนโทษปรับเป็นการกักขังจึงเป็นการทำลายเจตนารมณ์ของโทษปรับ (Thipbunsap, 2009)

เพื่อให้มองเห็นภาพรวมของการบังคับโทษปรับที่จะทำให้ผู้ต้องโทษปรับต้องถูกกักขังแทนค่าปรับซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 กรณี ได้แก่

1. กรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่ได้นำเงินมาชำระค่าปรับภายใน 30 วัน ศาลจะออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินขายทอดตลาดเพื่อใช้แทนค่าปรับ หากผู้ต้องโทษปรับไม่มีทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินพอที่จะชำระค่าปรับได้ครบถ้วน และได้มีการยื่นคำร้องเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับแล้วแต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องโทษปรับไม่ได้อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ ศาลจึงไม่อาจมีคำสั่งให้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้ ผู้ต้องโทษปรับดังกล่าวจึงต้องถูกกักขังแทนค่าปรับในเรื่องของมาตรการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับจะมีการอธิบายเพิ่มเติมต่อไป

2. กรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่มีทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินที่จะชำระค่าปรับได้ครบถ้วน และไม่ได้นยื่นคำร้องขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับอาจจะเพราะด้วยเหตุที่ยินยอมถูกกักขัง แทนค่าปรับหรือไม่ทราบถึงมาตรการดังกล่าวแล้วแต่กรณี ศาลจึงต้องออกหมายกักขังผู้ต้องโทษดังกล่าวแทนค่าปรับ

3. กรณีปัญหาในทางปฏิบัติในการบังคับโทษปรับกรณีที่ต้องโทษปรับไม่สามารถชำระค่าปรับได้ในวันที่ศาลพิพากษาลงโทษปรับ โดยศาลใช้เหตุที่ต้องโทษปรับจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับมาออกหมายกักขังแทนค่าปรับโดยมิได้รอให้ครบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา 29 วรรคหนึ่ง และได้ปฏิบัติตามขั้นตอนในการบังคับโทษปรับด้วยการ ยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับก่อนแต่อย่างใด (Thipbunsap, 2009) อันเป็นเหตุให้ผู้ต้องโทษปรับต้องถูกกักขังแทนค่าปรับและจะถูกส่งตัวไปยังสถานที่กักขังโดยทันทีตามที่ได้อธิบายไว้แล้วข้างต้นในข้อที่ 1 ข้อความทั่วไปว่าด้วยโทษปรับและปัญหาที่นำไปสู่ความไม่เสมอภาคเชิงเศรษฐกิจในเรื่องของปัญหาของการกักขังแทนค่าปรับ

การกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญาขึ้นอยู่กับลักษณะความร้ายแรงของการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติประเภทของโทษไว้ในมาตรา 18 โทษจะมีลักษณะรุนแรงเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะความร้ายแรงของการกระทำความผิดเพื่อให้เกิดความเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดในปัจจุบันโทษปรับเป็นโทษที่ศาลนำมาใช้มากที่สุดเพราะโทษปรับเป็นวิธีการลงโทษที่รัฐเสียค่าใช้จ่ายน้อย และไม่ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้กระทำความผิดการบังคับโทษปรับทันทีโดยไม่ได้ออกระยะเวลาตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดซึ่งอาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิเสรีภาพของจำเลยได้เนื่องจากถือได้ว่าเป็นการบังคับเอากับเสรีภาพก่อนให้จำเลยชำระค่าปรับ

มาตรการของการบังคับโทษปรับกรณีผู้ต้องโทษปรับไม่สามารถชำระค่าปรับได้

เมื่อมีการกระทำความผิดอาญา และมีการฟ้องผู้กระทำความผิดเป็นจำเลยต่อศาลโดยศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษปรับ ผู้ต้องโทษปรับต้องนำเงินมาชำระค่าปรับต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีพิพากษา หากไม่นำเงินมาชำระภายในกำหนดระยะเวลาจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้

กรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดระยะเวลาสามสิบวัน ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 และมาตรา 30 เว้นแต่จำเลยที่ต้องโทษปรับเป็นนิติบุคคล ซึ่งไม่อาจถูกกักขังแทนค่าปรับได้หรือให้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้ ดังนั้นหากจำเลยที่ต้องโทษปรับเป็นนิติบุคคลไม่สามารถชำระค่าปรับได้ จึงต้องมีการบังคับโทษ

ปรับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 ด้วยการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของจำเลยที่เป็นนิติบุคคลเพื่อใช้ค่าปรับเท่านั้น มาตรา 29/1 กำหนดมาตรการบังคับโทษปรับโดยการให้อำนาจศาลในการออกหมายบังคับคดีด้วยการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ การบังคับคดีจะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการบังคับคดีและให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจหน้าที่ยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของ ผู้ต้องโทษปรับและขายทอดตลาด ทั้งนี้ให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายจากผู้ดำเนินการบังคับคดี ให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดี หมายความว่าแม้ผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับ บางกรณีศาลจะไม่ออกหมายบังคับคดีก็ได้ กล่าวคือ ศาลอาจจะมียกฟ้องให้ผู้ต้องโทษปรับที่ยินยอมด้วยให้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับก็ได้ตามมาตรา 30/1 (Office of the Council of State, 2022)

ดังนั้นเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษปรับในคดีอาญา ผู้ต้องโทษปรับจะต้องนำเงินมาชำระค่าปรับต่อศาลภายในระยะเวลาที่กำหนดนับแต่วันที่ศาลมีพิพากษา หากไม่นำเงินมาชำระก็จะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ หากจำเลยที่ผู้ต้องโทษปรับเป็นนิติบุคคลซึ่งไม่อาจถูกกักขังแทนค่าปรับได้รวมถึงการบริการสังคมได้ ศาลอาจต้องมีการบังคับโทษด้วยการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของจำเลยที่เป็นนิติบุคคลเพื่อใช้ค่าปรับโดยการให้อำนาจศาลในการออกหมายบังคับคดีด้วยการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ

มาตรการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ

ปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 30/1 ถึงมาตรา 30/3 ได้กำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับมาใช้แก่ปัญหากรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่มีเงินชำระค่าปรับโดยหักค่าปรับออกจากการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับใน

อัตรา 500 บาทต่อวัน ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องโทษปรับที่มีฐานะยากจน แต่อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดในการนำมาใช้หลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านอัตราค่าปรับซึ่งจะต้องเป็นกรณีที่ศาลสั่งลงโทษปรับไม่เกิน 80,000 บาท จะเห็นได้ว่าถ้าเกิน 80,000 บาท แล้วไม่มีเงินชำระค่าปรับก็ต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ และจะต้องเป็นกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับร้องขอต่อศาล หรือความปรากฏแก่ศาลว่าผู้ต้องโทษปรับอยู่ในเกณฑ์ที่จะทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ และผู้ต้องโทษปรับยินยอมเท่านั้น ศาลจึงจะสามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาสั่งให้ผู้ต้องโทษปรับสามารถทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้หรือไม่ ซึ่งเห็นได้ว่ากฎหมายมิได้เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาสั่งลงโทษให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้ นอกจากนี้ผู้ต้องโทษปรับหลายรายก็ไม่ทราบว่ามาตรการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับจึงมิได้ร้องขอเข้ามา (Techasomboon, 2018) และจากการศึกษาพบว่ามาตรการดังกล่าวนั้นก็นำมาใช้แก้ปัญหาได้เฉพาะกับคนยากจนแต่เพียงทางเดียวสำหรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่สามารถชำระค่าปรับได้ มาตรการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับก็มิได้มีบทบาทกับบุคคลดังกล่าวแต่อย่างใด ทำให้มาตรการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค ทั้งเป็นการจำกัดเสรีภาพ จำกัดเวลาพักผ่อนส่วนตัว และบังคับให้ต้องใช้เพื่อสร้างประโยชน์แก่สังคม มาตรการให้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับจึงไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องโทษปรับ (Pandam, 2014)

ผู้ต้องโทษปรับจะถูกกักขังแทนค่าปรับก็วันก็ขึ้นอยู่กับจำนวนค่าปรับตามคำพิพากษา หรือจำนวนค่าปรับที่ยังค้างชำระต่อศาล ซึ่งการกักขังแทนค่าปรับให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังที่กำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีดำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน ตามมาตรา 24 ผู้ต้องโทษกักขังนั้นอาจถูกกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งมาตรา 29 วรรคสอง มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 24 วรรคสองมาใช้บังคับกับการกักขังแทนค่าปรับ หมายความว่าผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับจะ ถูกกักขังในที่อาศัยของตนเองไม่ได้ โดยการกักขังแทนค่าปรับจะถืออัตรา 500 บาทต่อวัน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 30 (Pakau, 2020) ในการคำนวณระยะเวลานั้นให้นับวันเริ่มกักขังแทนค่าปรับรวมเข้าด้วยและให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขัง

นั้นออกจากจำนวนค่าปรับ เว้นแต่ผู้นั้นต้องคำพิพากษาให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับ ในกรณีเช่น
ว่านี้ถ้าจะต้องหักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากเวลาจำคุกตามมาตรา 22 ก็ให้หักออกก่อน
เหลือเท่าใดจึงให้หักออกจากเงินค่าปรับ เมื่อผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังแทนค่าปรับครบกำหนด
แล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด ถ้านำเงินค่าปรับมาชำระครบแล้วให้ปล่อยตัวไป
ทันที (Office of the Council of State, 2022)

การกำหนดโทษปรับไว้ในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ลงโทษผู้กระทำความ
ผิดเพื่อที่จะไม่ให้เกิดอันตรายขึ้นกับสังคมซึ่งเป็นอันตรายที่ไม่รุนแรงมาก และเพื่อเป็น
การทดแทนที่ได้กระทำต่อเสรีภาพต่อชีวิตหรือต่อร่างกายโดยกฎหมายเห็นว่าขนาดของ
ความผิดที่ผู้กระทำได้รับเมื่อเทียบกับบทลงโทษแล้วไม่มีความจำเป็นที่ถึงกับต้องจำกัดเสรีภาพ
นอกจากนี้การลงโทษจำคุกหรือกักขังมีขึ้นก็เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบ
อย่างไรก็ตามการลงโทษจำคุกในระยะเวลาไม่น้อยอาจไม่เพียงพอที่จะให้ผู้กระทำความผิดเกิด
ความเข็ดหลาบ ดังนั้นในการกระทำความผิดอาญาในคดีเล็กน้อยซึ่งจำเลยหรือผู้ต้องหาไม่ควร
ได้รับโทษจำคุก จึงได้มีการเสนอโทษปรับซึ่งเป็นการลงโทษในทางทรัพย์สินและเป็นการ
หลีกเลี่ยงโทษจำคุกกระยะสั้น นอกจากนี้การที่รัฐใช้การลงโทษปรับแทนโทษจำคุกกระยะสั้นยัง
เป็นผลทำให้รัฐประหยัดงบประมาณในการบริหารจัดการการบังคับโทษอีกด้วย ดังนั้น
วัตถุประสงค์ของการนำโทษปรับมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดก็เพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้ เช่น
รัฐไม่จำเป็นต้องจัดหาสถานที่กักขังหรือจำคุกให้อีก ก็เป็นการประหยัดงบประมาณในการใช้จ่าย
เกี่ยวกับผู้ถูกกักขังหรือจำคุกระหว่างต้องโทษ ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจที่จะกำหนดอัตราโทษให้
เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดไม่มีมลทิน ทำให้รัฐ
มีรายได้เพิ่มมากขึ้นเป็นต้น (Techasomboon, 2018)

การกำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อขอ
ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้นั้น โดยหักค่าปรับออกจาก
การทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้
ต้องโทษปรับที่มีฐานะยากจน แต่อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดเนื่องจาก
มาตรการดังกล่าวไม่เหมาะสมกับผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่สามารถชำระค่าปรับได้ทันที อีกทั้ง
มาตรการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับก็มิได้มีบทบาทกับ

บุคคลดังกล่าวแต่อย่างใด ทำให้มาตรการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ แทนค่าปรับไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค ทั้งเป็นการจำกัดเสรีภาพ จำกัดเวลาพักผ่อนส่วนตัว และระยะเวลาไม่น้อยอาจไม่เพียงพอที่จะให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบจึงไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องโทษ ปรับ

เหตุผลที่ไม่สมควรนำการกักขังมาใช้แทนการบังคับโทษปรับโดยเปรียบเทียบกับโทษจำคุก

ลักษณะของโทษที่จะบังคับแก่ผู้กระทำความผิดมี 3 ลักษณะคือ โทษที่บังคับต่อชีวิต โทษที่บังคับต่อเสรีภาพ โทษที่บังคับต่อทรัพย์สิน โทษจำคุกและโทษกักขัง ล้วนเป็นโทษที่บังคับต่อเสรีภาพ ซึ่งโทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลาตามคำพิพากษาของศาลและไม่มีกำหนดระยะเวลา กรณีศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตในการคำนวณเกี่ยวกับระยะเวลาจำคุกจะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญา

โทษกักขังเป็นโทษที่มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการเช่นเดียวกับโทษจำคุก แต่เป็นโทษที่มีลักษณะเบากว่า ซึ่งเป็นการกักตัวไว้ในสถานที่กักขังที่กำหนดไว้ แต่ไม่ใช่ที่เรือนจำเหมือนการจำคุก เช่น สถานกักขังกลาง เป็นต้น แต่ลักษณะของโทษจำคุกและกักขังเป็นโทษที่ทำให้สูญเสียอิสรภาพ และอาจส่งผลกระทบในทางลบต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องโทษเป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก ภายหลังการปล่อยตัวเหตุเพราะคนที่อยู่รอบข้างได้ ตั้งข้อรังเกียจเข้าใจว่าเป็นคนติดคุก เพราะคนส่วนใหญ่ไม่ได้ทราบถึงข้อเท็จจริง ความแตกต่างของสาเหตุลักษณะของโทษจำคุก โทษกักขัง การกักกันตัวเพื่อความปลอดภัย หรือการถูกคุมขังไว้ที่สถานีตำรวจ เมื่อเขาเห็นว่าบุคคลนั้นถูกควบคุมตัวไว้ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น เรือนจำ สถานกักขัง สถานีตำรวจ เป็นต้น ผู้ต้องโทษไม่ว่าจะกรณีใดก็ถูก สังคมประณามไปแล้วว่าเป็นคนชั่วคน ขี้ฉะฉาง

โทษกักขังจึงแตกต่างจากโทษอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นโทษที่เปลี่ยนมาจากโทษอื่น ๆ ทั้งสิ้นในประมวลกฎหมายอาญาไม่มีความผิดใดที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษกักขังโดยตรง เป็นแต่เพียงรับโทษอื่น ๆ เช่น โทษจำคุกหรือ โทษปรับ แล้วเปลี่ยนมาเป็นโทษกักขังเท่านั้น โทษกักขังจะใช้แก่ผู้กระทำความผิดในกรณีดังนี้ เช่น เปลี่ยนมาจากโทษจำคุก (มาตรา 23) เปลี่ยนมาจากโทษปรับ กรณีไม่ยอมชำระค่าปรับหรือศาลมีเหตุสงสัยว่าผู้ต้องโทษ

ปรับจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ (มาตรา 29) (Vajanasawad, 2008) กรณีโทษกักขังเปลี่ยนมาจากโทษจำคุกเมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุกตามความในมาตรา 23 ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้ (Office of the Council of State, 2022)

สถานที่กักขังมีบัญญัติอยู่ในมาตรา 24 “ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีดำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน หรือศาลจะสั่งในคำพิพากษาให้กักขัง ผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของ ผู้ถูกกักขังก็ได้ ถ้าในสถานที่กักขังดังกล่าวอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้นั้นหรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่า ไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของ ผู้นั้นเองโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้” ตามความในมาตรา 24 วรรคสาม ศาลจะมีคำสั่งให้เปลี่ยนสถานที่กักขังไปเป็นสถานที่อื่นก็ได้ แต่ต้องมีใช่ที่อยู่อาศัยของผู้ถูกกักขังเอง เหตุเพราะผู้ถูกกักขังนั้นอาจถูกกักขังแทนค่าปรับตามมาตรา 29 วรรคหนึ่ง ซึ่งมาตรา 29 วรรคสอง มิให้นำบทบัญญัติในมาตรา 24 วรรคสองมาใช้บังคับ ซึ่งก็หมายความว่าผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับจะถูกกักขังในที่อยู่อาศัยของตนไม่ได้ ดังนั้นหากมีกรณีตาม มาตรา 24 วรรคสาม เช่น กรณีที่สถานที่กักขังนั้นก่อให้เกิดอันตราย กฎหมายไม่ห้ามการเปลี่ยนสถานที่กักขังมาเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ถูกกักขังเอง เพราะผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับไม่อาจถูกกักขังในที่อยู่อาศัยของตนเองได้ การที่จะให้เปลี่ยนมากักขังในที่อยู่อาศัยของตนเองในภายหลังจึงไม่อาจกระทำได้ จะเห็นได้ว่าผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับเท่านั้นที่ไม่ได้รับสิทธิที่จะได้กักขังในสถานที่อยู่อาศัยของตนเองได้แต่สำหรับผู้ต้องโทษกักขังอาจถูกกักขังในสถานที่อยู่อาศัยของตนเองได้ (Vajanasawad, 2008)

จากกรณีนี้ผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับซึ่งเปลี่ยนมาจากโทษปรับที่มีการบังคับเอา กับทรัพย์สินกรณีที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้หรือศาลสงสัยว่าจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ อาจต้องถูกกักขังแทนค่าปรับอันเป็นโทษกักขังที่มีลักษณะเป็นโทษที่บังคับเอา กับเสรีภาพ อีกทั้งผู้

ถูกกักขังแทนค่าปรับก็มีข้อจำกัดมากกว่าผู้ต้องโทษกักขังในกรณีที่อาจถูกกักขังในสถานที่อยู่อาศัยของตนได้

แนวคิดนำไปสู่การเสนอแนวทางใหม่แทนการกักขังแทนค่าปรับในประเทศไทย

การบังคับโทษปรับกรณีผู้ต้องโทษปรับไม่สามารถชำระค่าปรับได้ หลังจากได้ศึกษา มาตรการยึดทรัพย์สินหรือ आयตสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินใช้ค่าปรับ มาตรการกักขังแทนค่าปรับ มาตรการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในทางปฏิบัติจริง จากที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นยังเป็นเหตุให้ผู้ต้องโทษปรับหลายรายต้องถูกจำกัดเสรีภาพด้วยการกักขังแทนค่าปรับ ฉะนั้นจึงมีแนวทางใหม่ในการบังคับโทษปรับที่จะ ไม่ทำให้ผู้ต้องโทษปรับต้องถูกจำกัดเสรีภาพ ในทางปฏิบัติการบังคับคดีในเรื่องการบังคับโทษปรับหากศาลมีคำพิพากษาแล้วผู้ต้องโทษปรับไม่มีเงินชำระค่าปรับศาลก็จะส่งลงโทษกักขังแทนค่าปรับทันที ทั้งที่ยังอยู่ในกำหนดระยะเวลา 30 วันนับแต่ศาลมีคำพิพากษา เนื่องจากมาตรการยึดทรัพย์สินหรืออายตสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินมาชำระค่าปรับนั้นมีขั้นตอนที่ซับซ้อนยุ่งยากและไม่มีหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบโดยตรง มาตรการดังกล่าวจึงนำมาใช้บังคับโทษปรับกรณีผู้ต้องโทษปรับเป็นนิติบุคคล ผู้ต้องโทษปรับที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องสูญเสียอิสรภาพและทำให้รัฐต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการดูแลผู้ต้องโทษ (Pandam, 2014)

จากการศึกษาระบบการลงโทษปรับของประเทศไทยในปัจจุบันใช้ระบบการกำหนดอัตราโทษปรับแบบตายตัว (Fixed Sum System) ซึ่งมีได้ทำให้การลงโทษเป็นไปโดยเท่าเทียม เนื่องจากโทษปรับที่กำหนดแบบตายตัวทำให้เกิดความ ไม่เสมอภาคในการลงโทษ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่สามารถชำระค่าปรับได้จะไม่ได้รับผลกระทบจากการลงโทษหนักเท่าผู้ที่ฐานะยากจนที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ผู้ที่มีฐานะยากจนก็จะได้รับผลกระทบจากการลงโทษปรับอย่างรุนแรงเนื่องจากจะถูกศาลบังคับใช้ค่าปรับโดยวิธีการยึดทรัพย์สินหรืออายตสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินมาชำระค่าปรับหรือไม่ก็ถูกกักขังแทนค่าปรับ

จากปัญหาการบังคับโทษปรับและการกำหนดอัตราโทษปรับในประเทศไทยไม่ได้คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ของผู้ต้องโทษปรับซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมไทย ความร่ำรวยหรือความยากจนย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลไม่เท่าเทียมกัน (Laikram & Pathak, 2021) ไม่เว้นแม้แต่ในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะความผิดเดียวกัน คนยากจนกลับเป็นผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำที่รุนแรงกว่า แม้จำนวนค่าปรับ

สำหรับการกระทำความผิดอย่างเดียวกันมีจำนวนเท่ากันก็ตาม (Laikram & Pathak, 2022) แต่หากพิจารณาเปรียบเทียบถึงผลของการลงโทษปรับระหว่างผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกับผู้มีฐานะยากจนจะได้รับผลกระทบมากกว่าซึ่งไม่ต่างจากการถูกลงโทษที่รุนแรงกว่าหากไม่มีเงินชำระค่าปรับ ผลที่ตามมาคือ การต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ และผลของคดีก็ไม่ได้กระทบแค่ตัวผู้กระทำความผิดแต่เพียงผู้เดียวแต่อาจจะกระทบถึงบุคคลในครอบครัวด้วยเช่นกัน (Techasomboon, 2018)

ภาพที่ 1 มาตรการทางกฎหมายบังคับโทษปรับ (Wijitvetkarn, 2016)

1. หลักความเสมอภาค

คำว่าความเสมอภาค (Equity) นั้น แตกต่างกับคำว่าความเท่าเทียมโดยเฉพาะในมุมมองทางกฎหมายแล้วจะมีได้เรียกร้องให้ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันอย่างสิ้นเชิง (Soonthornanantachai, 2017) กล่าวคือ มีได้ หมายความว่าบุคคลทุกคนจะได้รับการปฏิบัติ

อย่างเท่าเทียมกันโดยมิได้คำนึงถึงข้อแตกต่างใด ๆ เลย แต่เฉพาะกรณี สิ่งสองสิ่งมีสาระสำคัญเหมือนกันจึงควรจะได้รับปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันและกรณีสิ่งสองสิ่งมีสาระสำคัญต่างกันจะต้องได้รับการปฏิบัติที่ต่างกัน (Raksakaew, 2021) หลักความเสมอภาคถือได้ว่าเป็นหลักที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะถือว่าเป็นหลักพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และถือว่าเป็นหลักการพื้นฐานที่สุด พื้นฐานยิ่งกว่าเสรีภาพทั้งนี้เพราะความเสมอภาคก็คือ มนุษย์นั่นเอง ความเสมอภาคทำให้การใช้เสรีภาพเป็นไปอย่างทั่วถึง (Wijitvetkarn, 2016)

ประชาชนคนไทยได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันเสมอมาโดยได้รับการรับรองไว้โดยชัดแจ้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดหลักความเสมอภาคของบุคคลไว้ในมาตรา 4 ว่า ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกันซึ่งเห็นได้ว่ารัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของบุคคลภายในประเทศให้ได้รับความเสมอภาค ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน เช่น ด้านกฎหมายโดยบัญญัติไว้ในมาตรา 27 ว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน (Office of the Council of State, 2022)

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทาง ศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใดจะกระทำได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม” (Office of the Council of State, 2022)

เนื่องจากการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในสายตาของกฎหมายนั้น หมายถึง กรณีที่มีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกันย่อมได้รับผลในทางกฎหมายอย่างเดียวกัน ดังนั้นเรื่องหลักความเสมอภาคจึงต้องมีการเปรียบเทียบกันระหว่างข้อเท็จจริง 2 ข้อเท็จจริง บุคคล 2 บุคคล หรือกลุ่มบุคคล 2 กลุ่ม โดยจะต้องคำนึงว่าไม่มีข้อเท็จจริงใด ๆ หรือบุคคลใด หรือกลุ่มบุคคลใดจะเหมือนกันทุกประการอีกข้อเท็จจริงหนึ่งหรืออีกบุคคลหนึ่ง เพราะหากปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

โดยมิได้พิจารณาข้อเท็จจริงอันเป็นสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ในที่สุดอาจนำไปสู่การปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมได้ (Wijitvetkarn, 2016)

2. หลักความได้สัดส่วน

หลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ หมายความว่า มาตรการที่นำมาใช้จะต้องเกิดดุลยภาพระหว่างประโยชน์สาธารณะของส่วนรวมกับผลกระทบหรือความเสียหายต่อสิทธิในพื้นฐานของเอกชนหรือสังคมโดยรวมหากประโยชน์สาธารณะที่ได้รับมีเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับของเอกชนหรือสังคมโดยรวม กรณีย่อมถือว่าไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ หลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบจึงเป็นหลักการที่เรียกร้องให้เกิดดุลยภาพระหว่างความเสียหายของเอกชนหรือสังคมโดยรวมกับประโยชน์มหาชนหรือประโยชน์สาธารณะจากมาตรการที่รัฐเลือกดำเนินการอันเป็นหลักการที่ต้องชั่งน้ำหนักหาความสมดุลระหว่างสิทธิหรือส่วนได้เสียของเอกชนกับสิทธิหรือส่วนได้เสียของมหาชนว่าหากใช้ดุลพินิจนั้นแล้วจะส่งผลเสียหายแก่เอกชนหรือมหาชนมากน้อยเพียงใด (Suksri, 2021)

3. คำแนะนำของประธานศาลฎีกา

คำแนะนำของประธานศาลฎีกาว่าด้วยแนวทางการใช้โทษอาญาพ.ศ. 2563

ข้อ 2 โทษกักขังหรือจำคุกเป็นมาตรการที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างรุนแรงและส่งผลกระทบต่อการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำความผิดนั้นจึงต้องใช้ด้วยความตระหนักถึงผลกระทบอย่างรอบด้านและพึงใช้ต่อเมื่อไม่สามารถใช้โทษหรือมาตรการที่เป็นทางเลือกอื่นได้

ข้อ 3 การกำหนดจำนวนเงินค่าปรับศาลพึงคำนึงถึงฐานะการเงินหรือความสามารถในการชำระของผู้กระทำความผิด แต่ละบุคคลประกอบด้วยจำนวนค่าปรับจึงอาจแตกต่างกันไปจากบัญชีมาตรฐานโทษได้

ข้อ 4 ถ้าลักษณะของความผิดไม่ใช่ความผิดที่ส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและสังคมเมื่อคำนึงถึงฐานะการเงิน รายได้ และภาระหนี้สินต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลอาจให้ผู้นั้นผ่อนชำระค่าปรับได้ภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นเหมาะสมและในระหว่างผ่อนชำระไม่ควรส่งกักขังผู้นั้น เว้นแต่จะมีพฤติการณ์หลีกเลี่ยงไม่ใช่เมื่อการกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการที่ขัดต่อหลักความเสมอภาค จึงไม่ควรมีการใช้บังคับและเสนอแนวทางอื่นในการ

บังคับโทษปรับ โดยค่าปรับกำหนดตามวันและรายได้เนื่องด้วยประเทศไทยไม่ได้มีระบบการปรับตามวันและรายได้มาใช้ในการกำหนดโทษปรับ เนื่องจากระบบคำนวณรายได้ของบุคคลในประเทศไทย ยังไม่มีศักยภาพฐานข้อมูลในการจัดเก็บรายได้ประชากรของรัฐยังขาดประสิทธิภาพ (Pandam, 2014) ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ได้รับผลกระทบจากการลงโทษปรับมากกว่า ผู้กระทำความผิดที่สามารถชำระค่าปรับได้ และเมื่อได้กำหนดค่าปรับตามคำพิพากษาแล้วก็นำวิธีการผ่อนชำระค่าปรับมาใช้ในการบังคับโทษปรับค่าปรับ (Office of the President of the Supreme Court, 2022)

มาตรการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สิน มาตรการกักขังแทนค่าปรับ มาตรการทำงานบริการสังคมหรือบริการสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับอาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ ซึ่งทำให้ผู้ต้องโทษปรับต้องถูกจำกัดเสรีภาพ เนื่องจากมาตรการดังกล่าวมีขั้นตอนที่ซับซ้อนยุ่งยากและไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบโดยตรง โดยเฉพาะผู้ต้องโทษปรับที่เป็นบุคคลธรรมดาอาจสูญเสียอิสรภาพและทำให้รัฐต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการดูแลผู้ต้องโทษ หากพิจารณาเปรียบเทียบถึงผลของการลงโทษปรับระหว่างผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกับผู้มีฐานะยากจน ผู้ที่มีฐานะต่ำกว่าจะได้รับผลกระทบมากกว่าซึ่งไม่ต่างจากการถูกลงโทษที่รุนแรงกว่า ดังนั้นหลักความเสมอภาค หลักความได้สัดส่วน และคำแนะนำของประธานศาลฎีกาจะเป็นกรอบกฎหมายขับเคลื่อนและผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมสำหรับทุกคนให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

การกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการหนึ่งในการบังคับโทษปรับที่เปลี่ยนมาจากโทษปรับในกรณีที่บุคคลนั้นไม่มีเงินชำระค่าปรับ การกักขังแทนค่าปรับมีลักษณะเป็นการกักขังที่จำกัดเสรีภาพของบุคคลซึ่งบุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพเพื่อใช้ค่าปรับนั้นก็คือบุคคลบางกลุ่มที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้เท่ากับว่าบุคคลกลุ่มนี้เข้าไม่ถึงเสรีภาพในขณะที่กลุ่มบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ชำระค่าปรับได้เข้าถึงเสรีภาพอย่างเต็มที่ ซึ่งหมายความว่าหากเสรีภาพสามารถใช้ได้เพียงบุคคลบางคนเท่านั้นในขณะที่คนบางกลุ่มบางคนเข้าถึงไม่ได้ ในกรณีดังกล่าวก็ไม่ถือว่ามีเสรีภาพแต่ประการใด เพราะหลักความเสมอภาคนั้นจะทำให้การใช้เสรีภาพเป็นไปอย่างเสมอภาคกับทุกคนความเสมอภาคเป็นพื้นฐานของเสรีภาพและเป็นหลักประกันในการทำให้เสรีภาพเกิดขึ้นได้จริง หลักความเสมอภาคมิได้หมายถึงความเท่าเทียมกันในทุกกรณี หาก

มาตรการกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการที่ใช้กับบุคคลที่ต่างกันในเรื่องของฐานะของบุคคลซึ่งทำให้บุคคลที่มีฐานะยากจนไม่สามารถเข้าถึงเสรีภาพได้ จึงยอมขัดต่อหลักความเสมอภาค การกักขังแทนค่าปรับจึงไม่ได้ทำให้เกิดความยุติธรรมภายใต้หลักความเสมอภาคขึ้นได้

การปรับโดยกำหนดตามวันและรายได้ (Day Fine) หลักการสำคัญของระบบปรับโดยกำหนดตามวันและรายได้อยู่บนสมมติฐานที่ว่าผู้กระทำความผิดแต่ละคนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่เท่ากัน การปรับต้องมุ่งไปที่ปริมาณวันซึ่งจะนำมาเป็นเกณฑ์ในการปรับไม่ใช่จำนวนเงินซึ่งเป็นค่าปรับโดยการปรับตามวันและรายได้จะกำหนดอัตราค่าปรับให้ มีความสัมพันธ์กับรายได้โดยเฉลี่ยในแต่ละวันของผู้กระทำความผิดกับปริมาณวันที่ศาลเห็นสมควรจะปรับและเป็นตัวตั้งเพื่อนำไปคูณกับรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิดและจะได้ผลลัพธ์เป็นจำนวนค่าปรับอันจะเป็นค่าปรับในแต่ละคดี (Thipbunsap, 2009)

หากมีการบังคับโทษปรับด้วยการกักขังแทนค่าปรับแล้วประโยชน์ที่รัฐจะได้รับมีเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผลกระทบที่เกิดกับเอกชนคือต้องถูกจำกัดเสรีภาพด้วยการถูกกักขัง ย่อมถือว่าไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของโทษปรับที่บังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด แต่การบังคับโทษปรับเมื่อผู้ต้องโทษปรับไม่มีเงินชำระค่าปรับจะต้องถูกส่งตัวไปยังสถานกักขังเพื่อกักขังแทนค่าปรับ แม้ว่าจะถูกกักขังแทนค่าปรับแค่วันเดียวหรือจะถูกกักขังแทนค่าปรับจนครบจำนวนค่าปรับที่ศาลกำหนดเท่ากับว่าเมื่อศาลสั่งกักขังผู้นั้นแทนค่าปรับรัฐจะเสียประโยชน์ที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นในการบังคับค่าปรับจากทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับ อีกทั้งผู้ต้องโทษปรับยังต้องสูญเสียเสรีภาพด้วยเหตุที่ตนเองไม่มีเงินชำระค่าปรับ

ตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาว่าด้วยแนวทางการใช้โทษอาญาพ.ศ. 2563 ในข้อ 2 ให้พิจารณาทันถึงผลกระทบอย่างรอบด้านของการกักขังพึงใช้ต่อเมื่อไม่มีมาตรการที่เป็นทางเลือกอื่นได้ ซึ่งควรกำหนดจำนวนค่าปรับที่ให้พิจารณาจากรายได้ต่อวันของผู้นั้นประกอบก็เป็นไปตามคำแนะนำในข้อ 3 และเห็นว่าตามคำแนะนำข้อ 4 ถ้าลักษณะของความผิดไม่ใช่ความผิดที่ส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและสังคม เมื่อคำนึงถึงฐานะการเงิน รายได้ และภาระหนี้สินต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลอาจให้ผู้นั้นผ่อนชำระ ค่าปรับได้ภายใน

เวลาที่ศาลเห็นสมควรมาเป็นแนวทางใหม่ในส่วนที่ให้ผู้ต้องโทษปรับสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ (Laikram & Pathak, 2021)

แนวทางใหม่ทั้งหมดที่นำเสนอนี้จะเป็แนวทางในการบังคับโทษปรับเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินก่อนการบังคับ เอากับเสรีภาพ รัฐก็จะไม่เสียประโยชน์ที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการบังคับจากทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดทั้งผู้กระทำความผิดที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับก็ไม่ต้องถูกบังคับโทษปรับด้วยการถูกกักขังแทนค่าปรับซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของเอกชน เมื่อพิจารณาจากหลักความได้สัดส่วนแล้ว แนวทางดังกล่าวมีความสมดุลระหว่างสิทธิของเอกชนที่จะไม่ต้องถูกจำกัดเสรีภาพด้วยการถูกกักขังแทนค่าปรับกับประโยชน์ที่รัฐจะได้รับจากทรัพย์สินของเอกชน เพราะเมื่อใช้แนวทางดังกล่าวแล้วจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเอกชนและรัฐมากเท่าที่ควร ย่อมถือว่าเป็นไปตามหลักความได้ สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ (Office of the President of the Supreme Court, 2022)

ทั้งนี้โทษเป็นวิธีการบังคับที่รัฐใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอาญาจึงต้องเป็นโทษต้องที่เป็นไปโดยเสมอภาค หมายความว่า การลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดในฐานะใดฐานหนึ่งจะต้องกระทำโดยไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าผู้นั้นจะมีความแตกต่างกันในฐานะหรือปัจจัยอื่นใดอย่างไรก็ตามแม้แนวทางที่ได้เสนอไปเมื่อศาลพิจารณารายได้ต่อวันของผู้กระทำ ความผิดประกอบเพื่อลงโทษปรับแล้วจะทำให้ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต้องชำระค่าปรับในอัตราที่สูงกว่าผู้ที่มีฐานะยากจน เนื่องด้วยโทษที่ต้องเป็นไปโดยเสมอภาคนี้ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดที่ว่าทุกคนที่กระทำผิดฐานเดียวกันต้องรับโทษจำนวนเท่ากัน เมื่อโทษอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดมีหลายรูปแบบ และการแก้ปัญหาอาชญากรรมไม่อาจอาศัยแต่โทษที่รุนแรงอย่างเดียว การใช้โทษอาญาต้องตระหนักถึงผลกระทบอย่างรอบด้านและพิจารณาปรับใช้โทษอาญาให้มีความเหมาะสมแก่ผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในกระบวนการยุติธรรมและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมค่าปรับเดียวกัน (Techasomboon, 2018)

การกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการทางกฎหมายสำหรับบุคคลที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับซึ่งมีลักษณะเป็นการกักขังที่จำกัดเสรีภาพของบุคคล เพราะบุคคลบางกลุ่มที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้เท่ากับว่าบุคคลกลุ่มนี้เข้าไม่ถึงเสรีภาพในขณะที่กลุ่มบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ชำระค่าปรับได้เข้าถึงเสรีภาพอย่างเต็มที่ หากมาตรการกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการที่ใช้กับบุคคลที่ต่างกันในเรื่องของฐานะของบุคคลซึ่งทำให้บุคคลที่มีฐานะยากจนไม่สามารถเข้าถึง

เสรีภาพได้ จึงยอมขัดต่อหลักความเสมอภาคตามหลักรัฐธรรมนูญและไม่ได้ทำให้เกิดความยุติธรรมภายใต้หลักความเสมอภาคเมื่อพิจารณาจากหลักการได้สัดส่วน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาลงโทษปรับแล้วจะต้องนำเงินมาชำระค่าปรับต่อศาล หากไม่มีเงินชำระค่าปรับจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ ในทางปฏิบัติศาลมิได้รอเวลาตามที่กฎหมายกำหนดแต่ศาลกลับสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับทันทีโดยใช้เหตุที่ว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยง ไม่ชำระค่าปรับ หรือแม้กฎหมายได้มีมาตรการทางเลือกให้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ มาตรการนี้ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องโทษปรับไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับยื่นคำร้องต่อศาลหรือความปรากฏแก่ศาลเอง และต้องเป็นกรณีที่อยู่ในเกณฑ์ที่ศาลจะสามารถพิจารณาและมีคำสั่งให้ทำงานบริการสังคมหรือ ทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้จึงจะไม่ต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่หากผู้ต้องโทษปรับไม่ได้ยื่นคำร้องขทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ หรือเมื่อศาลพิจารณาแล้วไม่ได้อยู่ในเกณฑ์ที่จะทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ได้ ก็จะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ การกักขังแทนค่าปรับดังกล่าวเป็นการกระทำที่ถือเป็นการเบียดเบียนรมณที่แท้จริงของโทษปรับไปสู่โทษที่หนักกว่าโทษปรับคือ การกักขังแทนค่าปรับซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับโทษจำคุก (Chinanawin, 2015) การลงโทษเกินกว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดควรได้รับแล้ว มาตรการกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการที่ใช้กับผู้กระทำความผิดที่ต่างกันในเรื่องของฐานะ เพราะผู้กระทำความผิดที่มีเงินชำระค่าปรับได้จะไม่ถูกจำกัดเสรีภาพด้วยการกักขังแทนค่าปรับ แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับได้ไม่สามารถเข้าถึงเสรีภาพได้ ย่อมขัดต่อหลักความเสมอภาค เป็นความเหลื่อมล้ำในเรื่องของฐานะเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด

เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้ต้องโทษปรับไม่มีเงินชำระค่าปรับเนื่องจากปัญหาการกำหนดอัตราโทษโดยที่ไม่คำนึงถึงความสามารถในการชำระค่าปรับ เพราะการลงโทษปรับแบบตายตัวซึ่งมิได้มีการพิจารณารายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิดประกอบแต่ถ้ากำหนดอัตราโทษ

ตามวันและรายได้ ทั้งมีการให้ผู้กระทำความผิดสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ จะช่วยหลีกเลี่ยงการถูกกักขังแทนค่าปรับสำหรับผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ เพราะการกักขังแทนค่าปรับนั้นเป็นการบังคับเอากับเสรีภาพของผู้กระทำความผิดจึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการบังคับโทษปรับที่มุ่งประสงค์บังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และจากการเสนอแนวทางใหม่ดังกล่าว แนวทางนี้จะทำให้ผู้ต้องโทษปรับที่มีฐานะยากจนสามารถชำระค่าปรับได้อันจะทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับซึ่งเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการลงโทษปรับไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะมีฐานะร่ำรวยหรือฐานะยากจนก็สามารถนำมาใช้บังคับได้ รัฐก็จะไม่เสียประโยชน์ที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดและไม่ต้องเปลืองงบประมาณในการก่อสร้างสถานกักขัง และในการเลี้ยงดูผู้ต้องโทษ อีกทั้งไม่ทำให้ผู้ที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ต้องถูกจำกัดเสรีภาพอย่างไม่เป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง

- Chinanawin, C. (2015). Inequality in the Process of Justice. *Journal of Human Society Review*, 17(2) , 82. Retrieved from http://hs.pbru.ac.th/phocadownloadpap/hs_magazine/2_2558/7.pdf
- Laikram, S., & Pathak, S. (2021). Legal Implications of Being a Prostitute Amid COVID-19 : A Gender Based Research in Thailand. *ABAC Journal*, 41(3), 90-109.
- _____. (2021). Public Procurement Regulation: Increasing Developing Integration in Asean. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 6, 1-14.
- Laikram, S., & Pathak, S. (2022). The effectiveness of corporate law on agency issues in ASEAN's developing countries. *Kasetsart Journal of Social Sciences*.
- Office of the Council of State. (2022). *Constitution of the Kingdom of Thailand*. Retrieved from Office of the Council of State: <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=774606&ext=htm>.

Office of the Council of State. (2022). Criminal Code of Thailand. Retrieved from Office of the Council of State: <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=443287&ext=htm>.

Office of the President of the Supreme Court. (2022). Recommendation of the President of the Supreme Court on the guidelines for the use of criminal penalties , B.E. 2020. Retrieved from Office of the President of the Supreme Court: <https://opsc.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/1145/iid/221573>.

Pakau, S. (2020). Double Standard: Unequal Equality in Thai Society. *Journal of MCU Humanities Review*, 6(1), 337.

Pandam, K. (2014). The enforcement of fines: a study of the case of forced work in lieu of fines. Retrieved from National Research Council of Thailand (NRCT): <https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/285688>

Raksakaew, P. (2021). CREATING EQUALITY IN SOCIETY: CONCEPTS BASED ON GOOD GOVERNANCE. *Journal of the Social Science Perspective*, 10(1), 335-336.

Soonthornanantachai, T. (2017). The Equality, Equity and Social Justice with the Social Welfare of Thailand. *huachiew chalermprakiet law journal*, 7(2), 52-65.

Suksri, P. (2021). General Administrative Laws in Judgments of the Supreme Administrative Court : A Study of Proportion and Equity Principles. Retrieved from Administrative Court: https://admincourt.go.th/admincourt/upload/webcms/Academic/Academic_030216_133205.pdf

- Techasomboon, S. (2018). Complementary measures in lieu of fines in petty cases. Retrieved from National Defense College: [http: / / www. dsdw2016. dsdw. go. th/ doc_pr/ ndc_2560-2561/PDF/8546p/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1.pdf](http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8546p/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1.pdf)
- Thipbunsap, S. (2009). Criminal Execution: Study of the enforcement of fines. Retrieved from National Research Council of Thailand (NRCT) : <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/216061>
- Vajanasawad, K. (2008). Explanation of Criminal Law Part 1. Bangkok : Pol Siam Printing Thailand .
- Wijitvetkarn, N. (2016). Equality of the people's rights under the Constitution. Retrieved from Constitution College, Institute of Constitutional Studies Office of the Constitutional Court: http://elibrary.constitutionalcourt.or.th/document/documents/documents/IS4H_590410.pdf

อิทธิบาทธรรม 4 กับการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต*

THE FOUR IDDHIPADA DHARMA AND EDUCATION TO PROMOTE LIFELONG LEARNING

พระมหาฉัตรชัย ธมมวรมณี (ตันบาล)¹, พระมหาโยธิน มหาวิโร (มาศสุข)², ทิพมาศ เสวตวรโชติ³,
แสงสุรีย์ ทองขาว⁴ และ ประฤดี ชูศรีवास⁵

Phramaha Chatchai Dhammavaramedhi (Tanbal)¹, PhramahaYothin Mahaviro (Massuk)²,

Tippamas Sawetvorachot³, Saengsuri Thongkhao⁴ and Prarudee Choosrivas⁵

¹⁻⁵มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻⁵Mahachulalongkomrajavidyalaya university, Thailand

Email: sangsuri2560@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษา มีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้มนุษย์สามารถกำหนดทิศทางการใช้ชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ถูกต้อง เหมาะสม ดั่งงามและตั้งอยู่บนบรรทัดฐานการอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุขได้อย่างสมบูรณ์แบบ ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เราจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีและเครื่องอำนวยความสะดวกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเราแทบจะทั้งสิ้น แต่ว่าประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนกลับน้อยลงไป ในแต่ละปีก็ยังมีเด็กหลุดจากระบบการศึกษาของไทยเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดผลกระทบทางด้านสวัสดิภาพชีวิต รวมไปถึงสวัสดิภาพตลาดแรงงานราคาค่าจ้างต่ำ นำไปสู่ปัญหาทางสังคมการศึกษาตลอดชีวิต เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยเติมเต็มให้ความรู้ยังถูกต้องเพื่อให้เขาสามารถประกอบครองตนเองได้ในการดำเนินชีวิต ด้วยการส่งเสริมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานำหลัก อิทธิบาทธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1.ฉันทะ คือ ความพึงพอใจ 2.วิริยะ คือ ความเพียร 3.จิตตะ คือ ความใส่ใจ และ 4.วิมังสา คือ

* Received 12 June 2023; Revised 29 June 2023; Accepted 30 June 2023

ความไตร่ตรอง มาใช้เพื่อให้สร้างภูมิคุ้มกันได้หากประสบพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในอนาคต และสามารถตั้งตนบนหลักธรรมมีความรู้และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความผาสุก

คำสำคัญ: อิทธิบาทธรรม การศึกษา ส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต

Abstract

Education is very important in human life. And is an important foundation that will enable human beings to determine the direction of life towards prosperity, correctness, appropriateness, goodness and perfectly based on the norm of living with society happily. Thailand is a developed country. We can see that technology and facilities have almost become part of our daily lives. But the effectiveness of the lives of the learners has decreased. Each year, there are still a large number of children dropping out of the Thai education system. cause an impact on the welfare of life Including labor market welfare, low wages leading to life-long educational social problems As another option, it is very important to help fill in the knowledge properly so that he able to support themselves in life By promoting the dharma principles of Buddhism, the four iddhipada dharma are used: 1. Chanda is contentment, 2. Wiriya is perseverance, 3. Citta is attentiveness, and 4. Vimangsa is contemplation, used to build immunity. if encountered with problems or obstacles that arise in the future and able to establish themselves on the principles of knowledge and live in society with happiness

Keyword: Iddhibat Dharma, Education, Promote, Lifelong learning

บทนำ

การศึกษา มีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะการศึกษาสามารถพัฒนามนุษย์ให้ให้ยกระดับชีวิตให้ประสบความสำเร็จในชีวิต หรือ เข้าใจวิถีชีวิตและเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์แบบ และตรงกันข้ามการศึกษาก็ยังทำให้มนุษย์เป็นสัตว์เดรัจฉานได้เช่นเดียวกันถ้าหากนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เราจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีและเครื่องอำนวยความสะดวกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเราแทบจะทั้งสิ้น ซึ่งสวนทางกันโดยสิ้นเชิงกับการศึกษาในอดีตที่ผ่านมา กระบวนการศึกษาของผู้เรียนเองก็ปรับเปลี่ยนไปอาศัยเทคโนโลยีมากขึ้น มีสื่อและนวัตกรรมที่ทันสมัยมากขึ้น แต่ว่าประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนกลับน้อยลง เด็กไทยประสบปัญหาอย่างหนักทั้งเรื่องการควบคุมวุฒิภาวะด้านอารมณ์ มีความอดทนต่ำ และใช้เทคโนโลยีตรงกันข้ามกับการศึกษาอย่างแท้จริง ถูกกระตุ้นจากสื่อเทคโนโลยีที่มีความรุนแรง ล่อแหลม ยั่วยุทางเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ประกอบกับการเลี้ยงดูบุตรหลานด้วยเงิน จึงนำไปสู่สาเหตุของเด็กขาดทักษะในการดำเนินชีวิตจริง เสพติดกับความสบาย กลายเป็นปัญหาตามมาในที่สุด และเด็กเหล่านั้นอาจจะหลุดจากระบบการศึกษาไทยออกไป (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565) กล่าวว่า เมื่อปี พ.ศ.2564 จากการสำรวจของกระทรวงศึกษาธิการพบเด็กตกหล่นหลุดออกจากระบบการศึกษา 328,707 คน และปี พ.ศ.2565 มีตัวเลขเหลือ 121,642 คน (สมพงษ์ จิตระดับ, 2564) กล่าวว่า เด็กออกจากระบบกลางคัน ส่วนใหญ่ต้องเผชิญปัญหาการสูญเสียความมั่นใจ รู้สึกว่าตนเองถูกตีตราจากสังคมว่าเป็นผู้แพ้ ซึ่งคือชนวนที่นำไปสู่ปัญหาเชิงพฤติกรรมกลายเป็นแรงงานรายได้ต่ำ นำไปสู่ปัญหาระดับชาติในอนาคต ในการศึกษาของประเทศไทยมีการจัดการศึกษาไว้ 3 รูปแบบ คือ ทั้งในระบบ,นอกระบบ, และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่ 3 การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลที่จะเลือกเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดอายุขัย ตามความถนัด และตามที่ต้องการของแต่ละบุคคล การเรียนรู้ตลอดชีวิตนี้ จะต้องเรียนเพื่อให้รู้ และเพื่อสามารถปฏิบัติ

ได้จริง เรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม การเรียนรู้เพื่อใช้ชีวิต การศึกษาจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยเติมเต็มให้เกิดความรู้อย่างถูกต้องเพื่อให้เขาสามารถประคับประคองตนเองได้ในการดำเนินชีวิต แต่การศึกษาอย่างเดียวไม่สามารถประครองชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น จึงต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ควรนำไปปฏิบัติเพื่อใช้เป็นเสมือนเกาะป้องกัน หรือ ภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตประจำวัน เมื่อเจอปัญหาและอุปสรรคก็จะสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้กับตนเองได้ และไม่ทำให้จิตใจหดหู่ไม่ใส่ใจไปสู่ที่ต่ำอันอาจจะนำมาซึ่งบ่อเหตุแห่งอันตรายแก่ตนเอง สังคม ตามที่เราได้พบเจอตามแหล่งข่าวสารต่าง ๆ สิ่งที่เป็นเสมือนยาที่ช่วยบรรเทา นั่นก็คือ หลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการ ซึ่งเป็นธรรมะที่ทำให้หน้าที่การทำงานเกิดประสบความสำเร็จ และสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต หลักอิทธิบาทธรรมทั้ง 4 ประการ ได้แก่ 1.ฉันทะ คือ ความพึงพอใจ 2.วิริยะ คือ ความเพียร 3.จิตตะ คือ ความใส่ใจ และ 4.วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง หลักอิทธิบาท 4 ประการ เป็นหลักธรรมที่ช่วยประคับประคองให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และควรส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้เข้าใจในวิถีชีวิตที่ตั้งอยู่บนบรรทัดฐานความเป็นจริงของโลก นำหลักธรรมมาบูรณาการผสมผสานประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตลอดชีวิตอย่างเหมาะสม

ดังนั้น หลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการ อันได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา จึงต้องใช้ควบคู่ไปกับการเรียนรู้เพื่อให้เห็นความถ่องแท้ของชีวิต นำไปสู่การสร้างเกาะคุ้มกันให้กับตนเอง ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย นำไปสู่ทักษะความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพหรือปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงวัยชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมาย

ในปัจจุบันผู้เรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้เพียงแค่ปลายนิ้วมือก็สามารถเข้าค้นหาแหล่งความรู้ต่าง ๆ นั้นได้อย่างเป็นอิสระบนเครือข่ายทางโลกของอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถขึ้นทีละน้อย เป็นการศึกษาเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อช่วยในการผลักดันให้เกิดประสบการณ์ชีวิตและเข้าถึงชีวิตได้อย่างแท้จริงตามแนวทางของพุทธศาสนา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพ.ศ. 2542 กล่าวถึง การศึกษาตลอดชีวิตว่าเป็นการศึกษารวมกันระหว่างการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และสามารถพัฒนาศักยภาพของชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ดุชนิ คำมี กล่าวถึง การศึกษาตลอดชีวิตนั้นเป็นขั้นตอนศึกษาที่มีมาแต่กำเนิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต มุ่งผลักดันการปรับเปลี่ยนตามศักยภาพความสามารถ ด้วยการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง และเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสืบเนื่องมั่นคง (ดุชนิ คำมี, 2557)

ศักรินทร์ ขนประชา กล่าวว่า การศึกษาตลอดชีวิตนั้น เป็นรูปแบบการเรียนรู้ของคนในทุกกลุ่มวัย เป็นการเรียนจากการดำเนินชีวิตของตัวเอง และอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนตามความปรารถนาของตน เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีคุณค่า โดยการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ก็ได้ เป็นการสนับสนุนบุคคลเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากกันและกัน และเรียนรู้จากคนอื่นในสังคม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองตามความสนใจตามความสามารถของตนเองให้สมบูรณ์ตามความต้องการของตนเป็นสำคัญ (ศักรินทร์ ขนประชา, 2562)

ท่านพุทธทาส ได้กล่าวถึง หลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการไว้ว่า ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เรียกว่าอิทธิบาท เป็นบทพระธรรม บุคคลทำงานด้วยความพึงพอใจ หมั่นเพียร และเอาธุระ เรียกว่า มีอิทธิบาทธรรม 4 แบบไม่รู้ตัว (พุทธทาสภิกขุ, 2549)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) กล่าวถึงอิทธิบาทธรรม 4 ประการว่า ฉันทะ คือ มีใจรัก พอใจในสิ่งที่ทำและทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจหรืองานที่ทำ มิใช่เพียงเพื่อทำพอให้เสร็จไป หรือ เพียงเพื่อได้รางวัลหรือสินจ้าง วิริยะ คือ ความพากเพียร สู้งาน ขยันหมั่นเพียรทำ ไม่ท้อทอย หมั่นทำด้วยความอดทน ไม่ทอดทิ้งธุระ มุ่งมั่นทำไปจนจะเกิดความสำเร็จ ในคำว่า จิตตะ คือ เอาใจฝึกฝน ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำด้วยการตรวจสอบไตร่ตรองไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งเลื่อนลอย พิจารณาความคิดในเรื่องนั้นบ่อย ๆ สม่่าเสมอ ทำกิจหรือทำงานด้วยจิตอาสา และวิมังสา คือ การใช้ปัญญาในการพิจารณาตรวจสอบด้วยเหตุผล

ข้อใดยิ่งหย่อนเกินเลยบกพร่องขัดข้องต่อสิ่งที่ทำ โดยรู้จักทดลอง เปลี่ยนแปลง แก้ไข วัดและ ประเมินผล ปรับปรุง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2545)

มลธิดา อุบลรัตน์ กล่าวถึง อิทธิบาทธรรม ว่า เป็นธรรมให้การทำงานเกิดความสำเร็จมี 4 อย่าง คือ ฉันทะ พอใจ วิริยะ ความเพียร จิตตะ เอาใจใส่ วิมังสา ไตร่ตรอง สร้างขั้นตอนในการ ปฏิบัติงาน ด้วยความรัก ความเต็มใจกับสิ่งที่ทำ หรือในหน้าที่ถูกมอบหมายให้ทำ (ฉันทะ) เมื่อ พอใจกับการปฏิบัติหน้าที่ จึงเกิดความหมั่นเพียรไม่ท้อทอย (วิริยะ) เห็นหน้าที่มีความหมาย สร้างจิตอาสาที่จะทำงานด้วยจดจ่อ (จิตตะ) แน่แน่วในหน้าที่จะทำให้เกิดไม่ไหว้ไขว่เขวใน แนวทาง ตรวจสอบประสิทธิภาพของงาน (วิมังสา) (มลธิดา อุบลรัตน์, 2565)

การเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงหมายถึง การรับรู้ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตั้งแต่เกิดจนตาย จากบุคคลหรือสถานศึกษา โดยสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบต่าง ๆ อย่างมีระบบ หรือไม่มีระบบก็ได้ โดยตั้งใจหรือโดยบังเอิญก็ได้ ทั้งนี้เมื่อเกิดการเรียนรู้จึงสามารถทำให้บุคคล นั้นเกิดการพัฒนาตนเอง ผสมผสานกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้เข้าใจหลักวิธีการ เรียนรู้ตามความเป็นจริงของธรรมชาติดีขึ้น และเพื่อให้เกิดการศึกษาเหล่านั้นเกิดประสบ ความสำเร็จ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม ชุมชน ได้อย่างผาสุก จึงต้องอาศัย หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อย่างหลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการเข้ามาเป็นเสมือนหัวใจ สำคัญของการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย

อิทธิบาทธรรม 4 ประการกับการศึกษา

การศึกษา คือ การเล่าเรียน การอบรม หรือการเรียนรู้ แล้วเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไป ในทางที่ดี และมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต หรือทำงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำว่า “ศึกษา” ในพระพุทธศาสนาใช้คำว่า “สิกขา” ซึ่งเป็นภาษาบาลี การศึกษาหลัก ๆ ทาง พระพุทธศาสนาเป็นการศึกษาในเรื่องของ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา (พระมหาโยธิน มหาวิโร และคณะ, 2565) กล่าวว่า เป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ใกล้กับความเป็นอยู่ของมนุษย์มาก ที่สุดและสามารถที่จะปฏิบัติได้เบื้องต้นและกระบวน ถ้าหากกล่าวถึงในหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาแล้วก็มีหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ ทรงวางโครงสร้างและสั่งสอนไว้มากมาย เพื่อใช้ในการครองตน ครองคน ครองงาน หรือแม้

กระทั่งในการอยู่ร่วมกันของคนในครอบครัว สังคมหรือ อื่น ๆ แต่การศึกษาของประเทศไทย ได้จัดรูปแบบการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ด้วยกัน คือ

1.การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนด วิธีการศึกษา หลักสูตร วิธีวัดและ ประเมินผลตลอดถึงกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน และมักจัดในโรงเรียน หรือระดับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น

2.การศึกษานอกระบบ มีความยืดหยุ่นมากกว่าการศึกษาในระบบ มีจุดมุ่งหมาย รูปแบบ หลักสูตรและวิธีการวัดประเมินผลเช่นเดียวกัน แต่การศึกษานอกระบบ จะมีความ ยืดหยุ่นบ้างตามความต้องการ ตามสภาพปัญหา ของแต่ละบุคคล มักจัดในการศึกษานอก โรงเรียน หรือการจัดกิจกรรม การฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ

3. การศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามถนัด ความสนใจ ตาม ศักยภาพและความพร้อมหรือโอกาส สามารถศึกษาได้จากบุคคล สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงสื่อหรือ แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ การศึกษาแบบนี้มีความยืดหยุ่นมากกว่า 2 แบบที่กล่าวมาข้างต้น

และเมื่อนำหลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา พอที่จะสามารถ อธิบายเข้าด้วยกันตามขั้นตอนของหลักอิทธิบาท ดังนี้

1.ฉันทะ มีใจรัก คือ มีใจรักที่จะศึกษา การทำด้วยความพอใจ ด้วยความรัก มิใช่สักว่า ทำแค่พอแล้วเสร็จ หรือพอให้ได้ในสิ่งที่ป็นรางวัลสินจ้าง หรือพอให้ผ่าน ๆ ไป

2.วิริยะ ความพากเพียร คือ ความหมั่นเพียร หมั่นกระทำในการศึกษา ค้นคว้า เล่า เรียน หรือในการกระทำสิ่งที่ตนเองได้กระทำอยู่ให้เกิดบรรลุผลเป้าหมายตามที่ตนเองได้วาง เอาไว้

3.จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ คือ การใส่ใจ ตั้งใจ ไม่ละเลย กระทำสิ่งนั้นด้วยการไม่ปล่อยใจให้ เลื่อนลอยฟุ้งซ่าน มั่นประคับประคองไม่ให้เผลอใจไปในทางที่วิตกกังวลจนเกินงาม

4.วิมังสา ใช้ปัญญาตรวจสอบ สืบสวน คือ การไตร่ตรอง มีการวิเคราะห์ด้วยการใช้ ปัญญาในการใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล ว่ายังมีข้อบกพร่องประการใด ตรวจสอบ เปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิม

อิทธิบาทธรรม 4 ประการได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เป็นธรรมสำหรับใช้ในการครองงาน กระทำกรงานเพื่อให้บรรลุประสบความสำเร็จและเมื่อกล่าวถึงการศึกษาแล้วคนไทยต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับเมื่ออายุย่างเข้าปีที่ 7 จนถึงปีที่ 16 แต่สำหรับการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น จะเป็นการเรียนรู้รอบระบบ โดยการอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจบนพื้นฐานของการไม่ต้องแข่งขันอะไรมากมาย เพียงแต่เข้าใจวิถีชีวิตบนความถูกต้องตามหลักอิทธิบาทธรรม

องค์ประกอบการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในโลกของวิทยาศาสตร์และความเจริญล้ำสมัยทำให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนามากขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถที่จะค้นคว้าหาความรู้ได้ทันทีแม้กระทั่งอยู่ที่บ้านโดยไม่ต้องเข้าห้องสมุดเหมือนสมัยในอดีต การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้คนยุคใหม่ต้องการที่จะเรียนรู้และเข้าใจเพื่อปรับตัวและมีชีวิตในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ตลอดชีวิต คือการเรียนรู้ด้วยการเริ่มอยากที่จะรู้ และต้องหาความรู้และคำตอบด้วยตนเอง เรื่องที่อยากจะรู้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียน และความรู้ที่ได้รับไม่จำเป็นต้องนำไปสอบแข่งขัน แต่เป็นไปเพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อสร้างรายได้ เพื่อสร้างอาชีพ (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2561) กล่าวถึงการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า ต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานและแนวทาง ด้วยการคำนึงถึงภูมิสังคม พัฒนาให้สอดคล้องกับชุมชน องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ควรสร้างสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างกลไกในการพัฒนา ทำความเข้าใจและแนวปฏิบัติของสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันเป็นแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและการพัฒนาประเทศชาติที่มีดุลยภาพและมั่นคงอย่างแท้จริง (สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช), 2564) ได้กล่าวถึงเป้าหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า มีหลักด้วยกัน 4 ด้าน คือ 1. เรียนรู้ให้เกิดความรู้ 2. เรียนรู้ในการทำบางสิ่งบางอย่าง 3. เรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน และ 4. เรียนรู้เพื่อที่จะสร้างตัวตน และ (จุฬารัตน์ จันทร์ประคอง และคณะ, 2564) ยังกล่าวถึง องค์ประกอบของ แวริแมกซ์ ว่ามี 7 ด้าน คือ 1. การศึกษาด้วยตัวเอง 2. เรียนรู้ให้เกิดทักษะในชีวิต 3. ศึกษา

กระบวนการให้เกิดองค์ความรู้ 4. เรียนรู้การอยู่ร่วมในสถานที่ที่มีความหลากหลาย 5. เปลี่ยนแปลงตนเองและนำมาสู่การแลกเปลี่ยน 6. ฝึกให้มีประสบการณ์จริง 7. ด้านการจัดการความรู้

การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงจำเป็นจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านสังคม สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ร่วมไปถึงวัฒนธรรมด้วย และด้วยปัจจัยดังกล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบ เพื่อใช้ในการดำเนินการ 4 ประการหลัก ๆ คือ

1.จะต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ด้วยการผสมผสานความรู้โดยทั่วไปที่กว้างขวางเพียงพอกับการให้โอกาสที่จะศึกษาบางวิชาอย่างละเอียดลึกซึ้ง การเรียนรู้เพื่อรู้จึงหมายถึงการฝึกฝนเพื่อตักตวงประโยชน์จากการศึกษาไปจนตลอดชีวิต

2.การเรียนรู้เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่เพียงแต่มีความชำนาญด้านวิชาชีพเท่านั้น จะต้องรับมือกับสถานการณ์ความเป็นจริง และจัดการกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างดีอีกด้วย

3.การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันได้ในสังคม ด้วยสภาพของสังคมไทยมีความหลากหลายจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยอมรับในความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็น เพศ ศาสนา วัฒนธรรม การศึกษารวมไปถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วยเพื่อให้สามารถที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมชุมชนได้อย่างมีความสุข

4.การเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจชีวิต โดยธรรมชาติของมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ คนชรา ตามก็ต้องประสบพบเจอกับปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิต การเข้าใจในชีวิตจึงเป็นเสมือนเกาะป้องกันให้กับตนเองเพื่อลดความทุกข์ลงด้วยการเรียนรู้และยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น หาความสุขด้วยการไม่จำเป็นต้องแข่งขัน มองด้านบวก ได้มาถือว่าเป็นกำไร แม้เสียไปก็ไม่ถือว่าขาดทุน เพราะไม่มีสิ่งใดที่เป็นสิ่งเที่ยงแท้แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอตลอดเวลา

การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4

มนุษย์จัดได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศนั้น ๆ ประเทศจะได้รับการพัฒนาหรือไม่พัฒนาก็ล้วนมาจากทรัพยากรมนุษย์ทั้งสิ้น การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้และสามารถนำความรู้มาช่วยกำหนดทิศทางของการดำเนินชีวิตและประเทศของตนได้ หากทรัพยากรมนุษย์ของประเทศนั้น ๆ ได้รับการศึกษาและได้รับการส่งเสริมถูกทิศทาง ย่อมทำให้มีต้นทุนของประเทศในการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพร่วมกันพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างแน่นอน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น (อิติรัตน์ สมบูรณ์, 2565) กล่าวว่า ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ด้าน คือ 1.เจตคติต่อการเรียนรู้ 2.แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ 3.ความสามารถในการเรียนรู้ 4.ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 5. ความสามารถในการสื่อสาร การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการศึกษาเพื่อให้เข้าใจชีวิต ด้วยการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้ที่ศึกษาต้องเข้าใจบริบทของหลักธรรม สามารถพิจารณาหลักธรรมอิทธิบาทในการใช้เป็นแนวทาง เช่น

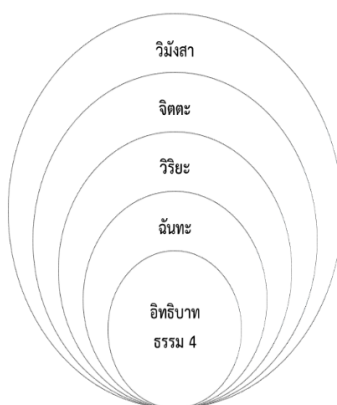
1.ฉันทะ คือ ความพอใจ ในการเรียนรู้ฉันทะนั้น ผู้เรียนต้องมีความพอใจในสิ่งที่จะเรียน ตามความสนใจตามความถนัด แต่ถ้าหากเป็นการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความรู้นั้นต้องสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต หรือประกอบอาชีพเลี้ยงชีวิตได้ อย่างเช่น ผู้เรียนรักการเรียนในเรื่องการเกษตร ผู้เรียนมีความพอใจแม้จะเหน็ดเหนื่อยลำบากแต่ผู้เรียนเกิดความศรัทธา สุดท้ายสามารถทำตามสิ่งที่ตนรักจนประสบความสำเร็จ จึงเรียกว่า การเรียนรู้ตามฉันทะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.วิริยะ ความหมั่นเพียรกับการเรียนรู้พร้อมด้วยกับการงานที่ตนเองกำลังกระทำอยู่ เป็นอุปกรณ์อีกชิ้นหนึ่งที่สามารถนำพาไปสู่ความสำเร็จ หากมีความขยัน ผลที่เกิดกับตัวเรานั้นก็จะยิ่งมากขึ้นตามไปด้วย และวิริยะจะเกิดขึ้นจำเป็นต้องอาศัยฉันทะด้วย ความเพียรไม่ใช่การทำงานด้วยความความโง่เขลา หรือยอมตายเพื่องาน แต่วิริยะเป็นการฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ประสบการณ์และเกิดความชำนาญจนนำพาตนเองไปสู่ความสำเร็จได้ในที่สุด

3.จิตตะ คือ ความเอาใจใส่หรือความใส่ใจ ต่อการทำงานที่ทำ หรือ ต่อการศึกษาที่กำลังเล่าเรียน ต่อสิ่งที่กำลังสนใจ หรือสิ่งที่กำลังเรียนรู้ จิตตะ เป็นหัวข้อธรรมขั้นสูงที่พูดถึงเรื่องของสติ จิตใจที่มีต่อสิ่งที่ตนเองกำลังกระทำอยู่ ซึ่งในชุมชนยุคปัจจุบัน มีความขัดแย้งทุกวันในผลประโยชน์ และเมื่อได้รับผิดชอบงาน หากมีทั้งฉันทะกับวิริยะด้วยแล้ว จิตตะก็เป็นเสมือนกำแพงของป้องกันขวางเอาไว้ไม่ให้หลงทางออกนอกกลุ่มทางและนำไปสู่ความสำเร็จได้ในที่สุด

4.วิมมังสา คือ การวิเคราะห์และใช้ปัญญาในการตรวจตรา พิจารณา วิเคราะห์ ด้วยปัญญา ด้วยความคิด ไม่สักแต่ว่าทำ และมีความเอาใจฝักใฝ่อยู่ตลอดเวลา ถ้าหากว่าขาดวิมมังสาในการพิจารณาแล้ว งานที่ทำอาจจะนำไปสู่ความเสียหายหรือเป็นเหตุเกิดแห่งความเสียหายได้ ต้องพิจารณาให้ดีว่า ตนเองทำงาน ตนเองกำลังเรียนรู้เพื่อสิ่งใด เราจะได้มีกำลังใจ และไม่ทำผิดซ้ำซาก เพื่อไม่ให้เราหลงทาง ที่จะนำตนไปสู่ความสำเร็จหรือบรรลุในจุดที่ตนเองได้คาดหวังเอาไว้

ภาพที่ 1 แผนผังอริยาบทธรรม 4 ประการ

การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงจำเป็นต้องมีเจตาคติและแรงจูงใจ ตรงกับฉันทะความพอใจ จึงจะสามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีความสุข มีความสามารถตรงกับวิริยะคือความเพียรไม่ย่อท้อ จนนำตนเองไปสู่เป้าหมายได้ในที่สุด มีทักษะตรงกับจิตตะที่กระทำการงานด้วยการมีประสบการณ์ใส่ใจที่จะเรียนรู้แก้ไขอยู่เสมอจนเกิดความชำนาญ มีความสามารถในการ

ถ่ายทอดตรงกับวิมังสา ไตร่ตรอง พิจารณาให้รอบด้านและถ่ายทอดการเรียนรู้ให้กับผู้อื่นได้อย่างสมเหตุสมผลตรงตามประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มา

ทักษะสำคัญในการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในโลกของเทคโนโลยี หรือที่ถูกเรียกว่า ยุคดิจิทัล ความสะดวกสบายบนความทันสมัยในทุกมิติตอบโจทยชีวิตในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านการแพทย์ อุตสาหกรรม ธุรกิจ และรวมไปถึงการศึกษาในปัจจุบันอีกด้วย งานวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาอังกฤษ จากงานวิจัยที่ได้ศึกษา พบว่า ในการสอนตามหลักอิทธิบาทธรรม 4 ต้องมีลีลาการสอนและวิธีการที่หลากหลาย มีแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีชั้นนำ ขึ้นสอน ขึ้นนำไปใช้ และขั้นสรุปด้วย (สุปราณี สารรัตน์, 2564) เมื่อโลกดิจิทัลขับเคลื่อนอย่างรวดเร็ว เราจึงไม่เหลือตัวเลือกมากนัก นอกเสียจากการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความสมดุลและเพื่อให้เกิดความอยู่รอดก้าวหน้าโลกสมัยใหม่ จำเป็นต้องศึกษาเพื่อเกิดทักษะในการนำไปใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย ซึ่งในงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยภูมิ ได้กล่าวถึงงานวิจัยที่ได้ศึกษาพบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องอาศัยสิ่งสำคัญ 8 ด้าน คือ 1.ด้านการสร้างวิสัยทัศน์การเรียนรู้ตลอดชีวิต 2. ด้านการจัดบรรยากาศ และวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ 3. ด้านการสร้างเชื่อมโยงของแหล่งการเรียนรู้ 4.ด้านประสานความร่วมมือ 5.ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรม 6.ด้านการส่งเสริมการใช้สารสนเทศ 7.ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8.ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ (จักรวุฒิ ชนะพันธ์ และคณะ, 2558) การจัดให้มีทักษะจึงมีความสำคัญในการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1.ทักษะความรู้

ความรู้เป็นทักษะที่สำคัญเบื้องต้นในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารมีประโยชน์ทั้งในแง่ดีและแง่ลบ การศึกษาหาความรู้จึงมีความสำคัญที่ทำให้บุคคลมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้พื้นฐานในการดำเนินชีวิตประจำวัน คือ 1) การอ่านออก การอ่านเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ที่ใช้เพื่อติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน หรือทำธุรกิจ ในปัจจุบันเป็นยุคที่ต้องรับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทาง

เครื่องมือดิจิทัล สื่อเทคโนโลยี การอ่านจึงมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาชีวิตหรือเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้น 2) เขียนได้ การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้สึนึกคิด เรื่องราว ตลอดจนถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นผ่านลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นการถ่ายทอดสารไปสู่ผู้อื่น เป็นเครื่องมือในการ สื่อสารไปยังผู้รับได้อย่างกว้างไกล และยังเป็นการดึงศักยภาพที่มีในตนเองออกมา การเขียนเป็นการจัดระบบความคิดอย่างเป็นระเบียบว่าควรเริ่มอะไรก่อน เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและเป็นการสร้างสมาธิตลอดถึงเข้าใจตนเองได้เป็นอย่างดี และ 3) คิดเลขเป็น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาด้านตัวเลข ด้วยการหาคำตอบ การบวก ลบ คูณ หาร และแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ถูกต้อง เป็นพื้นฐานในชีวิตประจำวันในการจับจ่ายใช้สอยหรือแลกเปลี่ยนสินค้าหรือคำนวณทางด้านตัวเลขที่ต้องมีการคิดทางคณิตศาสตร์เพื่อป้องกันการถูกเอาเปรียบจากการโกงที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2.ทักษะด้านอารมณ์

คือ ความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ ตีความหมาย และแสดงพฤติกรรมออกมาไม่ว่าจะเป็นกายภาพ จิตใจ และวาจา ที่ทำให้ผู้รับสารสามารถรู้ลักษณะอาการได้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการอารมณ์ ควบคุมให้ได้ภายใต้แรงกดดัน หรือความไม่สบายอารมณ์ ช่วยให้ไม่เกิดโทษแก่ตนเองและผู้อื่น และยังการช่วยให้รู้สึกสบายใจ และมีความริเริ่มสร้างสรรค์ ที่จะสร้างความคิดใหม่ ๆ ออกมา หรือทางเลือกใหม่ แนวทางใหม่ ๆ ในแบบที่แตกต่างกันไป จนนำไปสู่นวัตกรรมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และจับต้องได้ รวมไปถึงการใช้กระบวนการคิดในการตรวจสอบไตร่ตรองอย่างรอบคอบ แยกแยะข้อเท็จจริง จนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ในที่สุด เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีในยุคปัจจุบัน

3.ทักษะด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีเป็นทักษะที่จำเป็นต้องฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ จนสามารถเข้าใจ เข้าใจ สร้าง สืบค้น ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องรู้ คือ

1. ความรู้ด้านสารสนเทศ คือ สร้างสารสนเทศ สามารถจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ สืบค้นจากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแพร่กระจายสารสนเทศไปสู่บุคคลอื่น หรือภายนอก เพื่อสนับสนุนการทำงาน

ธุรกิจ การศึกษา หรือในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อ สื่อในปัจจุบันมีความทันสมัยสามารถประกอบภาพและเสียงตลอดทั้งภาพเคลื่อนไหวได้ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการเลือกใช้สื่อ และใช้สื่อตามความเหมาะสมแก่บุคคล อายุ เพศ ตลอดทั้งสถานะภาพทางสังคม สื่อเทคโนโลยียังมีความหลากหลายในโลกปัจจุบัน และจะเพิ่มมากขึ้นในโลกอนาคต จำเป็นต้องรู้เท่าทันสื่อเพื่อไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือแก๊งมิจฉาชีพ และสามารถใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความรู้ด้านเทคโนโลยี เป็นทักษะที่มีความสำคัญพื้นฐานในการดำเนินชีวิตประจำวัน ช่วยยกระดับคุณภาพของชีวิตให้เกิดความสะดวกสบาย ทันท่วงทีและประหยัดเวลาในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ การศึกษา ตลอดจนการติดต่อสื่อสาร จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีแทบทั้งสิ้น จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และสามารถใช้งานได้อย่างถูกต้อง เชี่ยวชาญในการใช้งานได้เป็นอย่างดี

4. ทักษะชีวิตและอาชีพ

ในโลกของเทคโนโลยีในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่เสพเทคโนโลยีเพื่อสนองความต้องการทางจิตใจ จึงมีเพียงแต่ทฤษฎีในการดำเนินชีวิต แต่ขาดทักษะประสบการณ์จริง จึงทำให้เด็กส่วนใหญ่ทำอะไรด้วยตนเองไม่เป็น การมีทักษะชีวิตเป็นเหมือนภูมิคุ้มกันที่ช่วยป้องกันโรคอ่อนแอ ที่คอยแทะกินจิตใจอย่างไม่รู้ตัว และยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการสร้างอาชีพได้อย่างมั่นคงของมนุษย์ ทำให้ปรับตัวและพฤติกรรมเชิงบวกที่ช่วยจัดการกับความต้องการและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐาน ดังนี้

1) **ต้องมีความยืดหยุ่น และ เปลี่ยนแปลง** ด้วยบริบทการทำงานในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเป็นไปตามบทบาท หน้าที่ภาระงาน ความรับผิดชอบ และสภาพแวดล้อม จึงต้องมีความยืดหยุ่น เพื่อความอยู่รอดอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปในทัศนคติเชิงบวก อดทนต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์ หรือแม้แต่คำยกย่อง 2) **การริเริ่มและสร้างสรรค์** กำหนดขอบเขต ทิศทางและเป้าหมาย วางแผนจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างมี

ประสิทธิภาพและเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำพาตนเองไปสู่โอกาสที่ดีกว่าเดิมอย่างมืออาชีพ และถอดบทเรียนจากกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ผ่านมา สามารถวิภาค วิเคราะห์ ต่อประสบการณ์ในอดีตเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการแก้ไขและพัฒนาตนเองในอนาคต 3) **เรียนรู้ทางสังคมและความหลากหลายทางวัฒนธรรม** มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ให้ความเคารพความแตกต่างอย่างผู้มีสติปัญญา และสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้วยการเปิดใจและเข้าใจในความแตกต่างของแนวคิด และผลักดันความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมออกมาให้เกิดแนวคิดใหม่และความหลากหลาย เพื่อเพิ่มวัฒนธรรมและคุณภาพของงานออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) **สร้างสำนึกและความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ** มีจรรยาบรรณสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งที่จะทำหรือทำอยู่ แม้จะเผชิญต่อปัญหาอุปสรรคหรือแรงกดดันทางการแข่งขัน บริหารจัดการเวลาและโครงการภายใต้ความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือและตรงต่อเวลา และมีมารยาท สามารถนำเสนอตนเองได้อย่างมืออาชีพ เคารพ ยอมรับและชื่นชมต่อผลงานที่ออกมาตามความเป็นจริง 5) **มีภาวะผู้นำ และ สร้างทีม** มีวิสัยทัศน์และนำผู้อื่น สร้างความมั่นใจให้กับทีม สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เข้าใจและเคารพความแตกต่างของบุคคลเพื่อให้เกิดทักษะการแก้ปัญหา ผลักดันทีมให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ใช้ศักยภาพสูงสุดผ่านตัวอย่าง และ การเสียสละ ชี้ให้เห็นถึงคุณและโทษของการมีวินัย ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคมตั้งอยู่บนฐานประโยชน์ต่อสังคมต้องมาก่อน

สรุป

เด็กยุคใหม่เติบโตขึ้นมาท่ามกลางเทคโนโลยีและความสะดวกสบายทันสมัย แต่ตรงกันข้ามขาดทักษะในการใช้ชีวิต นำไปสู่ปัญหาระดับชาติ กลายเป็นนักเรียนที่ตกหล่นทางการศึกษา การศึกษาตลอดชีวิตจึงเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับกลุ่มบุคคลเหล่านี้ แต่การศึกษาตลอดชีวิตจำเป็นต้องส่งเสริมเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดทักษะ สามารถนำไปใช้ในการจัดการ

เรียนรู้เพื่อสร้างเกาะคุ้มกันให้กับผู้เรียนได้อยู่ร่วมกับสังคมที่มีความหลากหลายและทันสมัย ช่วยให้เข้าใจชีวิตอย่างยั่งยืน ผู้ที่ศึกษาตลอดชีวิตต้องมียุทธศาสตร์ประกอบในตนเอง คือ จะต้องที่จะศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ด้วยการผสมผสานความรู้โดยทั่วไปที่กว้างขวาง การศึกษาเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การศึกษาเพื่อที่จะอยู่ร่วมกันได้ในสังคม ด้วยสภาพของสังคมไทยมีความหลากหลาย การศึกษาเพื่อให้เข้าใจชีวิต แต่การศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยในการส่งเสริมในการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะหลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการ ซึ่งแปลว่า หลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ ผู้ที่จะประสบความสำเร็จ หรือ การศึกษาตลอดชีวิตจะประสบความสำเร็จได้นั้นก็ต้องอาศัย หลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการเช่นเดียวกัน และหลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการนั้น มี ฉันทะ คือ ความพอใจ ในการเรียนรู้ฉันทะนั้น ผู้เรียนต้องมีความพอใจในสิ่งที่จะเรียน วิริยะ คือ ความขยันหมั่นเพียรกับการเรียนหรือกับการงานที่ตนเองกำลังกระทำอยู่ เป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ จิตตะ คือ ความใส่ใจหรือเป็นการเอาใจใส่ ต่อการทำงานที่ทำ หรือ ต่อการศึกษาที่กำลังเล่าเรียน วิมังสา คือ การพิจารณาและใช้ปัญญาในการตรวจสอบ พิจารณา วิเคราะห์ ด้วยปัญญา ด้วยความคิด เพื่อไม่ให้เราหลงทาง ที่จะนำตนไปสู่ความสำเร็จหรือบรรลุ ในจุดที่ตนเองได้คาดหวังเอาไว้ และนอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีทักษะความรู้ ทักษะอารมณ์ ทักษะเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ ในที่มีความจำเป็นในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกด้วยในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (12 ต.ค. 2563). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. เรียกใช้เมื่อ 28 มี.ค. 2566 จาก <https://www.moe.go.th>.
- จักรวุฒิ ชนะพันธ์ และคณะ. (2558). รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(2), 157-165.
- จุฑารัตน์ จันทรประคอง และคณะ. (2564). องค์ประกอบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารมหาจุฬานาครทรรศ, 8(11), 244-258.

- คุณณี คำมี. (2557). การศึกษาตลอดชีวิต : พัฒนาสังคมไทยสู่สังคมแห่งการเรียนรู้. Mahidol R2R e-Journal, 1(2), 11-30.
- จิตติรัตน์ สมบูรณ์. (17 ส.ค. 2565). อุปนิสัย “ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต” สร้างได้ นักวิจัย ครุศาสตร์ จุฬาแนะวิธี. เรียกใช้เมื่อ 25 ม.ค. 2566 จาก <https://www.chula.ac.th>.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2545). ธรรมานุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- พระมหาโยธิน มหาวีโร และคณะ. (2565). ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามไตรสิกขา สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโศกราช. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 8(3), 65-80.
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). การงานที่เป็นสุข. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- มลิตา อุบลรัตน์. (2565). หลักอิทธิบาทธรรม 4 : เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีความสุข. วารสาร สหวิทยาการนวัตกรรมการปริทรรศน์, 5(2), 150-161.
- ศักรินทร์ ชนประชา. (2562). การศึกษาตลอดชีวิต. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย, 14(26), 159-175.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (3 พ.ย. 2564). กสศ. ระดมสมองหยุดปัญหา “เด็กหลุดจากระบบการศึกษา”. เรียกใช้เมื่อ 18 มี.ค. 2566 จาก <https://www.eef.or.th>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (11 ก.ค. 2565). “พาน้องกลับมาเรียน” โครงการสำคัญ ศธ. ตั้งเป้าพาเด็กหลุดจากระบบการศึกษา กลับเข้าเรียน 100%. เรียกใช้เมื่อ 15 มี.ค. 2566 จาก <https://ops.moe.go.th>.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช). (9 ธ.ค. 2564). รายงานการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต Lifelong learning) เพื่อรองรับการพลิกโฉมฉบับพลันและวิกฤตการณ์โลก. เรียกใช้เมื่อ 12 มี.ค. 2566 จาก <https://www.nxpo.or.th>.

สุปราณี สารรัตน์. (2564). การใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาอังกฤษ. วารสารปัญญา, 28(2), 95-110.

สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (13 มี.ค. 2561). สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (A Lifelong Learning Society). เรียกใช้เมื่อ 28 ม.ค. 2566 จาก trueplookpanya.com.

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนร่วมสมัย*

CONTEMPORARY TEACHING TECHNIQUES LEARNING MANAGEMENT

ธมลวรรณ อีระบุญชร

Thamonwan Theerabunchorn

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Pranakhon Rajabhat University, Thailand

Email: e_mail4fern@yahoo.com

บทคัดย่อ

เดิมทีนั้นการจัดการศึกษาเป็นการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง โดยครูเป็นผู้ให้นักเรียนเป็นผู้รับ เน้นการท่องจำตำราและทำแบบฝึกหัดตามตำรา ไม่ได้เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากมีจุดอ่อนด้านการไม่สามารถการคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล จึงนำมาสู่การจัดการศึกษาสมัยใหม่ซึ่งมีเทคนิคหลากหลายที่สามารถจัดปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายชัดเจนในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ด้านความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการคิดวิเคราะห์ และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยคาดหวังว่าการที่คนมีคุณภาพนี้จะส่งผลทำให้สังคมมีความมั่นคง และแข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ โดยเทคนิคการสอนนั้นเปรียบเสมือนสะพานที่จะเชื่อมโยงการถ่ายทอดคุณค่าทั้งในด้านความรู้ ความคิด ทักษะ จากครูอาจารย์ผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ดังนั้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเดิม 2) เพื่อทบทวนปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อเทคนิควิธีการการเรียนการสอน 3) เพื่อนำเสนอเทคนิคการสอนร่วมสมัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษา โดยเฉพาะครูอาจารย์ผู้สอนที่สามารถนำการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนร่วมสมัยไปใช้ในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลต่อการนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เกิดความ

* Received 4 December 2022; Revised 18 January 2022; Accepted 30 January 2022

เจริญก้าวหน้าต่อไปในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน เช่น การส่งเสริมเศรษฐกิจด้วยการสร้างธุรกิจใหม่ นวัตกรรม และสังคมที่ดีในการอยู่ร่วมกัน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, เทคนิคการสอนร่วมสมัย, การพัฒนาคุณภาพการสอน

Abstract

Originally, education management was a teacher-centered approach. The teacher is the one who gives the students the recipient focusing on memorizing textbooks and doing exercises according to the textbook which does not focus on the learning process according to the abilities of each learner. It is causing problems in teaching and learning management because there are weaknesses in being unable to take into account of individual differences. Therefore leading to a modern education management which has a variety of techniques to raise the quality of education for learners to develop skills in all 5 areas. There are intelligence, knowledge, morality, ethics, analytical thinking and coexistence with others in society. It is expected that people with this quality will result in social stability. Therefore, this article aims to 1) Study the problems of the former teaching and learning techniques 2) Review the important factors influencing teaching and learning techniques 3) Present contemporary teaching techniques which will be beneficial to the education industry especially teachers who can apply contemporary teaching techniques to create quality graduates which will contribute to the development of the country such as boosting economics via creating new businesses , innovation and good society to live together.

Key Words: Learning Management, Contemporary Teaching Techniques, Teaching Quality Development

บทนำ

ในการจัดการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-Net) ในทุกๆ ปีนั้น ผลที่ออกมามักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุก ๆ ปี นั่นก็คือ เด็กไทยมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐานอยู่เสมอ ๆ หรือแม้แต่การศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economics Co-operation and Development, OECD) ที่รู้จักกันในชื่อของ PISA (Programme for International Students Assessment) พบว่านักเรียนไทยที่จัดได้ว่ามีความรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูงมีเพียง 1% เท่านั้นเอง ทั้ง ๆ ที่เราใช้เวลาในการเรียนการสอนมากกว่า 8 ชม. ต่อวัน PISA ยังพบว่า เด็กไทย 74% อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง คือมีตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก หรือแม้แต่ใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ไม่ได้ อันเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ขาดประสิทธิภาพด้วยวิธีการแบบเดิม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่จะต้องมีการปรับเปลี่ยน ถ้าการเรียนการสอนของครูอาจารย์ยังคงเน้นการถ่ายทอดวิชาความรู้เป็นลักษณะสั่งสอน ความรู้ ความจำ เพื่อนำไปสอบ ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะด้านความคิดวิจารณ์ญาณ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรมก็จะเป็นไปได้อย่าง การจัดการเรียนการสอนโดยอิงองค์ความรู้จากเทคนิคการเรียนการสอนแบบเดิมย่อมไม่เพียงพอต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงมีความสนใจในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านการพัฒนาการศึกษา การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนในยุคใหม่หรือเทคนิคการสอนร่วมสมัยจึงสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ในอนาคต ดังนั้นในเนื้อหาจึงจะประกอบไปด้วยปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเดิม แล้วนำสู่การทบทวนทฤษฎีการเรียนรู้ จากนั้นจึงนำเสนอการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคร่วมสมัย

เนื้อหา

1.การจัดการเรียนสอนรูปแบบเดิม

Passive Learning หรือวิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่ใช้กันมานาน หมายถึง องค์ความรู้ที่ถูกถ่ายทอดไปยังตัวผู้เรียนโดยตรงอันมาจากการสอนของอาจารย์ ที่มีเป้าหมายเพื่อการสอบเมื่อเสร็จบทเรียน การเรียนการสอนวิธีนี้ อาจารย์จะทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการบรรยาย ในขณะที่นักเรียนจะทำหน้าที่เป็นผู้ฟังสิ่งที่อาจารย์บรรยายแล้วจึงทำการจดบันทึกสิ่งที่รับรู้ลงในกระดาษโน้ต เทคนิคการเรียนการสอนแบบนี้ อาศัย การฟังอาจารย์ผู้สอนบรรยาย การอ่านบทเรียนตามคำสั่งของอาจารย์ผู้สอน การดูวิดีโอ การอ่านวารสาร การอ่านข้อมูลบนเว็บไซต์ นอกจากนี้จากการศึกษาของ Ted Panitz ได้ระบุลักษณะที่ชัดเจนของการเรียนการสอนแบบ Passive Learning ว่าเป็นวิธีการสอนที่ใช้กลยุทธ์ Knowledge Transition จากอาจารย์ผู้สอนไปยังนักเรียน ดังนั้นกระบวนการเรียนจึงยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง หรือที่เรียกว่า “Instructor Centric” ทั้งนี้ จากการเรียนการสอนดังกล่าว พบว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการขาดความสนใจของนักเรียนในระหว่างการเรียนการสอน การไม่ยอมเข้าห้องเรียน จนนำไปสู่การขาดเรียน การนั่งหลับ หรือกระทั่งการพูดคุยแข่งกับอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น ข้อมูลจากการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลโดย ผศ. นพ. พนม เกตุมาน สาขาวิชาจิตเวชเด็กและวัยรุ่นภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้รายงานสภาพปัญหาหลัก ๆ ของการเรียนการสอนในชั้นเรียนไว้เป็น 2 ประการดังต่อไปนี้

ประการแรกเป็นปัญหาจากตัวผู้เรียนคือ ปัญหาความเบื่อหน่ายต่อการเรียน อันนำไปสู่การแสดงออกมาในลักษณะ การง่วงและหลับในห้องเรียน การไม่สนใจในการเรียนขณะอาจารย์สอน ในบทบาทของครูหรือบทบาทซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นนักเรียน สิ่งที่พบบ่อยในสมัยที่เราเป็นผู้เรียนคือความเบื่อหน่ายต่อการเรียน, ง่วงและหลับในห้องเรียน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดความสนุกหรือความสุขและความพึงพอใจในการเรียน ยกตัวอย่างเช่น บางวิชาที่เด็ก ๆ ไม่ชอบ ไม่อยากเข้าเรียน ถ้าเข้าไปเรียนก็รู้สึกเบื่อเพราะเรียนไม่รู้เรื่อง ไม่มีความสุขกับการเรียนวิชานั้น อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เด็กบางคนชอบหรือพอใจการเรียนวิชาหนึ่ง สามารถเรียนวิชานั้นได้ดี แต่เด็กอีกคนหนึ่งกลับไม่ชอบหรือไม่พอใจกับวิชานั้นและผลการเรียนก็ออกมาไม่ดี ซึ่งเป็นเช่นนี้ก็เพราะ คนเราแต่ละคนมีความแตกต่างกัน และคนเราแต่ละคนเรียนรู้ไม่เหมือนกัน บางคนเรียนรู้ได้รวดเร็วในเรื่องหนึ่งแต่เรียนรู้ได้ช้าในอีกเรื่องหนึ่ง

ปัญหาอีกประการเป็นปัญหาจากวิธีการเรียนการสอนแบบเดิมคือ การจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นวิธีที่ง่ายต่อการสอนจึงได้รับความนิยมนำมาใช้สอน เทคนิคการสอนที่เราพบมากที่สุดคือการสอนแบบบรรยายโดยมีครูเป็นศูนย์กลางกล่าวคือครูจะยืนอยู่หน้าชั้นเรียนสอนเนื้อหาสิ่งเดียวกันในเวลาเดียวกันต่อนักเรียนจำนวนมากและครูส่วนใหญ่ก็จะตั้งความหวังไว้นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนได้เท่า ๆ กันซึ่งขัดกับหลักจิตวิทยาว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคลที่คนแต่ละคนที่มีความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และมีวิธีเรียนรู้ที่ต่างต่างกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนจะรับความรู้ที่ถ่ายทอดได้ไม่เท่ากัน การสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลางเพียงอย่างเดียวจะไม่ตอบสนองความแตกต่างรายบุคคลได้ครบทั้งหมดจึงทำให้ผู้เรียนบางส่วนเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเรียนและเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา (พนม เกตุมาน, 2550)

ดังนั้นจึงสามารถสรุปข้อจำกัดของการสอนแบบเดิม ได้ดังนี้

- 1.) นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนน้อย เป็นการเรียนแบบเฉื่อยชา (Passive learner)
- 2.) ไม่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล
- 3.) ส่งเสริมให้ผู้เรียนท่องจำมากกว่าการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง
- 4.) ผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินการแสดงความคิดเห็น

จึงสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบเดิมนั้น พบว่ามักเกิดปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการขาดความสนใจในการเรียน การไม่ยอมเข้าห้องเรียน จนนำไปสู่การขาดเรียน ซึ่งมีสาเหตุจากการที่วิธีการสอนแบบเดิมนั้นไม่เปิดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ขาดการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง จึงนำมาสู่การพัฒนาการเรียนการสอนสมัยใหม่นั้นเอง

2.การพัฒนาการเรียนการสอนสมัยใหม่

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่จึงเน้นมาสู่ผู้เรียนหรือเรียกว่า "Student Centric" ในปัจจุบันนี้ มีการเรียนการสอนด้วยวิธีที่ถูกพัฒนาขึ้นมาในแนวทางนี้ อย่างมากมาย และใช้กันอย่างแพร่หลาย เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกลยุทธ์สำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นแบบ Student Centric ได้คือ ต้องมีสิ่งที่เหมาะสมกันคือ "Knowledge Construction" หรือการสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองโดยตัวผู้เรียน ทั้งนี้ อาจารย์

ผู้สอนนั้นมีหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก โดยใช้สื่อการสอนเป็นตัวนำให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ขึ้น โดยองค์ความรู้นี้ต้องสามารถเชื่อมโยงกับองค์ความรู้เดิมที่นักศึกษาเคยมีอยู่ และก่อเกิดขึ้นเป็นองค์ความรู้เฉพาะตัวของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้ วิธีการเรียนการสอน หรือ เทคนิคการสอนแบบสมัยใหม่หรือร่วมสมัยที่จะกล่าวถึงต่อไป ได้แก่ Cooperative Learning, The Jig Saw method, Student-Teams-Achievement-Divisions (STAD), Teams-Games-Tournaments (Slavin-TGT), Co-op (Co-op Kagan), Rally Robin, Ask and Question Model, Think pair share, Group Investigation, Graphic Organizer, The use of Community Activities และ 4 MAT

ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อวิธีการการเรียนการสอน ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี พื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสมัยใหม่หรือร่วมสมัย พอจะสรุปได้ 4 ประการ คือ

2.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different)

การจัดการศึกษาของไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเอาไว้ อย่างชัดเจนซึ่งจะเห็นได้จากแผนการศึกษาของชาติ ให้มุ่งจัดการศึกษาตามความถนัดความสนใจ และความสามารถของแต่ละคนเป็นเกณฑ์ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดชัดเจนได้แก่ การจัดระบบห้องเรียนโดยใช้อายุเป็นเกณฑ์บ้าง ใช้ความสามารถเป็นเกณฑ์บ้าง เทคนิคการเรียนการสอนร่วมสมัยที่เกิดขึ้นเพื่อสนองแนวความคิดพื้นฐานนี้ เช่น Cooperative Learning, The Jig Saw method, Co-op (Co-op Kagan), Rally Robin, Ask and Question Model, Think pair share, Group Investigation

2.2 ความพร้อม (Readiness)

เดิมทีเดียวเชื่อกันว่า เด็กจะเริ่มเรียนได้ก็ต้องมีความพร้อมซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันการวิจัยทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ ชี้ให้เห็นว่าความพร้อมในการเรียนเป็นสิ่งสร้างขั้นได้ ถ้าหากสามารถจัดบทเรียน ให้พอเหมาะกับระดับความสามารถของเด็กแต่ละคน วิชาที่เคยเชื่อกันว่ายาก และไม่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กก็สามารถนำมาให้ศึกษาได้ เทคนิคการเรียนการสอนร่วมสมัยที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองแนวความคิดพื้นฐานนี้ได้แก่ 4 MAT, Graphic Organizer

2.3 การใช้เวลาเพื่อการศึกษา

แต่เดิมมาการจัดเวลาเพื่อการสอน หรือตารางสอนมักจะจัดโดยอาศัยความสะดวกเป็นเกณฑ์ เช่น ถูหนวดยเวลาเป็นชั่วโมง เท่ากันทุกวิชา ทุกวัน นอกจากนั้นก็ยังจัดเวลาเรียนเอาไว้

แน่นอนเป็นภาคเรียน เป็นปี ในปัจจุบันได้มีความคิดในการจัดเป็นหน่วยเวลาสอนให้สัมพันธ์กับลักษณะของแต่ละวิชาซึ่งจะใช้เวลาไม่เท่ากัน บางวิชาอาจใช้ช่วงสั้นๆ แต่สอนบ่อยครั้ง การเรียนก็ไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น เทคนิคการเรียนการสอนร่วมสมัยที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองแนวความคิดพื้นฐานด้านนี้ เช่น The use of Community Activities

2.4 ประสิทธิภาพในการเรียน

การขยายตัวทางวิชาการ และการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้มีสิ่งต่าง ๆ ที่คนจะต้องเรียนรู้เพิ่มขึ้นมาก แต่การจัดระบบการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอจึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งในด้านปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียน และปัจจัยภายนอก เทคนิคการเรียนการสอนร่วมสมัยที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองแนวความคิดพื้นฐานด้านนี้ เช่น Student-Teams-Achievement-Divisions (STAD), Teams-Games-Tournaments (Slavin-TGT), (Yassin and Rasak, 2018)

3. เทคนิคการสอนร่วมสมัย

3.1 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning)

มีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) อย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 และได้เผยแพร่ผลงานอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกาและหลายประเทศในแถบเอเชีย โดยมีการนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ และได้นำเสนอแนวคิดหลักที่จะนำไปสู่การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจกันอย่างมีประสิทธิภาพไว้ 6 ประการดังนี้

1) การจัดกลุ่ม(Teams) หมายถึงการจัดกลุ่มเด็กที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งควรจัดเด็กเข้ากลุ่ม ดังนี้ จำนวนเด็กในกลุ่ม 3- 4 คน ประกอบด้วยเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำละกันไป จัดให้มีทั้งเด็กนักเรียนหญิงและนักเรียนชายในกลุ่มเดียวกัน ถ้าในห้องเรียนมีทั้งเด็กนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย จัดให้เด็กอยู่ในกลุ่มเดียวกันประมาณ 6 สัปดาห์ บางกรณีอาจจัดกลุ่มโดยวิธีอื่น เช่น จัดกลุ่มเด็กที่มีความสนใจเหมือน ๆ กันในเรื่องเดียวกันในการศึกษาเฉพาะเช่น การทำโครงการวิทยาศาสตร์ หรือจัดกลุ่มแบบสุ่มเมื่อต้องการทบทวนความรู้

2) ความมุ่งมั่น (Will) หมายถึงความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของเด็กที่จะทำงานร่วมกัน ซึ่งจะต้องมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลร่วมกัน สามารถสร้างความมุ่งมั่นร่วมกันให้เกิดขึ้นได้โดยใช้กิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กิจกรรมทางวิชาการ เช่น การเล่นเกม การสัมภาษณ์ การสร้างความมุ่งมั่นของกลุ่มที่จะทำงานร่วมกัน สร้างความมุ่งมั่นของชั้นที่จะช่วยกัน การทำงานร่วมกันโดยเลือกกิจกรรมที่คนเดียวไม่สามารถทำได้สำเร็จ

3) การจัดการ (Management) หมายถึงการจัดการกลุ่มให้สามารถทำกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดที่นั่งของนักเรียนในกลุ่ม การแบ่งงานกันภายในกลุ่ม การสร้างกฎของห้อง (Class Rule) การให้สัญญาณเงียบ (Quiet Signal) การดูแลกลุ่มให้ทำงานตามที่มอบหมายหรือที่สนใจ การดูแลกลุ่มไม่ให้วุ่นวายกับกลุ่มอื่น

4) ทักษะทางสังคม (Social Skills) หมายถึง การพัฒนาให้เด็กมีทักษะในการทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกัน ให้มีร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง ให้กำลังใจกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและที่สำคัญที่สุดคือ ต้องรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

5) กฎพื้นฐาน 4 ข้อ (4 Basics Principles : PIES) หมายถึงหลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจกัน ซึ่งจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ จะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ องค์ประกอบดังกล่าวได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (P : Positive Interdependence) นักเรียนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเราได้รับประโยชน์จากเพื่อน เพื่อนก็จะได้รับประโยชน์จากเรา ความสำเร็จของเราและความสำเร็จของเพื่อนก็คือความสำเร็จของกลุ่ม หรือความสำเร็จของกลุ่มก็คือความสำเร็จของแต่ละคนนั่นเอง การยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน (I : Individual Accountability) ยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน ยอมรับว่าแต่ละคนในกลุ่มต่างก็มีความสามารถในตัวเองและมีส่วนในการทำให้การทำงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จด้วยดี ความเสมอภาค (E : Equal Participation) ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนในกลุ่มต้องให้ความร่วมมือกันอย่างทั่วถึงและมีบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่มเท่าเทียมกัน การมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง (S : Simultaneous Interaction) มีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องทุกคนภายในกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง รูปแบบของกิจกรรม (Structures) หมายถึงรูปแบบของกิจกรรมในการทำงานกลุ่มซึ่งมีหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะศึกษา (Gillies, 2016)

ขั้นตอนในการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ

ขั้นที่ 1 : เลือกเนื้อหาและกำหนดเกณฑ์ที่จะให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 2 : กำหนดวัตถุประสงค์โดยครูเป็นผู้พิจารณาวัตถุประสงค์ของบทเรียน

ขั้นที่ 3 : จัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ครูอธิบายให้นักเรียนทราบถึงวิธีการจัดแบ่งกลุ่ม

ขั้นที่ 4 : ครูบอกสิ่งที่คาดหวังจากกลุ่มให้ชัดเจนและกำหนดเวลาในการทำงาน

ขั้นที่ 5 : ครูเสนอเนื้อหาโดยใช้วิธีสอนที่เหมาะสม

ขั้นที่ 6 : ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน ครูช่วยเหลือกลุ่มนักเรียนในขณะที่นักเรียนกำลังทำงาน

ขั้นที่ 7 : ทดสอบ ครูทดสอบความรู้การเรียนรู้ การใช้อุปกรณ์หรือผลงานของกลุ่ม

ขั้นที่ 8 : บันทึกผลที่ได้รับ ครูหาวิธีการบันทึกผลที่ได้รับจากทั้งรายบุคคลและกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือมีเทคนิคที่หลากหลาย ในที่นี้จะกล่าวเป็นเพียงบางเทคนิคที่ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้ในห้องเรียนโดยทั่วไป ได้แก่

3.1.1 เทคนิคร่วมด้วยช่วยงานกลุ่ม (Student Teams Achievement Divisions : STAD)

กิจกรรมนี้เหมาะสำหรับการส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม เน้นการทดสอบเป็นรายบุคคลแบบร่วมมือในกลุ่มแทนการทดสอบแบบแข่งขันกันเอง กิจกรรมการสอนแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

1) ครูนำเสนอเนื้อหา

ครูจะสอนเนื้อหาแก่นักเรียนทั้งชั้นโดยรวมก่อน อาจใช้อุปกรณ์การสอนต่างๆ มาช่วยในการสอน เนื้อหาที่สอนจะเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่จะให้นักเรียนศึกษา

2) จัดกลุ่ม

กลุ่มประกอบด้วย 4-5 คน และแบ่งกลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน หน้าที่ของกลุ่มคือ เตรียมให้สมาชิกเข้าทำการทดสอบแข่งขัน สมาชิกในกลุ่มจะอภิปรายทำแบบฝึกหัด ถกเถียงปัญหากันและทำความเข้าใจกับบทเรียน

3) ศึกษาความรู้

สมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันศึกษา ทบทวนในเนื้อหาหรือหัวข้อที่ครูผู้สอนกำหนดให้ โดยช่วยกันสรุปเนื้อหาทั้งหมด

4) ทดสอบ

ครู ทำการทดสอบ โดยการแจกแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนทำ พร้อมอธิบายขั้นตอนการทำในลักษณะกลุ่มร่วมมือ โดย

สมาชิกคนที่ 1 อ่านคำถามหรือโจทย์ที่กำหนดให้แก่สมาชิกในกลุ่มฟัง

สมาชิกคนที่ 2 วิเคราะห์หาคำตอบที่ถูกต้อง เหมาะสม

สมาชิกคนที่ 3 เขียนคำตอบ

สมาชิกคนที่ 4 ตรวจสอบคำตอบ

ให้สมาชิกในกลุ่มหมุนเวียนกันทำหน้าที่ต่างๆในแต่ละข้อ จนกว่าจะครบข้อคำถามที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งช่วยกันสรุปอีกครั้งเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันในกลุ่ม จากนั้นผู้เรียนที่อยู่กลุ่มเดียวกันทุกกลุ่ม แยกทำแบบทดสอบเป็นรายบุคคลเพื่อทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน

5) ประเมินผล

ตรวจสอบความถูกต้องของการทำแบบทดสอบ พร้อมทั้งนำคะแนนของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม แล้วคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

6) ให้รางวัล

กลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าเกณฑ์ที่วางไว้จะได้รับคำชมเชย กลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดจะได้รับรางวัล

3.1.2 เทคนิค กลุ่มแข่งขัน (Team – Games – Tournaments :TGT) เทคนิคนี้คล้ายกับ STAD ยกเว้นแต่คะแนนการทดสอบ TGT ใช้คะแนนที่ตัวแทนแต่ละกลุ่มแข่งขันกับกลุ่มอื่นๆ ขั้นตอนของเทคนิคนี้ มี 4 ขั้นตอน คือ

1.) ครูนำเสนอเนื้อหา

2.) จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม

3.) แข่งขัน / ทดสอบ

4.) ให้รางวัล

ในการสอนแบบ TGT ในขั้นการแข่งขัน/ทดสอบจะจัดให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถเท่ากับทีมต่างๆแข่งขันกัน จากนั้นกลุ่มจะหยิบการ์ดหมายเลข นักเรียนแต่ละคนจะตอบคำถามตามบัตรที่ได้และคะแนนของกลุ่มจะได้จากคะแนนของแต่ละคนมารวมกัน ส่วน

การให้รางวัลอาจใช้วิธีประกาศหน้าเสาธง หน้าชั้นเรียน ในวารสารของโรงเรียน หรือเสียงตามสายของโรงเรียนก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

3.1.3 เทคนิคร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co-Op Co-Op)

เทคนิคนี้เหมาะสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน และใช้ได้ดีกับบทเรียนที่มีเนื้อหามาก เนื้อหามีหัวข้อย่อยมาก

มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 10 ขั้นตอนด้วยกันดังต่อไปนี้

- 1.) นักเรียนช่วยกันอภิปรายหัวข้อที่จะศึกษา
- 2.) แบ่งหัวข้อใหญ่ออกเป็นหัวข้อย่อย
- 3.) จัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน
- 4.) กลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษาตามความสามารถของกลุ่ม
- 5.) กลุ่มแบ่งหัวข้อย่อยเป็นหัวข้อเล็กๆ เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละคนเลือกไปศึกษา
- 6.) นักเรียนศึกษาเรื่องที่ตนเลือกตามความสนใจ
- 7.) นักเรียนเสนอผลงานของตนเองต่อกลุ่ม
- 8.) กลุ่มรวบรวมหัวข้อต่างๆจากนักเรียนทุกคนในกลุ่ม
- 9.) แต่ละกลุ่มรายงานผลงานหน้าชั้นเรียน
- 10.) วัดผลโดยการประเมินตามสภาพจริงจากงานที่นักเรียนแสดงผลงานกับกลุ่มและกลุ่มแสดงผลงานหน้าชั้นเรียน

3.1.4 เทคนิคเติมเต็ม (Jigsaw)

เทคนิคนี้อารอนสัน (Aronson) และคณะได้พัฒนาเทคนิคนี้ขึ้นมา อาจทำได้โดยให้นักเรียนในกลุ่มไปศึกษาในเนื้อหาหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งกับกลุ่มอื่นๆที่ไม่ซ้ำกัน เมื่อเสร็จงานแล้วเข้ากลุ่มเดิม แล้วสอนเพื่อนในสิ่งที่ตนได้รู้มา ทำให้ทั้งกลุ่มได้รับความรู้เพิ่มเติมโดยเท่าเทียมกัน วิธีนี้ใช้กับการเรียนในเนื้อหาที่เป็นความรู้ใหม่และการทบทวนความรู้เก่า เป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้เด็กฟังพาดูอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน เหมาะสำหรับวิชาที่มีเนื้อหามากมีภาคปฏิบัติน้อย มีขั้นตอนดังนี้

- 1.) ครูแบ่งเนื้อหาทั้งหมดที่จะสอนออกเป็นเนื้อหาย่อยโดยให้มีหัวข้อเท่ากับจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม
- 2.) จัดสมาชิกเข้ากลุ่มในลักษณะละความสามารถ
- 3.) ครูแจกเนื้อหาย่อยให้สมาชิกของแต่ละกลุ่ม ทุกกลุ่ม โดยในแต่ละกลุ่มจะต้องได้เนื้อหาย่อยที่ไม่ซ้ำกัน
- 4.) สมาชิกแต่ละกลุ่มที่ได้เนื้อหาย่อยเรื่องเดียวกัน ให้แยกจากกลุ่มเดิม มารวมกลุ่มกันใหม่เพื่ออภิปราย พูดคุย และหาข้อสรุปของกลุ่มในประเด็นหรือเนื้อหาย่อยที่ได้รับมา
- 5.) หลังจากได้ข้อสรุปแล้วให้สมาชิกแต่ละกลุ่มกลับเข้ากลุ่มเดิมอีกครั้ง แล้วให้สมาชิกแต่ละคนผลัดเปลี่ยนกันนำเสนอข้อมูลสรุปของแต่ละเนื้อหาย่อยที่ได้มาให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มฟัง ในขั้นตอนนี้สมาชิกทุกคนสามารถอภิปราย ชักถามในหัวข้อย่อยที่ได้รับฟังถ้าไม่เข้าใจหรือไม่กระจ่างชัดในเนื้อหาย่อยนั้นๆ
- 6.) ทำการทดสอบเนื้อหาเป็นรายบุคคล ซึ่งการทดสอบจะทำหลังจากกิจกรรมสิ้นสุดลง โดยนักเรียนต้องทำแบบทดสอบที่ครูเตรียมให้ และคะแนนของแต่ละคนที่ได้จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการตอบคำถาม

3.1.5 เทคนิคชักใช้ไล่เรียง (Round Robin) สามารถใช้ได้ในการบวนการเรียนการสอนตอนใดตอนหนึ่งได้ กิจกรรมชักใช้ไล่เรียงสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น

3.1.5.1 แบบสัมภาษณ์ 3 ขั้นตอน (3-Step Interview) เป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ตอบคำถามครูให้เพื่อนฟัง

ขั้นที่ 2 ผู้ฟังตอบคำถามเดียวกันให้ผู้พูดฟัง

ขั้นที่ 3 ทุกคนตอบคำถามให้กลุ่มฟัง

มีการทำกิจกรรมดังนี้

1.) กำหนดหมายเลขสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม เป็นเลข 1,2,3,4

2.) ครูตั้งคำถามหรือเสนอหัวข้อเรื่องเช่น ถ้าโลกนี้ไม่มีพืชสีเขียวจะ

เป็นอย่างไร ถ้าจะให้มนุษย์ลงไปอาศัยอยู่ในน้ำต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างอย่างไร ฯลฯ

3.) สมาชิกคนที่ 1 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 2 ฟัง สมาชิกคนที่ 3 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 4 ฟัง

4.) สมาชิกคนที่ 2 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 1 ฟัง สมาชิกคนที่ 4 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 3 ฟัง

5.) สมาชิกทุกคนอภิปรายให้ฟังทั้งกลุ่ม โดยเริ่มที่คนที่ 1,2,3 และ 4 ที่ละคนตามลำดับ

6.) ครูสุ่มเรียกให้ตอบคำถาม

3.1.5.2 แบบสัมภาษณ์ 4 ขั้นตอน (4-Step Interview)

เป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 สมาชิกคนที่ 1 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 2 ฟังสมาชิกคนที่ 3 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 4 ฟัง

ขั้นที่ 2 สมาชิกคนที่ 1 และ 3 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม ให้สมาชิก ในกลุ่ม ฟัง

ขั้นที่ 3 สมาชิกคนที่ 2 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 1 ฟัง สมาชิกคนที่ 4 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 3 ฟัง

ขั้นที่ 4 สมาชิกคนที่ 2 และคนที่ 4 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก ในกลุ่มฟัง 10

3.1.6 เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think pair share)

วิธีนี้สามารถใช้ได้ในกระบวนการเรียนการสอนตอนใดตอนหนึ่งได้ เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะการคิด ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ครูตั้งปัญหาหรือข้อคำถาม

ขั้นที่ 2 สมาชิกทุกคนคิดหาคำตอบตามเวลาที่ครูกำหนดไว้

ขั้นที่ 3 สมาชิกจับคู่ปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบ

ขั้นที่ 4 ครูสุ่มเรียกนักเรียนให้ตอบปัญหาให้ฟังทั้งห้องเรียน

3.1.7 เทคนิคเพื่อนร่วมงาน (Partners)

วิธีนี้เหมาะกับการสอนบทเรียนใหม่ การพัฒนาแนวความคิด และเพิ่มความจำ ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะในการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูลด้วย โดยให้นักเรียนในกลุ่มจับคู่กันไปปรึกษากับอีกคู่ในกลุ่มอื่น แล้วนำความรู้ที่ได้มาปรึกษากับอีกคู่ในกลุ่มเดิม

3.1.8 เทคนิค ค้นหาพร้อมกัน(Group Investigation)

เป็นเทคนิค ที่เหมาะกับการแก้ปัญหาหรือหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองสนใจ กลุ่มมีสมาชิก 2-6 คน ช่วยกันวางแผน ถกปัญหา ค้นหาคำตอบ อภิปรายและสรุปผลเพื่อรายงานหน้าชั้น วัดผล จากผลงานสรุปของกลุ่ม

วิธีทำกิจกรรม

- 1.) ครูอธิบายหัวข้อ และจัดกลุ่มนักเรียนในลักษณะละความสามารถ
- 2.) ขึ้นวางแผน นักเรียนวางแผนทำงาน โดยนักเรียนจะต้องคำนึงถึงหัวข้อที่จะเรียน

วิธีการรวบรวมข้อมูลและการแบ่งงานกันทำ

3.) ขึ้นทำงาน ขึ้นนี้นักเรียนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อภิปราย รวบรวมข้อมูล และสรุปผล ร่วมกัน เป็นการสรุปผลของกลุ่มโดยสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยกันแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง และต้องให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของนักเรียนที่อ่อนที่สุดในกลุ่มด้วยโดยให้แสดงความคิดเห็นก่อน

- 4.) ขึ้นนำเสนอ นำเสนอผลการสรุปของกลุ่มหน้าชั้นเรียน

5.) ขึ้นวัดผล โดยให้เพื่อนวัดผลกันเอง หรือครูวัดผลเองโดยการแจกคำถามแก่นักเรียนทุกคน หรือครูเป็นผู้สังเกตทักษะต่างๆที่นักเรียนใช้ทำงานกลุ่มก็ได้ เทคนิคการสอนนี้เหมาะสำหรับการสอนเนื้อหาที่ต้องการความเข้าใจในลักษณะความคิด รวบรวมหรือการค้นคว้าหาคำตอบในลักษณะของการทำโครงการ ไม่เหมาะกับเนื้อหาที่มีคำตอบเฉพาะ เทคนิคนี้จะเน้นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ฝึกทักษะการสื่อสารให้กับนักเรียน (Hosseini, 2019)

3.2 การสอนแบบโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer)

การสอนแบบโครงสร้างความรู้หรือแผนผังความคิด เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลหรือความรู้จากการศึกษาค้นคว้า การอ่าน การฟังคำบรรยาย แล้วนำข้อมูลมาจัดกลุ่มเขียนเป็นภาพแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างความคิด กระบวนการคิด และความสัมพันธ์ของกระบวนการคิด โดยใช้รูปภาพ หรือแผนภาพ เช่น แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นการ

แสดงโครงสร้างของ ความสัมพันธ์ของกระบวนการคิด ตั้งแต่ต้นจนจบ ช่วยให้เห็นภาพรวมของความคิดและเค้าโครงของความคิดในเรื่องที่กำลังคิด ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของความคิด ทำได้โดยเขียนความคิดหลักไว้ตรงกลางและโยงเส้นให้สัมพันธ์กับความคิดรอง ความคิดย่อย และความคิดที่แยกย่อยที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ก็ขยายได้ต่อไปอีก ไม่มีทิศทางที่กำหนดแน่นอนตายตัว (Pratama, 2017)

3.3 การสอนแบบถามตอบ (Ask and Question Model)

การสอนแบบถามตอบ เป็นการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดและรู้จักหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งในการตั้งคำถามผู้ตั้งคำถามจะต้องใช้ความคิดในการตั้งคำถาม ขณะเดียวกันผู้ตั้งคำถามจะต้องมีคำตอบอยู่ในใจ การสอนแบบถามตอบ เป็นการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ วิจัยและผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสาร และเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิด การสอนแบบถามตอบ สามารถนำมาใช้ในการสอนได้ทุกวิชา โดยครูผู้สอนจะต้องเตรียมแหล่งข้อมูล ได้แก่ สื่อการสอน เอกสารความรู้ ใบความรู้ หนังสือเรียน หนังสือค้นคว้า สื่อโสตทัศนศึกษา เช่น วีดิทัศน์ เทปต่าง ๆ ซีดีรอมแหล่งความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนการสอน

ขั้นที่ 1 แนะนำกิจกรรม

ครูจะกำหนดหัวข้อการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้และขั้นตอนการเรียนรู้ ครูกับผู้เรียนจะร่วมกันกำหนดหัวข้อกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหัวข้อย่อย เพื่อให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อการตั้งคำถามให้ตรงจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ศึกษาความรู้

ผู้เรียนศึกษาความรู้จากสื่อต่างๆที่ครูจัดเตรียมไว้ โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน ผู้เรียนศึกษาสื่อแล้วตั้งคำถาม ลักษณะของคำถามอาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ คำถามที่เป็นข้อเท็จจริงซึ่งต้องการคำถามตรงๆจากสื่อที่ศึกษา คำถามที่ต้องการคำอธิบายชี้แจงหรือการตีความหมายเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ่าน ต้องการเหตุผลมาสนับสนุนคำตอบ คำถามจะใช้คำว่าทำไม อย่างไร เหตุผลใด อะไรเป็นเหตุ หมายความว่าอย่างไร เป็นต้น และ คำถามเกี่ยวกับการ

ประเมินคุณค่าเนื้อหา ความคิด หรือความรู้จากสื่อที่ศึกษา เพื่อต้องการการตัดสินใจประเด็นปัญหาต่างๆ ผู้เรียนจะเขียนคำถามลงในกระดาษขนาด 3 x 6 นิ้ว แผ่นละ 1 คำถาม

ขั้นที่ 3 วางแผน

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะจัดกลุ่มคำถามของกลุ่มตนเอง ตามเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องเดียวกัน เข้าด้วยกัน คัดเลือกประเด็นคำถามที่ไม่ตรงประเด็นออก แล้วนำคำถามของทุกกลุ่มมารวมกัน จัดเป็นประเด็นคำถามคล้ายกันเข้าด้วยกัน และวางแผนการถามตอบคำถาม 2 –3 ครั้ง โดยกำหนดตัวบุคคลที่จะถามและตอบคำถาม

ขั้นที่ 4 ดำเนินการถามตอบ

การจัดที่นั่งของผู้ตอบคำถาม และผู้ถามคำถามนั้น ผู้ตอบคำถามจะนั่งหน้าชั้น ส่วนผู้ถามคำถามจะนั่งด้านข้างของผู้ตอบคำถามมุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียน โดยผู้ถามคำถามจำนวน 2-3 คน จะเรียงลำดับเนื้อหาของคำถามที่มีเนื้อหาประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน และอ่านคำถามที่ละข้อให้ผู้ตอบ คำถามเป็นผู้อธิบายและชี้แจง ส่วนมากคำถามของกลุ่มใด ตัวแทนของกลุ่มจะเป็นผู้ตอบ และผู้ตอบคนอื่นจะเป็นผู้เสริมหรือเพิ่มเติมความคิดให้สมบูรณ์ ส่วนผู้ฟังจะเป็นผู้จดบันทึกคำถามคำตอบแต่ละประเด็นไว้

ขั้นที่ 5 ทบทวนและสรุปความรู้

หลังจากการถามตอบคำถามแต่ละครั้ง ครูกับผู้เรียนจะช่วยกันสรุปเนื้อหาสาระตามประเด็นคำถามโดยจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาสาระความรู้เข้าด้วยกัน และตั้งเป็นหัวข้อเรื่องที่เป็นคำตอบคล้ายกันด้วยกัน

ขั้นที่ 6 กิจกรรมสร้างสรรค์

เมื่อตอบประเด็นคำถามหมดทุกประเด็นแล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะประชุมเพื่อวางแผนจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน เช่น ทำสมุดถามตอบ เขียนบทความ ประมวลสมุดบันทึกความรู้ เขียนบทวิจารณ์ เขียนแผนภูมิด้วยแผนภาพความคิด (Mind Mapping) จัดทำป้ายนิเทศ สรุปความคิดร่วมกันทั้งชั้น เป็นต้น (Black, 2001)

3.4 การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน (The use of Community Activities)

การสอนที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับของจริง สถานการณ์จริงจากชุมชนหรือท้องถิ่นใกล้ๆ บริเวณโรงเรียน โดยผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้ระหว่างครู และ ผู้เรียน เช่น ให้ได้สัมผัสกับบุคคล สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียน โดยใช้ กิจกรรมการเรียนการสอนนอกสถานที่ การเชิญวิทยากรในชุมชนหรือท้องถิ่นมาให้ความรู้ การ

สัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแหล่งความรู้และการนำวัสดุอุปกรณ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นมาใช้ประกอบการสอน

บทบาทของครู

1. ครูต้องสำรวจแหล่งความรู้ในชุมชนอยู่เสมอ ก่อนที่จะใช้แหล่งชุมชนในการเรียนการสอน

2. ครูจะต้องร่วมวางแผนการใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชนกับผู้เรียน

3. ครูต้องเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกระหว่างโรงเรียนกับแหล่งชุมชน ขั้นตอนในการสอน

1.) ขั้นนำเสนอ

เป็นขั้นที่ครูและผู้เรียนร่วมกันเสนอปัญหาหรือความต้องการที่จะแก้ปัญหา โดยใช้สื่อและวิธีการต่างๆกระตุ้นเพื่อนำไปสู่การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน

2.) ขั้นกำหนดจุดประสงค์

ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดปัญหา กิจกรรมและวัตถุประสงค์ในการใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน

3.) ขั้นวางแผน

ครูและผู้เรียนร่วมกันวางแผนตามขั้นตอน ดังนี้

แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้า เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม เตรียมคำถามและปัญหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จัดวางกฎระเบียบในการศึกษาโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน วางแผนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์การสอน วางแผนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน วางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น (Rogoff, 2014)

4.) ขั้นดำเนินงาน เป็นขั้นที่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางแผนไว้

3.5 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (4 MAT)

4 MAT เป็นนวัตกรรมการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข Bernice Mc Carthy ได้นำผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน และผลการศึกษาด้านการพัฒนาสมอง 2 ซีก มาพัฒนาเป็นแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะกับนักเรียนทุกลักษณะผสมผสานกัน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนแบ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ 2 ขั้นตอน จึงทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและยืดหยุ่น ตอบสนองการพัฒนาศักยภาพทุกด้านของผู้เรียนที่มีรูปแบบ/ลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การนำเสนอประสบการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผู้เรียน ขั้นตอนนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเรื่องที่เรียน ค้นพบเหตุผลของตนเองว่าทำไมต้องเรียนเรื่องนั้น แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

1.1) การเสริมสร้างประสบการณ์ ขั้นนี้ผู้เรียนจะได้มีปฏิสัมพันธ์หรือใช้จินตนาการของตนในสิ่งที่กำลังเรียน (เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

1.2) การวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับ เป็นขั้นที่หาเหตุผลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับในขั้น

1.1 ด้วยการคิด วิเคราะห์ (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย)

ขั้นตอนที่ 2 การเสนอเนื้อหา สาระ ข้อมูลแก่ผู้เรียน ขั้นนี้เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้จากขั้น

1.2 มาสู่การสร้างความคิดรวบยอดเพื่อตอบคำถามให้ได้ว่าสิ่งที่เรียนนั้นคืออะไร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

2.1) การบูรณาการประสบการณ์สร้างความคิดรวบยอด ขั้นนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ของตนกับสิ่งที่เรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ (เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

2.2) การพัฒนาเป็นความคิดรวบยอด เป็นขั้นของการทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนจนสร้างเป็นความคิดรวบยอดได้ (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย)

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด เป็นการพัฒนาความคิดรวบยอดมาสู่การปฏิบัติจริง เป็นการหาคำตอบว่าจะทำได้อย่างไร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

3.1) การปฏิบัติตามขั้นตอน ขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ (เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

3.2) การนำเสนอผลการปฏิบัติงาน ขั้นนี้เป็นการบูรณาการและสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่จะแสดงถึงความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนในรูปแบบต่างๆตามความถนัดหรือความสนใจของตน (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย)

ขั้นตอนที่ 4 การนำความคิดรวบยอดไปสู่การประยุกต์ใช้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือทำด้วยตนเอง แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

4.1) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้การพัฒนางาน ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้มีโอกาสเลือกและลงมือกระทำงานของตนเองทุกขั้นตอนจนสำเร็จเป็นผลงาน(เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

4.2) การนำเสนอผลการเผยแพร่ เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของตนในรูปแบบต่างๆ (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย) (Mert, 2012)

จึงสามารถสรุปได้ว่า เทคนิคการเรียนการสอนร่วมสมัย ได้แก่ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมใจ การสอนแบบโครงสร้างองค์ความรู้ การสอนแบบถามตอบ การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 4 MAT จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ มีการจัดการเรียนรู้แบบเป็นขั้นตอน โดยหนึ่งในขั้นตอนที่สำคัญคือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการกลุ่มหรือเดี่ยว แล้วสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาเป็นของตนเองแตกต่างกันไปตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ นำมาซึ่งคุณภาพการเรียนการสอนนั่นเอง

สรุป

จะเห็นได้ว่าเทคนิคการร่วมสมัยนั้นถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนแบบเดิม ไม่ว่าจะเป็น การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนน้อย เป็นการเรียนแบบเฉื่อยชา (Passive learner) การเรียนการสอนที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล การส่งเสริมให้ผู้เรียนท่องจำมากกว่าการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองและการที่ผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งการจะนำเทคนิคใดมาใช้นั้นขึ้นกับ ปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมของนักเรียนนักศึกษา การใช้เวลาเพื่อการศึกษา และประสิทธิภาพในการเรียนแบบต่างๆเป็นกระบวนการที่ครูอาจารย์จำเป็นต้องนำมาใช้สอนนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้สอนที่จักนำวิธีสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อหลักสูตร เนื้อหา สาระ การเรียนการสอนมาพิจารณาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มวิชาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- พนม เกตุมาน. (2560). คู่มือครูปัญหาพฤติกรรมนักเรียน. เรียกใช้เมื่อเมื่อ 24 กรกฎาคม 2565, จาก http://www.psyclin.co.th/new_page_53.htm
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2023). ข้อปัญหาของการจัดการศึกษาในระบบไทย. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2566. จาก <https://legal.sru.ac.th/5-issues-of-education-management-in-the-thai-system/>
- Black, S. (2001). Ask Me a Question: How Teacher use Inquiry in a classroom. American School Board Journal.
- Gillies, R. (2016). Cooperative Learning: Review of Research and Practice. Australian Journal of Teacher Education.
- Hosseine, S. (Lecturer).(February 26-27, 2019). Cooperative Learning Methods. In National Conference on Technology and Language Teaching. Gujarat: India.
- Mert, U. (2012). The Effectiveness of 4MAT teaching model upon student achievement and attitude levels. International Journal of Research Studies in Education.
- Pratama, S. (2017). Graphic Organizer as one Alternative Technique to Teach Writing. English Education.
- Rogoff, B. (2014). Model of Teaching and Learning Participation in a Community of Learners. Retrieved 7 July 2022. from <http://doi.org/10.1111/b.9780631211860.1998.00019.x>.
- Yassin, A and Rasak, N. (2018). Cooperative Learning: General and Theoretical back Ground. Advances in Social Sciences Research Journal.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Social Sciences Mahamakut Buddhist University) เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ อย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สกัดสาระออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) **สรุป (Conclusion) / ข้อเสนอแนะ (Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความ

จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาค้นอุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมภีร์รักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N., 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อหนังสือ. //(ครั้งที่พิมพ์). //สถานที่พิมพ์. /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ). //ชื่อเรื่อง. /(เลขหน้าที่ย่อ). //สถานที่พิมพ์. /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑวงศ์. (2556). ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ชื่อวารสาร. //ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ใน ชื่อสารานุกรม,/(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์. /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมือง

ฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาควงศ์. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อดิเทพ, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpso.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานา.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตริภักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (เจ้าจวนจระ) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสาของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPM ปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phetthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ของวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ที่ <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSMBU/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : ketsada.iadp@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะ

ได้รับวารสารสิ่งฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความใน
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

.....(16.pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1.....(16.pt).....

2.....(16.pt).....

3.....(16.pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....ระบุรูปแบบของการวิจัย.....ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง.....การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....การเก็บรวบรวมข้อมูล.....การวิเคราะห์ข้อมูล.....

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

[illegible]

.....

.....

.....

.....

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบุนองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย.สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ
กรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt)

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

...(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (18 pt)

..... (16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

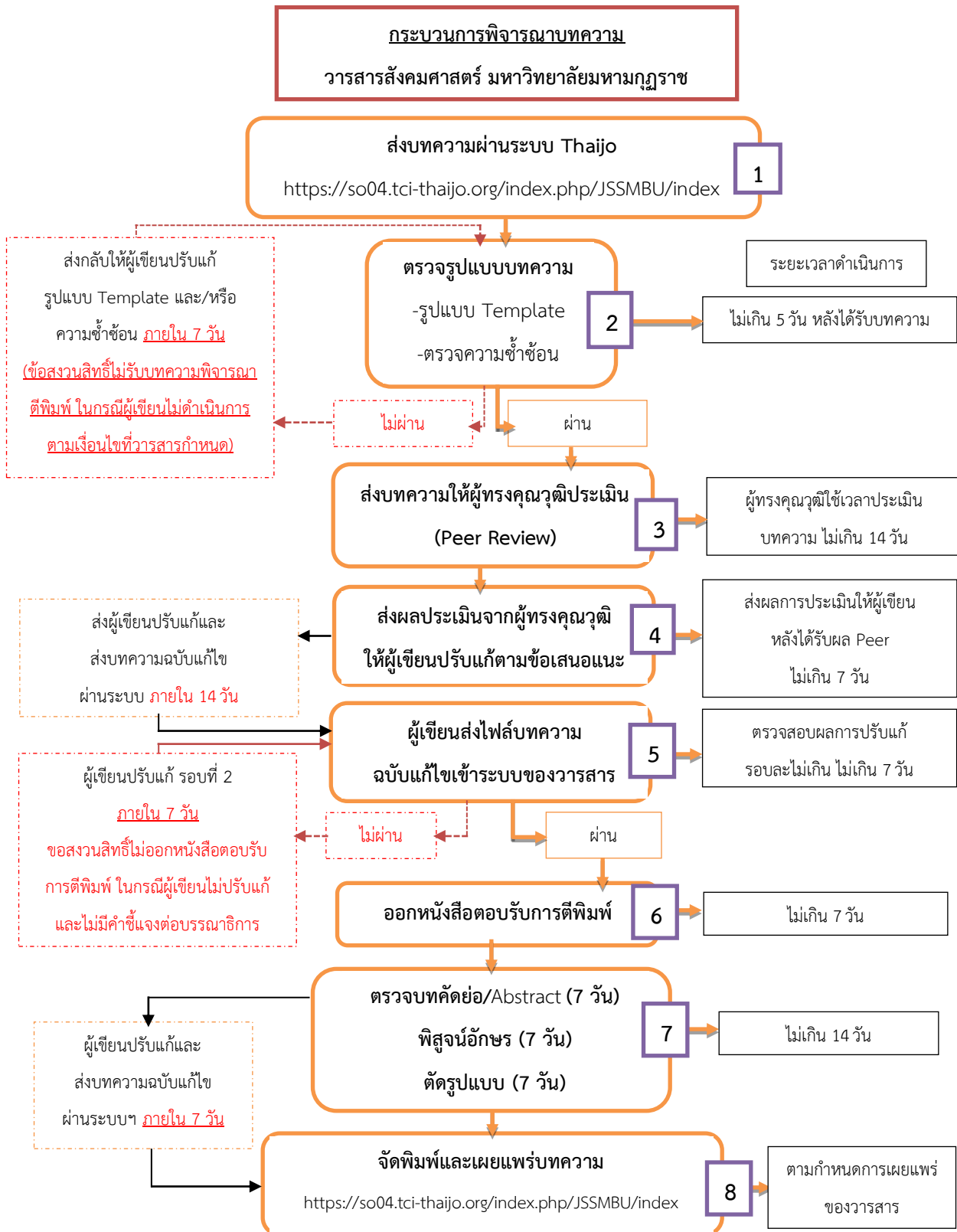
.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้พิมพ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลา
ประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้พิมพ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)